

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
ויגש
ה' – י"א טבת תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

מכור. הוא לרבינו: **הקדישו מוקדש.** ונפקא מיניה דאי מיתהני מיניה מעל: **מוחזר.** ואע"ג דשקלי ליה בי דינא חד שומר פטור דקא משתחזיין שור מעליא הוא: **אינו מוקדש.** דלאו ברשותיה דמרה קאי לאקדושי: **אין אומרין באיזהו חרי שלך לפניך.** ונפקא מיניה לגזל חמץ ועבר עליו הפסח ונתחזרו אינו מוחזר: **דא"כ.** דלרבנן אין אומרין: **ליפלוג.** רבנן בחמץ בפסח ולימרו דחזייב ואנן קיימא לן בהגוזל עצים (לקמן ד' צח) דלרבנן אומר לו חרי שלך לפניך דקחני גזל חמץ ועבר עליו הפסח והחזירו וכן שור עד שלא נגמר דינו אומרין לו חרי שלך לפניך אבל משנגמר לא והא סברא לרבנן הוא דשמיעא להו וקחני דבחמץ בפסח מודו דאמרינן באיזהו חרי שלך לפניך אלא דכולי עלמא אמרינן באיזהו חרי שלך לפניך היכא דאיזהו ממילא אתא ליה כגון חמץ בפסח ולא מצי א"ל האי לאו מידי דאמר אבל הכא משום דחזי אמרי רבנן אינו מוחזר אי נמי אתחתיה ניחלי כו' ותזיקא דברידים הוא שהבריאו לבי דינא ותאי דנקט אי אהדרתיה ניחליה לאו משום דחזיבא דלא אהדרתיה הוא דא"כ בחמץ בפסח נמי ליימא ליה אי אהדרתיה ניחלי הוה אבילנא ליה ועוד לר' יעקב נמי ניחא דגמרינן דינו של שור שלא בפניו נימא ליה אי אהדרתיה ניחלי הוה שחיטנא ליה אלא אהדרה לא מחייבי ליה רבנן דהא קמהדר ליה השתא ואמרינן באיזהו חרי שלך לפניך אלא בידים משום דהולכו לב"ד בידים ונכסי נתלי הוה ליה לך אבילנא ליה ועוד לר' יעקב נמי אקמר ליה לא הויה לך ליה לשלוחי: (במדבר להו) **אי דמטרי.** שמירה מעולה: **כיולהו נמי ניפטרו.** מדמסי שור בר משולא דהא אנוסין הם: **שמירה פחותה.** דלת שיכולה לעמוד ברוחי מצויה: **בלתה ליה שמירתו.** דאין עליו לרתחזק בשמירתו ודי בכך ולאו פשיעה היא הלכך לגבי בעלים פטור מדמי שור דהא סגי ליה בשמירה פחותה ובעי כפדה: **ונני לא בלתה שמירתן.** שחייבין היו להתחזק בשמירתו שיהא שמור לבעליו ופשיעה היא מידי דהוה אגניבה ואבידה: **כאמאי אי בי"מ.** דאמר במתניתין מועד לא סגי ליה בשמירה פחותה ומשום הכי נמי קתני משלמין כופר.

דאמר

מכור הקדישו מוקדש שחטו בשוה מוחזר החזירו שומר לבית בעליו מוחזר משנגמר דינו מכרו אינו מכור הקדישו מוקדש שחטו אסור אף משנגמר דינו מכרו אינו מכור לבעליו שומר לבעליו מוחזר לימא בהא קמיפלגי דרבנן סברי אין אומרין באיזהו החרי שלך לפניך ורבי יעקב סבר אומרין באיזהו החרי הרי שלך לפניך אמר רבה דכולי עלמא אומרין באיזהו החרי שלך לפניך דא"ל לפניך אלא בפניו דאמר ליה אי אהדרתיה ניחלי ליה ועוד לר' יעקב נמי ניחא דגמרינן דינו של שור שלא בפניו נימא ליה אי אהדרתיה ניחלי הוה שחיטנא ליה אלא בפניו דאמר ליה אי אהדרתיה ניחלי הוה ליה לך אבילנא ליה ועוד לר' יעקב נמי אקמר ליה לא הויה לך ליה לשלוחי: (במדבר להו) אי דמטרי מעלקא ליה אלא בפניו דאמר ליה לדינא מאי טעמא דרבנן דשור יפקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כך מיתת השור בפניהם אף שור בפניו ור' יעקב בשלמא בעלים בני טעונה גינוז אלא שור בר טעונא הוא: ממרו ליה לדינא מאי טעמא דרבנן תנו רבנן ארבעה נכנסו תחת הבעלים ואלו הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר הרגו תמין נהרגין ופטורין מן הכופר מועדין נהרגין ומשלמין את הכופר וחייבין בכופר אמרי היכי דמי שור לבעליו חוץ משומר חנם אמרי היכי דמי אי דינמרוה אפילו כופלו נמי ליפטרו ואי דלא נטריה בבאי עלמיה שומר חנם ניחייב אמרי הכא בבאי עלמיה נטריה שמירה פחותה ולא נטריה שמירה שמירתן אמרי כבאי עלמיה חנם בלתה לו שמירתו הנך לא בלתה שמירתן אמרי כבאי או כרבי מאיר

דאמר

מכור. פי' בקונטרס לרדיא ומשנגמר דינו אינו מכור דאסור בהנאה ואפילו ר"ת דמפרש דמחייבים לא מיתסר מ"מ חרי אסור להשהותו לעשות דינו ובמהדורא אחת פרש"י מכרו מכור דאמר ליה מוכר לך לשוחטו כיון שידעתיך שהרבה ואת הוא דאפסדת אנפשך ולא חזי מקח טעות ואת וסיפא כשנגמר דינו דקרבן אינו מכור מסקנא יודע שנגמר דינו ומנגמר שיודע שהרג ואע"ג דאמאי ר' אלעזר ור"ש דמחייבי מעות מתנה כמו במקדש אחותו ר"ל שאין הכל בקיאין בדין שור הנסקל וקבור שיכול להשהותו לעשות בו מלאכתו או אפילו לשחטו קבור דשרי: **דאם** כן ליפלוג בחמץ בפסח. פ"ה ואנן קיי"ל בהגוזל (עצים) (לקמן דף צח:) דלרבנן אומר חרי שלך לפניך בברייתא גזל חמץ ועבר עליו הפסח שור והחזירו עד שלא נגמר דינו אומר לו חרי שלך לפניך אבל משנגמר דינו לא והאי סברא לרבנן הוא דשמעינן להו וקחני בחמץ בפסח לא היה יודע אותה ברייתא אלא רבה בר שמואל הבריאה ואמר להם חסדה אי משכחת להו לא תינמא שדחה ואמר רב"ע אומרים באיזהו חרי שלך לפניך מדלא פליגי בחמץ בפסח לא היה יודע אותה ברייתא אלא רבה בר שמואל הבריאה ואמר להו ואור"י דדייק מדלא פליגי בחמץ שלא היתה יכול לטעות ולהעמיד מחלוקתם במילתא אחרת:

השתא אתפסתיה לתוראי. פי' הקונטרס אתפסתיה בידים שמסרו לב"ד לדונו בסקילה ולכך אין יכול לומר לו חרי שלך לפניך לפי שהתפיסו בידים והשתא לפי זה נוכל להעמיד כל הבבא דמתני' בהגוזל קמא (לקמן ד' צו:) כרבנן דרבי יעקב לפי דחזי דרבא ושור היזיא לישקל דקחני במתני' דהתם דא"ל חרי שלך לפניך בגון שהתפיסוהו ב"ד מאליהן ומיהו רש"י פי' שם שאין מעמיד כרבנן רק רשיא אבל הסיפא דשור היזיא לישקל דמתניתין לא אתיא כרבנן אלא כר' יעקב דזקא וזה פי' משום שרוצה להעמיד שור היזיא לישקל דמתניתין בתפיסה בידים ליד ב"ד דומיא דברייתא דהיזיע בהתפיסו בידים ונקשה לפירושו דאם זה התזיק לא יהא היזק ניכר אפילו אתפסיה בידים לא יתחייב ואם הוא ניכר אפילו תפסו ב"ד מאליהן לקמה יפטר וכי לא היה לו לשומרן שלא יבא לידי כך ועוד דאם הוא פטור בשתופסים אותו מאליהן בשתופסים אותו בידים נמי פטור דסוף סוף אפילו לא היה מתפיסו בידים היו תופסים אותו מאליהן ולא הפסידו בעלים בהתפסתו כלום ונראה לר"י דבתפסוהו מאליהן נמי חייב דמה שנופל ליד ב"ד חשוב היזק ניכר וכיון דעל ידי פשיעה נפל ליד ב"ד חייב ולא יכול לומר חרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח שהוא היזק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שם חרי שלך לפניך ור' יעקב לא חשיב היזק ניכר מה שנופל ליד ב"ד ונמורו את דינו כיון שאפילו בא לידם היו נמורין את דינו ונמצא שאינו מפסיד ע"י שבא לידם אלא כאילו גמרו דינו שלא בפניו נאמר היזק שאין ניכר ולכך יכול לומר לו חרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נתינת טעם הוא שהיזק יכול להצילו ע"י כך שאין חלוי בדבר כמו שפ"ה אלא כלומר לא היו גומרין דינו שלא בפניו ועכשיו גרמתך שנתפסה בידים וגומרין דינו ע"י מה שנפל בידים וכיון שנפסד ע"י מה שנפל בידים חשיב היזק ניכר ולא תוכל לומר חרי שלך לפניך וכן משמע בהגוזל (גיטין ד' נג:) דבהיזק ניכר אין יכול לומר חרי שלך לפניך דפריך מתני' דגזל מטבע ונפסל כו' ואי אמרת היזק שאין ניכר שמיה היזק באילו ניכר אמאי אומר ליה חרי שלך לפניך גזל הוא ומזמנא מעלקא בעי לשלומי כיון שיתשוב באילו היזק ניכר בו שאין לך שינוי גדול מזה היה ניכר ושור תם דמזיק ברשות שומר אפילו קודם גמר דין אם יחזירנו שומר לבעלים לא יפטר בכך כיון דמזיק ע"י פשיעת שומר ונפל ברשות ניזק להחליט כו' מיד לר"ש ולר' יעקב שמעמיד לגבות מגופו והוה ליה היזק ניכר שהוא מופקד שנפל ברשות אחרים ולא יכול לומר חרי שלך לפניך כמו שיכול לומר בשור שהרג אפילו לאחר גמר דין לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דין ובחמץ לב"ש: **אלא** שור בר טעונא הוא. ואפילו ברשיון בעלמא כמיתת בעלים כך מיתת השור לדבר מילתא אין סברא לדורשו: **חוץ** משומר חנם. הוא הדין הוה מצי לימני בשמרו כולן פטורין בשמרו שמירה מעולה חוץ משמואל דחייב באונסים: **אפילו** כו'. כולהו נמי ליפטרו. ושואל גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לבעלים מ"מ כופר אין משלם:

בחוקת

בְּחִזְקַת שימור קיימי. אין הפירוש בהדיא דף"ק (ד' טו.) גבי פלוגתא דפלגא נזקא קצמא דבחזקת שימור דהתם היינו דאין צריכין שימור שאין דרכו להזיק כמו שן ורגל אבל חזקת שימור דהכא היינו שדרך בני אדם לשומרו ואסתם עביד להו שמירה פחותה וי"ת גרס בדר' מאיר בחזקת שימור ובדרבי יהודה לאו בחזקת שימור ולפי הגירי' הכי פירושו מאי טעמא דר' מאיר קסבר סתם שוורים בחזקת שימור חשיבי לבעלים שסבורין הבעלים שאין דרכן להזיק ועל כן אינם חוששין לשומרם וטעמא דר"י סתם שוורים לאו בחזקת שימור חשיבי לבעלים ונטרי להו שמירה פחותה ולהך גירסא הוי פירוש חזקת שימור דהכא בחזקת שימור דף"ק ומיהו בין לר"מ בין לר"י סברי שפיר פלגא נזקא קצמא: **וְהָא** מיבעי ליה ללאו. נראה בגירסת הספרים דגרסי והא מיבעי ליה לגופיה כלומר לריבוי אחר ריבוי: **לא** פטר ר"י אלא צד העדאה שבו. מסברא אומר בן דאשו משום שנעשה מועד גרע ויפטר אפילו מדמ"נ בשמירה פחותה וא"ת תניא לחומרא דאית לן למימר צד תמות במקומה עומדת מסברא כדפרישית אלא לקולא דאין משתלם אלא מגופו ואין מעמידין אפוטרופוס מגלן ור"ל הואיל דצריכין אנו לומר צד תמות במקומה עומדת להחמיר ה"ה לקולא ומיהו ליקשי ברהוראתו לחומ"ד פלגא נזקא קצמא לא אמרינן במקומה עומדת דהיינו דאיעיד לאו קצמא הוא: **מועד** לקרן ימין. מצינו למימר דרוקא נקט לפי ששקרן ימין מזומן להזיק יותר מקרן של שמאל אבל מועד לקרן שמאל כ"ש דמועד לקרן ימין או שמא אין מועד אלא דאורחיה דמיניה נקט:

דְּאָמַר שׁוֹכֵר בְּשׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי. בְּבָבָא מְצִיעָא בְּהַשּׁוֹאֵל (ד' צה:) וְנִתְנֵי חוֹרֵשׁ מְשׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹכֵר: **וְאִי בְּרִ'** דְּאָמַר שׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׁא שָׂכָר דְּמֵי. נִיחָא דְּשָׁמְרוּ שְׁמִירָה פְּחוּתָה אֲמַאי מְשַׁלְּמִים כּוֹפֵר הָאָמוּר ר"י מוֹעֵד סָגֵי לֵיהּ בִּשְׁמִירָה פְּחוּתָה: **ר"א הִיא דְּאָמַר.** בְּמַתְנִיתִין אֵין לוֹ שְׁמִירָה לְמוֹעֵד אֶלָּא סַכִּין וְאֲפִילּוּ שְׁמִירָה מְעוּלָּה וְכ"ש הַאי דְּשָׁמְרִיתָה פְּחוּתָה וּמִשּׁוּם הָכִי מְשַׁלְּמִין כּוֹפֵר

דְּאָמַר שׁוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי לֵיתְנֵי חוֹץ מִשּׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹכֵר וְאִי בְּרִ' דְּאָמַר שׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׁא שָׂכָר דְּמֵי נִיתְנֵי חוֹץ מִשּׁוֹמֵר חִנָּם וְכוֹיְלָן בְּמוֹעָדִין פְּטוּרִין לְעַנְיַן כּוֹפֶר אָמַר רַב הוּנָא בַּר חִינְנָא הָא מַנִּי ר"א הִיא דְּאָמַר אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא סַכִּין וּלְעַנְיַן שׁוֹכֵר סָבַר לָהּ כְּרִ' דְּאָמַר שׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׁא שָׂכָר דְּמֵי אַבַּיֵי אָמַר לְעוֹלָם כְּרִ' מֵאִיר וְכִדְמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהּ וְתָנֵי שׁוֹכֵר כְּיַצִּד מְשַׁלֵּם ר"מ אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם א"ר אֶלְעָזָר מַסַּר שׁוֹרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם הַזִּיק חַייָב הוֹזַק פָּטוּר אֲמְרֵי הֵיכִי דְּמֵי אִי דְּקָבִיל עֲלֵיהּ שְׁמִירַת נְזָקִין אֲפִילּוּ הוֹזַק נַמִּי לִיחַייֵב וְאִי דְּלֹא קָבִיל עֲלֵיהּ שְׁמִירַת נְזָקִין אֲפִילּוּ הִזִּיק נַמִּי לִיפְטַר אָמַר רָבָא לְעוֹלָם שְׁקִיבֵּל עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקִין וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁהֶכְנִיס בּוֹ שֶׁהוּא נֶגְנָן וְסִתְמָא דְּמִילְּתָא דְּלֹא אָזִיל אִיהוּ וּמַזִּיק אַחֲרִינִי קָבִיל עֲלֵיהּ דְּאָתֵי אַחֲרִינִי וּמַזְקֵי לֵיהּ לְדִידֵיהּ לֹא אַפִּיק אַדַּעְתֵּיהּ: **מַתְנִי'** קָשְׁרוֹ בָּעֲלָיו בְּמוֹסֵרָה וְנָעַל בְּפָנָיו בָּרָאוּי וְיָצָא וְהִזִּיק אֶחָד תַּם חַייָב וְאֶחָד מוּעָד חַייָב דִּבְרֵי ר"מ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תַּם חַייָב וּמוּעָד פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו

וְשָׁמוּר הוּא ר"א אוֹמֵר אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא סַכִּין: **גמ'** מַאי טַעְמָא דְּר"מ קָסָבַר סְתָם שְׁוָורִים לָאו בְּחֶזְקַת שימור קיימי וְאָמַר רַחֲמָנָא תַּם נִיחַייֵב דִּנְיָעֵבְי לֵיהּ שְׁמִירָה פְּחוּתָה הֲדַר אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ גַּבֵּי מוּעָד דְּנָעֵבְי לֵיהּ שְׁמִירָה מְעוּלָּה וְיָלִיף גְּנִיחָה לְתַם גְּנִיחָה לְמוּעָד ר"י סָבַר סְתָם שְׁוָורִים בְּחֶזְקַת שימור קיימי אָמַר רַחֲמָנָא תַּם נִשְׁלַם דִּנְיָעֵבְי לֵיהּ שְׁמִירָה מְעוּלָּה הֲדַר אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ גַּבֵּי מוּעָד דְּנָעֵבְי לֵיהּ שְׁמִירָה מְעוּלָּה חֲזֵי ריבוי אַחַר ריבוי וְאֵין ריבוי אַחַר ריבוי אֶלָּא לְמֵעֵט מֵיעֵט הַכָּתוּב לִשְׁמִירָה מְעוּלָּה וְכִי תֵּימָא גְּנִיחָה לְתַם גְּנִיחָה לְמוּעָד הָא מֵיעֵט רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ לְזֹה וְלֹא לְאַחֵר וְהָא מְיבָעֵי לֵיהּ לְלָאו אִם כֵּן נִכְתּוֹב רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמוֹר מאי וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ לְזֹה וְלֹא לְאַחֵר תַּנְיָא ר"א בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אֶחָד תַּם וְאֶחָד מוּעָד שֶׁשָּׁמְרוּ שְׁמִירָה פְּחוּתָה פָּטוּר מַאי טַעְמָא סָבַר לָהּ כְּרִ' דְּאָמַר מוּעָד בְּשְׁמִירָה פְּחוּתָה סַגֵּי לֵיהּ וְיָלִיף גְּנִיחָה לְתַם וּגְנִיחָה לְמוּעָד אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לֹא פָּטַר ר"י אֶלָּא צַד הַעֲדָאָה שֶׁבּוֹ אֲבָל צַד תַּמוּת בְּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת אָמַר רַב מוּעָד לְקֶרֶן יָמִין אֵינוֹ מוּעָד לְקֶרֶן שְׂמֹאל אֲמְרֵי אַלִּיבָּא דְּמַאן אִי אַלִּיבָּא דְּר"מ הָאָמַר אֶחָד תַּם וְאֶחָד מוּעָד בְּשְׁמִירָה מְעוּלָּה סַגֵּי לֵיהּ וְיָלִיף גְּנִיחָה לְתַם גְּנִיחָה לְמוּעָד אִי אַלִּיבָּא דְּר"מ הָכִי אִי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה מַאי אִירְיָא קֶרֶן שְׂמֹאל אֲפִילּוּ בְּיָמִין נַמִּי אִית בֵּיהּ צַד תַּמוּת וְאִית בֵּיהּ צַד מוּעָדוּת אֲמְרֵי לְעוֹלָם כְּרַבִּי יְהוּדָה וְלֹא סְבִירָא לֵיהּ דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה וְהָכִי קָאָמַר כִּי הַאי גַּוְונָא הוּא דְּמַשְׁכַּחַת בֵּיהּ צַד תַּמוּת וּמוּעָדוּת אבל

שמירה פחותה וכיצד והזיק בקרן ימין שהועד לה פטור דמועד בשמירה פחותה סגיא ליה ואם נגח בשמאל חייב דתם לא אמעיט לשמירה פחותה: **מאי אירי קרן שמאל.** דאי נגח בה חייב חצי נזק כי נגח בימין נמי איכא צד תמות ומועדות לחציו פטור ולחציו חייב דהא צד תמות במקומה עומדת ואשתכח דהקבא עומדת נפקא לן מדרב. **ליה דרב אדא.** אלא לגמרי פטר ביה ר"י ואשכחנן רב דכי האי גוונא משכחת צד תמות ומועדות בחד תורא ולעניין שמירה דאם שמרו שמירה פחותה והזיק בקרן ימין פטור לגמרי ואם בשמאל משלם חצי נזק:

אבל

רש"י

תוספות

אֶלָּא טַעֲמָא דְּר"א בְּדְתַנְיָא. תִּימַהּ מַהאי טַעֲמָא נַמִּי לֵא תִּסְגֵּי בּוֹר בְּכִסּוּי מִשּׁוּם דִּרְבִי נָתָן וְרִ"ל דִּבּוֹר אִיתָּ לֵיהּ תַּקָּנָתָא טְפֵי בִּשְׁמִכְסֶהוּ בָּרְאוּי מִשּׁוּר נָגְחָן וְעִ"כ דְּמַעֲקֶרֶת וַדַּאי ס"ד דְּר"א לְעִנְיַן תַּשְׁלוּמִין קָאָמַר אֲבָל הַשְׁתָּא דְּמַסְקִינַן טַעֲמָא כְּדַר' נָתָן לֵאו לְעִנְיַן תַּשְׁלוּמִין אִיירִי אֶלָּא לְגַבֵּי אִיסּוּר בְּעֶלְמָא דְּאָסוּר לְקַיְּימוֹ וְאִיכָּא לְמֵימַר דְּגַבֵּי בּוֹר נַמִּי אִיכָּא אֲבָל מוֹדֵעַ שֶׁאִם שָׁמְרוּ שְׁמִירָה מְעוּלָּה וְהִזִּיק פָּטוּר מִידֵּי בְּשִׁמִירָה פְּתוּחָה וְדַאי לֹא סָגְיָא מִדְּאוֹסֵר לְקַיְּימוֹ וּלְהָכִי אָמַר לְעֵיל (דף מה:) הָא מָנֵי ר"א הִיא:

הַדָּרָן עָלָךְ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה

שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עוּבָּרָהּ בְּצִדָּהּ. וּמִתּ: וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָהּ יָלְדָה. וּמִחֲמַת הַנְּגִיחָה: אִם מִשֶּׁנִּגְּחָהּ. וְהָאִי יָלָד מוּטָל בְּסַפֵּק הוּא וְחוֹלְקִין: וְכֵן פָּרָה שֶׁנִּגְּחָה כו'. מְפָרֵשׁ בַּגְּמָ': **גמ'** אִי נַמִּי לְכִי הָא. דְּיָכוֹל לוֹמַר לְשַׁלְּמוֹ מִבְּרִיתִיו לָךְ וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא לְמֵימַר זִיל בַּתַר רוּבָּא וְרוּבָּא לְדִידְהוּ קָוְבְנֵי וְהַנֵי מִקַּח טָעוּת אִשְׁמְעִינַן מִתְנִיתִין דְּהוֹאִיל וְנִקְּטוּ מוֹכֵר דְּמֵי הֲוָה לֵיהּ אִידָךְ מוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ וְעָלָיו הָרְאָיָה: לְנִכְסָתָא. לְשַׁחִיטָה: דְּמֵי רְדָיָא.

יְקָרִין:

בעל

1 אֲבָל מוּעָד לְעִמָּדִי לֹא מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ לְצַד תַּמּוּת
2 כְּלָל. דִּלְיַחִיב חֲצִי נָזָק שְׁלֵא יַגִּיל אָדָם כו'. הָכִי
3 נַמִּי הָאִי לֹא יִשְׁמְרֶנּוּ לֹא יְקַיְּימֶנּוּ הוּא:

4 **שׁוֹר** שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עוּבָּרָהּ בְּצִדָּהּ.
5 וּמִתּ: וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָהּ יָלְדָה.
6 וּמֵחֲמַת הַנְּגִיחָה: **אִם מִשֶּׁנִּגְּחָהּ.** הַנְּגִיחָה הִפִּילַתּוּ: **וְרִבִּי** נָזָק. דְּתַם חֲצִי חֲצִי נָזָק
7 וְהָאִי יָלָד מוּטָל בְּסָפֵק הוּא וְחוֹלְקִין: וְכֵן פָּרָה
8 **שֶׁנִּגְּחָה כו'.** מְפָרֵשׁ בַּגְּמָ': **גמ'** אִי נַמִּי לְכִי הָא.
9 דְּיָכוֹל לוֹמַר לְשַׁלְּמוֹ מִבְּרִיתִיו לָךְ וְאַף עַל גַּב
10 דְּאִיכָּא לְמֵימַר זִיל בַּתַר רוּבָּא וְרוּבָּא לְדִידְהוּ
11 קָוְבְנֵי וְהַנֵי מִקַּח טָעוּת אִשְׁמְעִינַן מִתְנִיתִין דְּהוֹאִיל
12 וְנָקְטוּ מוֹכֵר דְּמֵי הֲוָה לֵיהּ אִידָךְ מוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ
13 וְעָלָיו הָרְאָיָה. לְנִכְסָתָא. לְשַׁחִיטָה: דְּמֵי רְדָיָא.

יְקָרִין:

בעל

14 אֶת הַשּׁוֹר וְנִמְצָא וְלָדָהּ בְּצִדָּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָה יָלְדָה אִם מִשֶּׁנִּגְּחָה יָלְדָה מְשַׁלֵּם
15 חֲצִי נָזָק מִן הַפָּרָה וְרִבְעִי נָזָק מִן הַוָּלָד: **גמ'** אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל זוּ דִּבְרֵי סוּמְכוֹס
16 דְּאָמַר מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּדִּין הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ
17 עָלָיו הָרְאָיָה לָמָּה לִי לְמֵימַר זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּדִּין אֲצְטְרִיךְ דַּאֲפִילּוּ נִיזָק אוֹמֵר בְּרִי וּמַזִּיק אוֹמֵר
18 שְׁמָא הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה אִי נַמִּי לְכִי הָא דְּאִתְמַר הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נִגְנָח
19 **רַב אָמַר הֲרֵי זֶה מָקֵּח טָעוּת וּשְׁמוּאֵל אָמַר יָכוֹל שֶׁיֹּאמַר לוֹ לְשַׁחִטָה מְכָרְתִּיו לְךָ אֲפִאי וְנִיחֲזֵי**
20 **אִי גַּבְרָא דְּזִבְּין לְדְרָדְיָא אִי גַּבְרָא דְּזִבְּין לְנִכְסָתָא לֹא צְרִיכָא בְּגַבְרָא דְּזִבְּין לָהָא וּלְהָא וְנִיחֲזֵי אִי**
21 **דְּמֵי רְדָיָא לְרְדָיָא אִי דְּמֵי נִכְסָתָא לְנִכְסָתָא לֹא צְרִיכָא דְּאוֹקִיר בִּישְׁרָא וְקָאֵי בְּדַרְמֵי רְדָיָא אַמְרֵי**

ואי

הַדָּרָן עָלָךְ שׁוֹר שֶׁנָּגַח ד' וְה'

שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה. זוּ דִּבְרֵי סוּמְכוֹס. תִּימַהּ
דְּבְפֶרֶק הַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף ק. ושם) מְשַׁמַע
דִּלְא אָמַר סוּמְכוֹס אֶלָּא בְּעוֹמֵד בְּאֶמְצַע
גַּבֵּי הַמַּחֲלִיף פָּרָה בְּחֲמוֹר דְּפָרִיךְ בְּגְמָרָא אַמַּאי
יַחֲלוֹקוּ וְנֶחֱזֵי בִּרְשׁוּת דְּמַאן קַיְּימָא אָמַר שְׁמוּאֵל
בְּעוֹמֶדֶת בְּאֶמְצַע דְּפָרִיךְ וְנוֹקְמָהּ בְּחֻזְקַת מָרֵא קַמָּא
הָא מָנֵי סוּמְכוֹס הִיא מִדְּלָא אָמַר אֶלָּא מְשַׁמַע
דִּלְא הֲדַר בֵּיהּ מִשְּׁנוֹיָא קַמָּא וְהָךְ דְּהָכָא אֵיכָא
לְאוֹקְמֵי בְּעוֹמֶדֶת בְּאֶמְצַע לְר"ע דְּאָמַר יוֹחֵלְט
הַשּׁוֹר אֲבָל לְר' יִשְׁמָעֵאל דְּמַצִּי לְסִלּוֹקֵי לֵיהּ בְּזוּזֵי
לֹא תִּתְיַישֵׁב אַךְ מֵהָהִיא דְּהַמַּנִּיחַ (לעיל דף לה:)
קָשֶׁה דְּרַיִּישׁ וְאת אוֹמֶרֶת חֲלוּקִים עָלָיו חֲבִירָיו
עַל סוּמְכוֹס דְּמַשְׁמַע הָתָם דְּאֲפִילּוּ בְּבָרֵי וּבְרֵי
קָאָמַר סוּמְכוֹס דְּחוֹלְקִין וְאֲפִילּוּ עוֹמֵד בְּבֵיתוֹ
מִדְּלָא אוֹקֵי מִתְנִיתִין בְּעוֹמֵד בְּבֵיתוֹ אוֹ כְּרִבִּי
יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר ב"ח הוּא וּמְצִי לְסִלּוֹקֵי בְּזוּזֵי
וְתֵיתֵי אֲפִילּוּ כְּסוּמְכוֹס: **דְּאֲפִילּוּ** נִיזָק אוֹמֵר
בְּרִי וּמַזִּיק אוֹמֵר שְׁמָא. וְא"ת וְהָא מְחַזֵּיק שְׁבוּעָה
וְאֵין יָכוֹל לְיַשְּׁבָעוֹ הוּא שֶׁזֶּה מוֹדֶה בְּמִקְצָת בְּנֶזֶק
הַפָּרָה וּבְנֶזֶק הַוָּלָד אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵין
יָכוֹל לִישְׁבַּע מְשַׁלֵּם כְּדַאֲמַר רָבָא בְּפֶרֶק הַשּׁוֹאֵל
(ב"מ דף צח. ושם) וּמִיהוּ שְׁמוּאֵל לֵית לֵיהּ הַאי
סְבָרָא בְּפֶרֶק כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מז. ושם
ועוד ר"ל דִּלְמ"ד פְּלָגָא נָזְקָא לֹא יְהֵא
מְחַזִּיק שְׁבוּעָה גְּדוֹלָה מֵהוֹדָאַת עַצְמוֹ דִּמְהַנֵּי
בְּקָנָס פָּטוּר וְעוֹד אוֹמֵר ר"י דְּלֹא דָּמֵי כְּלָל דְּהָא
טַעֲמָא דְּמַחְזִיב שְׁבוּעָה וְאֵין יָכוֹל לִישְׁבַּע מְשַׁלֵּם
מִפְּרָשׁ בְּפֶרֶק כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שם) מִשּׁוּם דְּבַתְרֵיהּ
שְׁבוּעַת ה' תְּהֵיה בֵּין שְׁנֵיהֶם וְלֹא בֵּין הַיּוֹרְשִׁים
וּמִפְּרָשׁ הָתָם כִּגוֹן שֶׁאָמַר לֵיהּ מָנֶה לְאָבִיךָ בְּיַד
אֲבִיךָ וְאָמַר לֵיהּ חֲמִשִּׁים יְדָעְנָא וַחֲמִשִּׁים לֹא

1 אֲבָל מוּעָד לְעִמָּדִי לֹא מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ לְצַד תַּמּוּת
2 כְּלָל. דִּלְיַחִיב חֲצִי נָזָק שְׁלֵא יַגִּיל אָדָם כו'. הָכִי
3 נַמִּי הָאִי לֹא יִשְׁמְרֶנּוּ לֹא יְקַיְּימֶנּוּ הוּא:

הַדָּרָן עָלָךְ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה

4 **שׁוֹר** שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עוּבָּרָהּ בְּצִדָּהּ.
5 וּמִתּ: וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָהּ יָלְדָה.
6 וּמֵחֲמַת הַנְּגִיחָה: **אִם מִשֶּׁנִּגְּחָהּ.** הַנְּגִיחָה הִפִּילַתּוּ: **וְרִבִּי** נָזָק. דְּתַם חֲצִי חֲצִי נָזָק
7 וְהָאִי יָלָד מוּטָל בְּסָפֵק הוּא וְחוֹלְקִין: וְכֵן פָּרָה
8 **שֶׁנִּגְּחָה כו'.** מְפָרֵשׁ בַּגְּמָ': **גמ'** אִי נַמִּי לְכִי הָא.
9 דְּיָכוֹל לוֹמַר לְשַׁלְּמוֹ מִבְּרִיתִיו לָךְ וְאַף עַל גַּב
10 דְּאִיכָּא לְמֵימַר זִיל בַּתַר רוּבָּא וְרוּבָּא לְדִידְהוּ
11 קָוְבְנֵי וְהַנֵי מִקַּח טָעוּת אִשְׁמְעִינַן מִתְנִיתִין דְּהוֹאִיל
12 וְנָקְטוּ מוֹכֵר דְּמֵי הֲוָה לֵיהּ אִידָךְ מוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ
13 וְעָלָיו הָרְאָיָה. לְנִכְסָתָא. לְשַׁחִיטָה: דְּמֵי רְדָיָא.

יְקָרִין:

בעל

14 אֶת הַשּׁוֹר וְנִמְצָא וְלָדָהּ בְּצִדָּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָה יָלְדָה אִם מִשֶּׁנִּגְּחָה יָלְדָה מְשַׁלֵּם
15 חֲצִי נָזָק מִן הַפָּרָה וְרִבְעִי נָזָק מִן הַוָּלָד: **גמ'** אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל זוּ דִּבְרֵי סוּמְכוֹס
16 דְּאָמַר מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּדִּין הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ
17 עָלָיו הָרְאָיָה לָמָּה לִי לְמֵימַר זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּדִּין אֲצְטְרִיךְ דַּאֲפִילּוּ נִיזָק אוֹמֵר בְּרִי וּמַזִּיק אוֹמֵר
18 שְׁמָא הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה אִי נַמִּי לְכִי הָא דְּאִתְמַר הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נִגְנָח
19 **רַב אָמַר הֲרֵי זֶה מָקֵּח טָעוּת וּשְׁמוּאֵל אָמַר יָכוֹל שֶׁיֹּאמַר לוֹ לְשַׁחִטָה מְכָרְתִּיו לְךָ אֲפִאי וְנִיחֲזֵי**
20 **אִי גַּבְרָא דְּזִבְּין לְדְרָדְיָא אִי גַּבְרָא דְּזִבְּין לְנִכְסָתָא לֹא צְרִיכָא בְּגַבְרָא דְּזִבְּין לָהָא וּלְהָא וְנִיחֲזֵי אִי**
21 **דְּמֵי רְדָיָא לְרְדָיָא אִי דְּמֵי נִכְסָתָא לְנִכְסָתָא לֹא צְרִיכָא דְּאוֹקִיר בִּישְׁרָא וְקָאֵי בְּדַרְמֵי רְדָיָא אַמְרֵי**

ואי

יְדָעְנָא דְּבַאֲבוּהּ כֵּהּ"ג מִיחַיֵּיב וְעַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לְתֵירוֹ טַעַם לְמָה בְּאֵב חַיֵּיב וּבְיוֹרְשִׁים פָּטוּר דִּבְלֹא טַעֲמָא אֵין לוֹמַר כִּדְאָמַר הָתָם אִי דְּאָמַר לֵיהּ נ' אִית לֵיהּ מָה לֵי הוֹא מָה לִי אֲבוּהּ אֶלָּא הַיְינוּ טַעֲמָא דְּבַאֲבוּ חַיֵּיב לֹא יָדַעְנָא דְּהָכָא לֹא לִידַע לוֹ מְנָה אֵם לֵאו אֲבָל יוֹרְשִׁין לֹא הָיָה לָהֶם לִידַע בְּמֵילֵי דַּאֲבוּהוֹן וּמַהַאי טַעֲמָא אִית לֵיהּ נַמִּי לְמִיפְטַר בִּשְׁמִיעַתְּין שֶׁאֵין לוֹ לִידַע דָּבָר זֶה מִן מְשֻׁנְּגָחָה יָלְדָה אוֹ קוֹדֶם אִי דְּתִיקָא מִשְׁמַע דְּלֵית לֵיהּ לְרַב יְהוּדָה בְּרֵי עֲדִיף וּלְקַמָּן בְּפֶרֶק בְּתַרְא (דף קיח.) וּבְהַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צז: ושם) אָמַר מָנָה
לִי בְּיָדְךָ וְהִלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ רַב יְהוּדָה וְרַב הוּנָא מְחַיְּיבֵי דְּבְרֵי עֲדִיף דְּהָכָא מִשְׁמַיְיהּ דִּשְׁמוּאֵל קָאָמַר דְּהָא בְּסַפֵּק ב' דְּבָרוֹת (דף יב: ושם) בְּעֵי לְמֵימַר הָא דְּרַב יְהוּדָה וְרַב
הוּנָא דִּשְׁמוּאֵל הִיא וּלְפִי אוֹתָהּ סְבָרָא תִּקְשֶׁה דִּשְׁמוּאֵל אַדִּשְׁמוּאֵל דְּ"ל כְּדִפְרִישִׁית לְעֵיל דְּהָתָם בְּרֵי שָׁלוֹ טוֹב שֶׁיִּזְדַּעֵר שֶׁיִּכְתְּשֶׁנּוּ אִם הוּא מִשְׁקָר וְגַם אוֹתוֹ יֵשׁ לוֹ לִידַע אִם חַיֵּיב לוֹ
אִם לֵאו הָכָא מִדְּקָתָנֵי שְׁמָא מֹכֵחַ מִלְּתָא דְּבָרִי דְּהַאי אָמַת הוּא וּבְרֵי עֲדִיף אֲבָל הָכָא מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ שֶׁזֶּה לֹא הָיָה בְּשָׁעַת נְגִיחָה וְזֶה טוֹעֵן שֶׁמָּא טוֹב שֶׁאֵין לוֹ לִידַע
מִשּׁוּם אֵין בְּרֵי עֲדִיף בְּבַסָּ"ק דְּכִדְּכוּתוֹת (שם) דְּבָעֵי לְמֵימַר הָא דְּרַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה דְּשְׁמוּאֵל הִיא וְלֹא מְסִיק אַדַּעְתִּיהּ הָא דְּדִיתֵי הָתָם בְּמֻסְקָנָא הָיָה יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת הָתָם דְּשְׁמוּאֵל
אַדְּשְׁמוּאֵל דְּהָתָם פָּסִיק שְׁמוּאֵל בְּרִ"ג דְּאָמַר נַאֲמָנַת בְּהֶהִיא דְּמַשְׁכַּחְתְּ אע"ג דְּהָתָם אֵין לְבַעֵל לִידַע מֵהֵי נַאֲמָנַת וְהָכָא בְּשִׁמְעַתְּין מוֹדֶה שְׁמוּאֵל דְּלֹא אָמַר בְּרֵי עֲדִיף בְּמָקוֹם
שֶׁהַבְּרֵי גּוֹרֵעַ אֶלָּא שֶׁבְּמָקוֹם מְקוּמוֹת יָכוֹל לוֹמַר וְלִישְׁעְמֵיךְ וְלֹא קָאָמַר וְהַהִיא דְּהַבַּיִת וְהָעֲלִיָּיה (ב"מ דף קטו: ושם) דְּתָיְיה אֶחָד מֵכִיר מִקְצַת אֻכְלָנֵי וְטוֹעֵן וְאָמַר (ובגמ') דְּאִידָךְ קָאָמַר אֵינִי
יוֹדֵעַ וְדָרַךְ לֵימָא תִּיוּבְתָּא דְּר"נ וּמִשְׁמַע דִּלְרַב יְהוּדָה נִיתָּא הָתָם י"ל דְּרִגְילוּת הוּא שֶׁכָּל אֶחָד מֵכִיר מִקְצַת אֻכְלָנֵי וְכֵן מוּכָח דְּמוֹקֵי לָהּ כְּגוֹן שֵׁשׁ עֶסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶם וְאִם לֹא
הָיָה לוֹ לְהַכִּיר אֻכְלָנֵי וְלֹא הָיְיתִי אוֹמֵר מְתוֹךְ שֶׁאֵין יָכוֹל לִישְׁבַּע מְשַׁלֵּם כְּדִפְרִישִׁית לְעֵיל וְהַהִיא דְּתָנֵן בֵּיצָה וְנֶחְלְקוּ (ב"ב דף קלה. ושם קלח) זֶה אוֹמֵר אֵין נָאֶמָן וְיָכוֹל עֲמוֹ בְּחֶלְקוֹ וּמוֹכֵר
בְּגַמ' דְּאָמְרִי אֵינָךְ אֲנוּ יוֹדְעִין וְדַיְּיקִ וְאת אוֹמֶרֶת מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהִלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ פָּטוּר אע"ג דִּבְרֵי גּוֹרֵעַ הוּא שֶׁאֵין לָהֶם לְאַחֵין לִידַע אִם הוּא אֲחִיהֶם דְּמָה יוֹדְעִים בְּאוֹתוֹ
שֶׁבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם הָתָם בְּלֹאו הָכִי דְּחִי שְׁפִיר וְאֵין חוֹשֵׁשׁ לוֹמַר וְלִישְׁעְמֵיךְ וְעוֹד י"ל דְּהָתָם מֵצִי לְמֵימַר דְּהָכִי קָאָמַר וְאת אוֹמֶרֶת מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהִלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ פָּטוּר הֵיכָא
דְּהָדֵי בְּרֵי גּוֹרֵעַ וְהָשְׁתָּא טוֹב בְּעֵין הֶהֵיא דְּמִתְנֵי' דְּהָתָם:

הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. מִשְׁמַע מֵהָכָא דְּאֵין הֶלְכָה כְּסוּמְכוֹס מִדְּלֹא ס"ל שְׁמוּאֵל בְּזוּתֵיהּ וּבִשְׁמַעְתִּין דְּכָל דְּאֵלִּים גְּבֵר בְּפֶרֶק חֶזְקַת הַבָּתִּים (ב"ב דף לה. ושם) יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה: **וְנֶחֱזֵי**
אִי דְּמֵי רְדָיָא לְרְדָיָא. פֵּי' הָרַר"י בַּר מְרְדְּכַי דְּהָכָא אַפֵּי' בְּרִבָּנָן דְּאָמְרִי בְּהַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה (שם דף עז:) מָכַר הַצָּמֶד לֹא מָכַר הַבָּקָר וְלֵית לְהוּ הַנֵּי תְּרֵי דְּמֵי מוֹדִיעִים הֵכָא מוֹדִיעִים
מִילֵּי גַּבֵּי צָמֶד דְּאִיכָּא רוּבָּא וְחֶזְקָה דְּרוּבָּא קָרֵי לְצָמֶד צָמֶד וְלִבְקַר בָּקָר וְגַם הוּא מְחֻזָּק וְאֲפִילּוּ לְפִי הַסְּפָרִים דְּלֹא נִרְסֵי רוּבָּא מ"מ לֹא אַתְיָא דְּמֵים לְחוּדַיְיהוּ וּמִסְּקִי מְחֻזָּקָה אֲבָל הָכָא רוּבָּא
לְרַדְיָא זַבְנֵי וְאִיכָּא חֶזְקָה כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הָרוֹב שֶׁהַמּוֹכֵר מְחֻזָּק אֲמַרִינַן הַדָּמִים מוֹדִיעִים לְסַיֵּיע אוֹ לְרוֹב אוֹ לְחֶזְקָה וְרִשְׁב"ם פֵּירֵשׁ בְּהַמּוֹכֵר פֵּירוֹת (שם דף צב. ושם) בְּעִנְיַן אַחֵר:

ה"ג אי דליכא לאשתלומי מיניה לשקול תורא בזוזי לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה ואית דגרסי אי דליכא להני זוזי משמע שאם אין אותן מעות בעין שנותן לוקח למוכר אפי' איתא דלית ליה זוזי אתרעיי לא ליהוי זוזי ואין נראה לר"ת מאחר שמקח טעות הוא סברא הוא שדינו כדין ב"ח וב"ה אי איתא דלית ליה זוזי לא מצי לשלוקי בשאר מילי דכדמוכח בהכותב (כתובות דף פו. ושם) בהוא דקאמר תולה מעותיו בבנדי הזה ואורח' שיש ג' דינים לב"ח ולנזקין ולשביר דבעל חוב אי איתא דלית ליה זוזי לא מצי לסלוקי בארעא לרב הונא דאמר בפ"ק (דף ט.) או בקרקע אומיטב ולרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע כל מילי מיטב הוא ובשביר אפי' ליתא דלית ליה זוזי אמרינן ליה זיל טרח ואייתי זוזי דגבי פועל לא אמרינן מעמיו רשיותיך פארי אפרע כדמוכח בהכותב ושאין נזקקין אלא לתובע תחילה. פ"ה כגון שהלוהו בשטר ומשעמן מנה לראובן תובע לשמעון מנה שהלוהו ושמעון משיבו תפסת משלי החזר לי מה שתפסת או משכון ראובן תובע לשמעון שמכרו לו בתחילה נזקקין לטענת ראובן ומוציאים לו המנה משמעון ואחר כך נזקקין לו לטענת שמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון: **דקא יהיל נכסיה.** שיש כאן תגרין שיקנוהו בדמים יקרים ומחר יכלו להם אי נמי שקרקעותיו זלות ע"י תביעה זו שרואין אותו דחוק ואם יוציאו לו תפיסתו או משכונו ימכרם ויפסל לו בתחילה נזקקין לטענת ראובן ומוציאים לו מהן: **חצי נזק ורבע נזק.** הרי כל הנזק חסר רבע ואמאי הא תם הוא ופלגא נזקא הוא דבעי שלומי ותו לא ואהאי כל נזקא נכי רבעא דמחייבת ליה לשלומי מאי עבידתיה: **אמר אביי חצי נזק.** דקתני היינו חצי תשלומין שישנו על הפרה אם טמנה עד שלא נגנחה ילדה אם משנגנחה ילדה משלם חצי נזק ורבע נזק ורבע נזק לולד דהאיש אחריגא הוא: **ורבינ נזק.** דקתני אוקי' רבינ חצי נזק שהיה חייב אם הוא לבדו נגח דהיינו אחד משמנה בנזק דמפרש טעמא: **ואי פרה** וולד כו'. דקתני דחד וולד דחוד. בגון שמכר לו פרה חרוץ מעוברת דא"ל. בעל הפרה: **גלית אדעתיך דישתקא את לי.** ורבינא דנזקא הוא דמחייבינא לך ובעל ולך אמר ליה אי ידאי עם ולד נגחה ההוא אנא שותפא ומחייבינא לך רבעא דנזקא השתא דמסתפקא לך שמינית משתלמת מניא:

ליתא

ואי ליכא לאשתלומי מיניה לישקליה לתורא בזוזי דאמרי אנשי ממרי רשותך פארי אפרע לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה רב אמר הרי זה מקח טעות זיל תרח רובא ורובא דאיכא דאישי לדידיה הוא דיזבני ושמואל אמר יכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך ולא אזלינן בתר רובא כי אזלינן בתר רובא באיסורא מהבירו עליו הראיה תניא נמי הכי שור שנגנח את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואינו יודע אם עד שלא נגנחה ילדה אם משנגנחה ילדה משלם חצי נזק לולד בפרה ורבינ נזק לולד דברי סומכוס וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר שמואל בר נחמני מניין למוציא מחבירו עליו הראיה שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם יגש אליהם מי בעל דברים יגש אליהם יגש אליהם אמרי נהרדעי בפעמים שנזקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסיה: וכן פרה שנגנחה את השור [וכו']: חצי נזק ורבינ נזק בפלגא נזקא הוא דבעי שלומי כולי נזקא נכי רבעא מאי עבידתיה אמר אביי חצי נזק אחד מארבעה בנזק ורבינ נזק אחד משמנה בנזק ואי פרה וולד דחד נינהו ה"נ דמצי א"ל לבעל פרה ממה נפשך חצי נזק הב לי אלא לא צריכא דפרה דחד וולד דחד ואי דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה לבעל פרה פרה דידך אויקתן הב לי ראיה דאית לך שותפי אלא דקדים תבעיה לבעל ולד תחלה דאמר ליה אימר דשותפא את לי אימא דאמרי אף על גב דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה מצי מדחי ליה דאמר ליה מידע ידעי (אנא) דישותפא את לי אמר רבא אמטו אחד מארבעה בנזק ואחד משמנה בנזק קתני חצי נזק ורבינ נזק קתני אלא אמר רבא לעולם בפרה וולד דחד והכי קאמרינן איתמר לפרה משתלם חצי נזק ממדרה ליתא

ואי ליכא לאשתלומי מיניה לישקליה לתורא בזוזי דאמרי אנשי ממרי רשותך פארי אפרע לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה רב אמר הרי זה מקח טעות זיל תרח רובא ורובא דאיכא דאישי לדידיה הוא דיזבני ושמואל אמר יכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך ולא אזלינן בתר רובא כי אזלינן בתר רובא באיסורא מהבירו עליו הראיה תניא נמי הכי שור שנגנח את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואינו יודע אם עד שלא נגנחה ילדה אם משנגנחה ילדה משלם חצי נזק לולד בפרה ורבינ נזק לולד דברי סומכוס וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר שמואל בר נחמני מניין למוציא מחבירו עליו הראיה שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם יגש אליהם מי בעל דברים יגש אליהם יגש אליהם אמרי נהרדעי בפעמים שנזקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסיה: וכן פרה שנגנחה את השור [וכו']: חצי נזק ורבינ נזק בפלגא נזקא הוא דבעי שלומי כולי נזקא נכי רבעא מאי עבידתיה אמר אביי חצי נזק אחד מארבעה בנזק ורבינ נזק אחד משמנה בנזק ואי פרה וולד דחד נינהו ה"נ דמצי א"ל לבעל פרה ממה נפשך חצי נזק הב לי אלא לא צריכא דפרה דחד וולד דחד ואי דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה לבעל פרה פרה דידך אויקתן הב לי ראיה דאית לך שותפי אלא דקדים תבעיה לבעל ולד תחלה דאמר ליה אימר דשותפא את לי אימא דאמרי אף על גב דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה מצי מדחי ליה דאמר ליה מידע ידעי (אנא) דישותפא את לי אמר רבא אמטו אחד מארבעה בנזק ואחד משמנה בנזק קתני חצי נזק ורבינ נזק קתני אלא אמר רבא לעולם בפרה וולד דחד והכי קאמרינן איתמר לפרה משתלם חצי נזק ממדרה ליתא

מתני' אי דליכא לאשתלומי מיניה לשקול תורא בזוזי לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה ואית דגרסי אי דליכא להני זוזי משמע שאם אין אותן מעות בעין שנותן לוקח למוכר אפי' איתא דלית ליה זוזי אתרעיי לא ליהוי זוזי ואין נראה לר"ת מאחר שמקח טעות הוא סברא הוא שדינו כדין ב"ח וב"ה אי איתא דלית ליה זוזי לא מצי לסלוקי בשאר מילי דכדמוכח בהכותב (כתובות דף פו. ושם) בהוא דקאמר תולה מעותיו בבנדי הזה ואורח' שיש ג' דינים לב"ח ולנזקין ולשביר דבעל חוב אי איתא דלית ליה זוזי לא מצי לסלוקי בארעא לרב הונא דאמר בפ"ק (דף ט.) או בקרקע אומיטב ולרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע כל מילי מיטב הוא ובשביר אפי' ליתא דלית ליה זוזי אמרינן ליה זיל טרח ואייתי זוזי דגבי פועל לא אמרינן מעמיו רשיותיך פארי אפרע כדמוכח בהכותב ושאין נזקקין אלא לתובע תחלה. פ"ה כגון שהלוהו בשטר ומשעמן מנה לראובן תובע לשמעון שמכרו לו בתחילה נזקקין לטענת ראובן ומוציאים לו המנה משמעון ואחר כך נזקקין לו לטענת שמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון: **דקא יהיל נכסיה.** שיש כאן תגרין שיקנוהו בדמים יקרים ומחר יכלו להם אי נמי שקרקעותיו זלות ע"י תביעה זו שרואין אותו דחוק ואם יוציאו לו תפיסתו או משכונו ימכרם ויפסל לו בתחילה נזקקין לטענת ראובן ומוציאים לו מהן: **חצי נזק ורבינ נזק.** הרי כל הנזק חסר רבינ ואמאי הא תם הוא ופלגא נזקא הוא דבעי שלומי ותו לא ואהאי כל נזקא נכי רבעא דמחייבת ליה לשלומי מאי עבידתיה: **אמר אביי חצי נזק.** דקתני היינו חצי תשלומין שישנו על הפרה אם טמנה עד שלא נגנחה ילדה אם משנגנחה ילדה משלם חצי נזק ורבינ נזק לולד בפרה ורבינ נזק לולד דברי סומכוס וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר שמואל בר נחמני מניין למוציא מחבירו עליו הראיה שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם יגש אליהם מי בעל דברים יגש אליהם יגש אליהם אמרי נהרדעי בפעמים שנזקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסיה: **וכן פרה שנגנחה את השור [וכו']: חצי נזק ורבינ נזק בפלגא נזקא הוא דבעי שלומי כולי נזקא נכי רבעא מאי עבידתיה אמר אביי חצי נזק אחד מארבעה בנזק ורבינ נזק אחד משמנה בנזק ואי פרה וולד דחד נינהו ה"נ דמצי א"ל לבעל פרה ממה נפשך חצי נזק הב לי אלא לא צריכא דפרה דחד וולד דחד ואי דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה לבעל פרה פרה דידך אויקתן הב לי ראיה דאית לך שותפי אלא דקדים תבעיה לבעל ולד תחלה דאמר ליה אימר דשותפא את לי אימא דאמרי אף על גב דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה מצי מדחי ליה דאמר ליה מידע ידעי (אנא) דישותפא את לי אמר רבא אמטו אחד מארבעה בנזק ואחד משמנה בנזק קתני חצי נזק ורבינ נזק קתני אלא אמר רבא לעולם בפרה וולד דחד והכי קאמרינן איתמר לפרה משתלם חצי נזק ממדרה ליתא**

שאין נזקקין אלא לתובע תחילה. פ"ה כגון ראובן תובע לשמעון מנה שהלוהו ושמעון משיבו תפסת משלי החזר לי מה שתפסת או משכון ראובן תובע לשמעון שמכרו לו בתחילה נזקקין לטענת ראובן ומוציאין לו המנה משמעון ואח"כ נזקקין לשמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון והשתא צ"ל לפ"ה דמיירי כגון שיש לראובן שטר על המנה דאי לאו הכי נאמן שמעון אפי' יש עדים לראובן דהמלוה את חבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים וא"ת היכי דמי אי יש לשמעון עדים מוכנים או סוגין שיביא עדים תורך לי יום שתפס ראובן משלו למה יגבה ראובן בתחילה תלא אם שואל לי יום לפרוע חובו נותנים לו שהוא זמן ב"ד ואם שמעון אומר שיביא עדים שלו לאחר ל' יום אפי' בלא קרא נמי לא היינו שומעין לו ואפי' זילו נכסיה דאטו אם אומר שלאחר שנה או שנתים יביא עדים מי שומעים ליה בלל ריש בגון דשמעון אומר פלוני ופלוני בשעת מעשה היו יודעים שכדבריו כן הוא ואנו יודעים שהוא אומר אמת בזה שהיו בשעת המעשה ואי לאו קרא ה"א שראוי להמתין להם אפי' סוף לבא לזמן מרובה ר"מ בגון שזה תובע שחבל בו ושמעון אומר יש לי שאר תביעות עליו ומגבינן לראובן דמי חבלתו אע"פ ששמעון אומר שהיום או למחר יביא עדים ואין ממתינין לו בלל דקי"ל בהחובל (לקמן דף צא.) דאין נותנין זמן לחבלות ויותר משמע לפרש לעניין חבלה מלעניין מלוה מדמייתי עליה קרא דאשרו חמור בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לה. ושם:

ורבינ נזק אחד משמונה בנזק. תימה האיך משוה הולד לפרה פשיטא שלא עשה הולד נזק כמו הפרה דאטו אם יש לו לאחד ט' חלקים ולאחד חלק אחד מי ישלם זה כמו זה כאילו היתה חציה שלו וקא תניא בהדיא בפרק ארבעה (לעיל דף ו.) האחרון נוטל מנה ושלפניו (חמשים ושנים) הראשונים דינר והב משמע שכל אחד מפסיד בפי מה שיש לו ומפרש ריב"א דכולה מלתא נקט לסימנא בעלמא כאילו הולד עשה חצי נזק אבל לעולם לא משלם אלא רבינ נזק ואם הפרה שוה שמונים זו בלא הולד ועם הולד מנה וחצי כל נזק שעשתה מנה בגון שנגחה שור שוה מאתים ונמצא חלק חמישית לולד ואם היה ודאי שותף היה נוטל הפרה עם הולד ועבשיו שהוא קפץ נוטל חצי הולד שהוא עשר זו שהוא רבינ נזקו של ולד:

גלית אדעתיך דישותפא את לי. וא"ת מאחר שהודה שיש לו שותף לא ישלם רק חצי התשלומין ואידך פלגא לא משלם כיון בעל הולד דשמא ילדה ואח"כ נגנחה והולקן ואפי' לר' נתן דאמר (לקמן דף נג.) כי ליקיב לאשתלומי מהאי משתלם מהאי מודה הכא דעד כאן לא קאמר רבי נתן אלא בשור שם שדחף את חבירו לבור שבעל השור אין לחייבו אלא רבינ אע"פ שזה וזה חייב לפיכך משתלם כל השאר מבעל הבור כיון שהבור הרגו לשור אבל כאן שאם הולד במעי אמו בשעת נגיחה יש לו להתחייב בתשלומין אין לחייב הפרה תשלומין שהם על הולד לשלם אם נגח:

מידע ידעי דשותפות את לי. פי' שיש לנו להעמיד הפרה בחזקת שהיא מעוברת והשתא היא דילידה ומודה סומכוס כיון דאיכא תרתי שהוא מוחזק וגם איכא חזקת דאמרינן המע"ה הלכך לא משלם בעל הפרה אלא רבינ אע"פ שיש להם שותפי ומיהו לרוצייא מחבירו ואי"ת דשמא יש שותפי לרוצייא ממון מיד בעל הולד אין מועלת חזקה הלכך לא משלם בעל הולד אלא שמשלמין בעל הפרה אחד משמונית נזק ואידך קמא ונקשה לר"י דבפרק השואל (שם דף צז:) תנן זה אומר שור זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע חילוקו גבי שאלה היום ושברה למחר ומוקמא לה בסומכוס ואמאי לא אמרינן אוקמיה אחזקתה והשתא היא דמתה להעמיד המזיק בידי השואל ויפטר מלשלם ואור"י דשמא יחלוקו לאו שאיכא היום ושברה למחר קאי אלא שאשל אחת ושכר אחת:

ליתא

לֵיתָא לְפָרָה. וְתַם אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא מְגוּפוֹ וְאָמַר לֵיהּ הַב לִי בּוּקְיָא פְּלָגָא הַזַּיְיקָא מְלֵיךְ דְּאִיהוּ נְמֵי אַזְקֵן בְּהַדֵּי פָּרָה וְרָבְצָה ס"ז דְּחַד גּוּפָא הוּא וְהַנֵי כְּאִחַד מְאַבְרֵיהּ דִּכְמִשְׁכַּח בְּסִיפָא דְּמַתְנִיתִין מְשַׁלֵּם לֵיהּ מֵימָה רְבָעָא דְּנִזְקָא וְאִידָךְ רְבָעָא מִפְּסִיד וְאַמַּי שׁוֹר הַנִּזָּק כָּל פְּלָגָא נִזְקֵיהּ: **מְשַׁתְּלֵם בּוּלֵיהּ חֲצִי נִזְקָא שָׁלֵים.** כִּי לֵיתָא לְפָרָה: **פְּרָשָׁא.** דָּבָר הַמּוּפְרָשׁ מִמֶּנָּה: **אֵין שָׁמִין.** אֵרִישָׁא קָאֵי שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְהִפִּילָהּ אֵין שָׁמִין כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁעוֹלִין דְּמֵי הַנֶּזֶק הַרְבֵּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ מְרוּבֶּרֶת כַּמָּה מְעוּבֶּרֶת כַּמָּה הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּלָא יָדְעִי כַּמָּה הֲוָה עוּבָּרָא אֵין שָׁמִין כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֶלָּא כְּמָה הָיְתָה יָפָה תְּחִילָּה וְכַמָּה הִיא שָׁוָה עַכְשָׁיו אִם מֵתָה אִם חָיְתָה: **מְבַחֲיִשׁ.** מְפַסִּיד וְלִקְמִיעָה פָּרִיךְ אִי דַּיְנָא הוּא לְבַחוּשׁ: **בְּקוֹנָטֵי יָד עַבְדִּי שֶׁל חֲבֵירוֹ.** אֵין שָׁמִין הָיְתָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ לוֹמַר כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִיטוֹל לְקוֹנָטֵי יָד עֶבֶד כָּזֶה דְּוַדַּאי הָרוֹאֶה עַבְדּוֹ שָׁלֵם אֵין קוֹנָטֵי יָדַיִם אֶלָּא בְּדָמִים מְרוּבִּים אֲבָל שָׁמִין עֶבֶד זֶה כַּמָּה הוּא שָׁוֶה עַכְשָׁיו וְכַמָּה הָיְתָה שָׁוָה תְּחִלָּה: **חֲצִי נִזְקוֹ.** קוֹצֵץ נִיטְיוֹתָיו אוֹ אֲבָל עֲרוּגָה אַחַת אֵין שָׁמִין אוֹתָהּ לְבַדָּהּ אֶלָּא שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׁדֶה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה תְּחִלָּה וּמָה פָּחֲתָה דְּמֵיהֶן בְּשָׁבְיָל עֲרוּגָה זוֹ: **פְּטוּטָא.** מֵה שֶׁשָּׁמִין אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה יָפָה מִפְּנֵי שׁוּמְנָהּ הֲוֵי דִּבְעֵל פָּרָה דְּהָא וְלָד מְהַמְּהִיהּ לֹא אִתֵּי שׁוּמְנָהּ: **נַפְּחָא מֵאי.** מַה שֶּׁהָיְתָה יָפָה מִפְּנֵי נַפְּחָא לְמִי יִשְׁלַם:

מתני'

פָּרָה רַב אָחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא אָמַר חוֹלְקִין וְהִלְכָתָא חוֹלְקִין: מתני' הַמַּדֵּר שֶׁהַכְּנִיסִים קְרוֹבוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְשָׁבְרָה בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה הַכְּנִיסִים בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת חַיָּב הַכְּנִיסִים פְּטוּר וְאִם מֵעַבְּרָתָא שַׁיְימְנָא לָךְ פְּשִׁטָא פָּרָה דְּחַד וְוָלַד דְּחַד פִּיטְמָא לְבַעַל פָּרָה נָפְחָא מֵאי רַב פָּפָּא אָמַר לְבַעַל הַבַּיִת חַיָּב הַכְּנִיסִים בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה בָּהֶן בַּעַל הַבַּיִת חַיָּב הַכְּנִיסִים בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת שׁוֹרוֹ לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת

לֵיתָא לְפָרָה מִשְׁתַּלֵּם רְבִיעַ נֶזֶק כּוּ'. לְדִבְרֵי רָבָּא לֹא אָתְיָא מִתְּנִיתִין כְּר"ע דְּסָבַר דְּשׁוּתָּפִין נִינְהוּ הָא אָמְרִינַן בְּהַמְנִיחַ (לעיל דף לח.). אִם כֵּיוָן הַמַּזִּיק אוֹ שָׁבַח בִּרְשׁוּתָן **מַאי** טַעְמָא גּוּפָהּ הִיא. מִדְּאָמַר רָבָּא מְפַסִּיד וְאַמַּי שׁוֹר הַנִּזָּק כָּל פְּלָגָא בְּתִמְוָרָה (דף ה: ושם) וּבְסַנְהֶדְרִין בְּפֶרֶק הַנִּשְׂרָפִין (דף פ. ושם) וְלָד הַנִּרְבָּעַת וְהַנּוֹגַחַת אָסוּר הָיָה וְוָלְדָהּ נֶהֱנֶה וְהָיָה וְוָלְדָהּ נִרְבָּעוּ אֵין לְהוֹכִיחַ דְּעוּבָּר יָרַד אֲמוֹ הוּא דְּהָכָא הָיְתָה טַעְמָא שֶׁהַוָּלָד עַצְמוֹ נֶהֱנֶה מֵרְבִיעָה וְהָיָה וְוָלְדָהּ נֶהֱנֶה אַף עַצְמוֹ נֶהֱנֶה מִשּׁוּם דְּמִתְּנִיתִין יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כִּי לֵיתָא לְפָרָה לְחַשְׁתַּלֵּם מִשְׁתַּלֵּם מִן הַיָּלֶד וְאִם לֹאו יָרַד אֲמוֹ לְמָה מִשְׁתַּלֵּם מְגוּפוֹ חֶלְקוֹ וְחֶלֶק הַפָּרָה אֶטוּ שְׁנֵי שׁוּרִים תַּמִּים שֶׁהִזִּיקוּ אֶת נַאֲצוּ אֶחָד מֵהֶן מִי הָוֵה מְשַׁלֵּם חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵירוֹ דְּרָבָּה וְתִימְהֵ דְּרָבָּה גּוּפֵיהּ אִית לֵיהּ בְּפֶרֶק הַמַּשְׁקֶה (חולין דף עה. ושם). הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטְּרֵפָה וּמָצָא בָּהּ בֵּן ט' חֳדָשִׁים דְּמוּתָר דְּאָבְדָא סִימָנִין אִכְשַׁר בֵּיהּ רַחֲמָנָא וְאוֹר"י דְּבִכְלָל מָקוֹם עוֹבֵר יָרַד אֲמוֹ הוּא לְבַד לְעִנְיַן טְרֵפָה דְּכִיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ חִיּוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ לֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁנִּטְרְפָה עִם אִמּוֹ וְכֵן הֶלְכָה דְּבִכ"מ עוֹבֵר יָרַד אֲמוֹ הוּא לְבַד מִטְּרֵפָה אע"ג דִּבְפֶרֶק כָּל הַאֲסוּרִין (תמורה דף ל: ושם) אָמַר רַב הוּנָא בַּר חֲנִינָא א"ר נָחְמָן מְחֻלְּוֹת בְּשְׁעִירֵי וְלִבְסוֹף בְּשְׁעִירֵי וְלִבְסוֹף נִרְבְּעוּ אָסוּר לְשׁוֹן דְּרָבָּא אָמַר רַב נָחְמָן הוּא עִיקַּר דְּמֵיירְתֵי לָהּ בְּפֶרֶק כָּל הַצְּלָמִים (ע"ז דף מז:) גַּבֵּי הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְקֻמְּהּ וְכֵן מְשַׁמֵּע בְּתִמּוּרָה בְּפֶרֶק כֵּיצַד מְעָרְימִין (דף כה.) דְּמַסִּיק אַדְּוַד' וְחָנָן דְּאָמַר עוֹבֵר לְאו יָרַד אֲמוֹ תִּיובְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן תִּיובְתָּא אע"ג דְּאָמַר בְּתַר הָכִי לֵימָא תַּנָּאֵי הִיא כֵּן דֶּרֶךְ הַגְּמָ' כְּשֶׁאֵין הַדָּבָר עִיקָּר אוֹמֵר תִּיובְתָּא אע"ג שֶׁיָּכוֹל לְמָצוֹא תַּנָּאֵי דְּפֵלִיגִי דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּהַנֵּיקְנֵין (ניטין דף נג:) דְּמַסִּיק תִּיובְתָּא דְּמָאן דְּאָמַר הַזִּיק שְׁאִינוֹ נִיכָּר שְׁמִיה הַזִּיק וּבְתַר הָכִי קָאָמַר לֵימָא תַּנָּאֵי הִיא וְאע"ג דְּבָפֶרֶק הֶעָרֵל (יבמות דף עח. ושם) מֵיתֵי מִילְתֵיהּ דר' יוֹחָנָן דְּתַמּוּרָה פְּרִיךְ עָלָהּ הָא דְּאָמַר רָבָא נִבְרֵית מְעוּבֶּרֶת שְׁנַתְגַּיְירָה בְּנָהּ אֵין צָרִיךְ טְבִילָה כו' וְדָחִיק לְשַׁנּוֹיֵי שֶׁאנִי עוּבָּר כו' לֹא מְשׁוּם שֶׁהֲרֵה מִילְתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן עִיקָּר אֶלָּא מְשׁוּם דְּבָעֵי לְאוֹקְמֵי מִילְתֵיהּ דְּרָבָא דְּבִנְדָרִים כו' לְדִבְרֵי הַכֹּל (דְּהָא) [וְדָבָא] רָבָא גּוּפֵיהּ אִית לֵיהּ הָכָא עוּבָּר יָרַד אִמּוֹ:

מַאי טַעְמָא פְּרִישָׁא בְּאִילּוּ טְרֵפוֹת (חולין דף נח. ושם) גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּר"א וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּזוֹל טְרֵפָה הַכֹּל מוֹדִים בִּבְיָצִים טְרֵפוֹת שֶׁהֵיא אִסּוּרָה מֵאי טַעְמָא בֵּיוָן דְּאִיגַּדְּרָה בְּגוּפָהּ דְּמֵיָא הֵיינוּ דְּזוֹקָא שֶׁנִּמְצְאוּ אֲדוּמוֹת בְּמֵעֵי תַּרְנְגוֹלֶת חַיִּשׁ בְּגוּף הַתַּרְנְגוֹלֶת וְלִבְסוֹף אֵין גּוֹבֶה מִבֵּיצָתָהּ דְּמֵי יֵימֵר שֶׁהָיוּ מְעוּרוֹת בְּשָׁעָה שֶׁהִזִּיקָה הַתַּרְנְגוֹלֶת וַאֲפִילּוּ לְסוֹמְכוֹס לְכָל הַפָּחוֹת מֵאוֹתָהּ דְּמֵתְיֵילְדָא הֵאִידָּנָא אֵין גּוֹבֶה דְּמַאתְמוֹל נְמֵרָה לָהּ אֲבָל לְעִנְיַן טְרֵפָה אָסוּרָה דְּשָׁמָא שֶׁנִּטְרְפָה הָיְתָה מְחוּבֶּרֶת וַאֲפִילּוּ אוֹתָם שֶׁגּוֹלְדוֹ מִיַּד אֶחָד שֶׁנִּטְרְפָה מְגוּדֶרֶת דְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁאֶסְרוּ בְּיָצִית דְּתַרְנְגוֹלֶת נְבֵילָה דְּתַנְיָן בְּמַסֶּכֶת עֲדֻיּוֹת (פ"ה מ"א) דְּב"ה אוֹסְרִין וְנִרְאֶה דְּטַעַם דְּבִיצַת תַּרְנְגוֹלֶת נְבֵילָה אָסוּרָה אַטּוּ בִּיצַת טְרֵפָה שֶׁהַנְּבֵילָה בְּאֵיסוּר אע"פ שֶׁהִיא גְּמוּרָה:

וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא בְּקוֹנָטֵי יָד עֲבָדוֹ כו'. וא"ת אַמַּאי לֹא קָאָמַר נְמֵי וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא בְּשׁוּמַת דְּמֵי וְלָדוֹת דְּתָנֵן בְּמַתְנִי' לְקַמָּן (ד' מח:) שֶׁשָּׁמִין אוֹתָהּ בְּמָה הָיְתָה שָׁוָה עַכְשָׁיו עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה מַחֲמַת וְלָדוֹת וְכַמָּה הִיא יָפָה מְשַׁיְּלָדָה בִּפְנֵי עַצְמָן שֶׁהֲרֵה נִפְחָשׁ מְזִיקָהּ בְּיוֹתֵר אֶלָּא שָׁמִין הַכֹּל כְּעֵין שֶׁל רַבָּנָן אֶלָּא בְּזֶה שֶׁאִם שָׁמִין כָּךְ פְּטוּר הַמַּזִּיק שֶׁהָאִשָּׁה מְשַׁבַּחַת יוֹתֵר לְאַחַר לִידָה אֲבָל לֹא בָּא לְחַלֵּק לוֹמַר שֶׁיְּשַׁמְּנוּ הַוְּלָדוֹת בִּפְנֵי עַצְמָם כִּי בָּזֶה לֹא נָתַן טַעַם לָמָּה יְחַלְּקוּ בְּכָךְ אֶלָּא לְרַשִׁ"ג שָׁמִין וְלָדוֹת אַגַּב אִשָּׁה כַּמָּה שָׁוָה אִשָּׁה מְעוּבֶּרֶת לְמִכּוֹר גּוּפָהּ בְּלֹא וְלָדוֹת פְּחוֹת מִלְּמִכּוֹר הַכֹּל בְּיַחַד וּנְרָאֶה לְרִ"י דְּבִין לְרַבָּנָן וּבִין לְרַשִׁ"ג שָׁמִין וְלָדוֹת בִּפְנֵי עַצְמָם וְלֹא אַגַּב הָאִשָּׁה מִשּׁוּם דְּבִיזְיוֹן דְּגוּף הָאִשָּׁה לְאו מִמּוֹן בְּעָלִים הוּא וְגַם לְעִנְיַן שֶׁאֵר תַּשְׁלוּמֵי חֲבָלוֹת אֵינוֹ שָׁלוֹ אֵינוֹ רָאוּי לְשׁוּם וְלָדוֹת אַגַּב הָאִשָּׁה כְּמוֹ וְלָד אַגַּב פָּרָה וּמִתְּנִי' לֹא אַיְירֵי כְּלָל בְּשׁוּמַת הַוָּלָד אֶלָּא בְּשׁוּמַת שֶׁבַח וְלָדוֹת וְלִכְךְ לֹא מַיְיתֵי הָכָא רְאָיָה מִדְּמֵי וְלָדוֹת וְכֵן מְשַׁמַּע דְּמִתְנִיתִין לֹא אַיְירֵי בְּשׁוּמַת וְלָד בְּלָל לְמֵאן דְּמָפֵיק מִילְתֵיהּ דְּרַשִׁ"ג וְכִי אִשָּׁה מְשַׁבַּחַת יוֹתֵר קוֹדֶם שֶׁתֵּלֵד מִלְּאַחַר שֶׁתֵּלֵד וְהָא וַדַּאי סַבְרָא גְּדוֹלָה הוּא שֶׁדַּמֶּיהָ עִם הַוְּלָדוֹת מְרוּבִּין מִדַּמֶּיהָ שֶׁלְּאַחַר לִידָה אֶלָּא וַדַּאי לא דְּבָרוּ רַבָּנָן וּרְשִׁ"ג אֶלָּא בְּשׁוּמַת שֶׁבַח וְלָדוֹת שֶׁמִּין לְכ"ע בִּפְנֵי עַצְמָם וְה"ק דְּמַתְנִיתִין כֵּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וְתֵימָא מִינַּהּ דְּמֵי וְלָדוֹת שֶׁבַח אֵין הָאִשָּׁה כְּלוּם אֶלָּא הַוְּלָדוֹת וְדִמֵּי וְלָדוֹת גּוּפֵיהּ הוּא דְּקָתָנֵי לָהּ בְּמַתְנִיתִין בִּדְפֵרִישִׁית כֵּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וְשִׁבְחָהּ וְלָדוֹת שֶׁמִּין אֶת הָאִשָּׁה כו' הַיְינוּ פֵּי' שֶׁבַח וְלָדוֹת אֲבָל דְּמֵי וְלָדוֹת א"צ לְפָרֵשׁ:

אִי דַּיְנָא הוּא לְיַחְדּוֹשׁ מַזִּיק כו'. סוֹבֵר הַמְּפָקֵשׁה כֵּיוָן שֶׁפָּרָה וְוָלָד שְׁנֵי גּוּפִין הֵן שָׁמִין וְלָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְלֹא דְּמֵי לְקוֹנָטֵי יָד עֶבֶד שֶׁכָּל הַטְּעֵבֶד גּוּף אֶחָד וְכֵן כָּל הַשְּׁדֵרָה שֶׁהִיא הַכֹּל שֶׁל נִיזֵק בְּגוּף אֶחָד דְּמֵי וּלְהָכִי מְקַשֶּׁה אִי דַּיְנָא הוּא בַּאֲשֶׁר נִרְאֶה מִתּוֹךְ הַסְּבָרָא לְפִי שֶׁהֵן שְׁנֵי גּוּפִין לְבַחוֹשׁ מַזִּיק וּמַשְׁנֵי הָא נְמֵי בְּגוּף אֶחָד דְּמֵי דְּאָמַר רַבִּי מְעוּבֶּרֶת בּוֹ: **נַפְּחָא** מֵאי רַב פָּפָּא אָמַר לְבַעַל הַבַּיִת חַיָּב הַכְּנִיסִים כו'. וְלֹא דָּמֵי לְשָׁבַח וְלָדוֹת דְּהָתָם כּוֹלָּא לְבַעַל הַבַּיִת כו' וְתוֹלֵךְ דְּהָכָא כֵּיוָן שֶׁבַּעַל הַבַּיִת יָכוֹל לְמָכוֹר פָּרְתּוֹ בְּלֹא וְלָד נִמְצָא כְּשֶׁמַּפְסִידוֹ מַפְסִיד כָּל מַה שֶׁדָּמֶיהָ נִפְחָת אֲבָל אִשָּׁה דְּאִינָהּ יְכוֹלָה לְמָכוֹר אוֹתוֹ שֶׁבַח אֵין לְיַפּוֹת בְּחַה"פ אע"ג דְּבִשְׁאָר נְזָקִין יְכוֹלָה לְמָכוֹר עַצְמָהּ מִשּׁוּם זֶה יָפָה כֹּחַ בַּעַל הַפָּרָה בְּנַפְּחָא מִכֹּחַ הָאִשָּׁה בְּשִׁבְחוֹ וְלָדוֹת דְּלְרַבָּנָן בֵּין לְרַשִׁ"ג וְכֵן לְמ"ד דְּבִנְפָּחָא חוֹלְקִין יָפָה מִשּׁוּם זֶה כֹּחַ בַּעַל הַפָּרָה בְּנַפְּחָא מִכֹּחַ הָאִשָּׁה בְּשִׁבְחוֹ וְלָדוֹת דְּלְרַבָּנָן:

הַמַּדֵּר שֶׁהַכְּנִיסִים קְרוֹבוֹתָיו כו'. הַנֵּי תִּלְתָּא בְּבֵי צְרִיכֵי וְלֹא זוּ אַף זוּ דְּאֶחָדִי דְּאִי תָּנָא קַדְמֵיתָא דְּאֵמִינָא בִּרְשׁוּת חַיָּב לְפִי שְׁנוֹחוֹת לִישָׁבֵר וּבִסְתָמָא קָבַל עֲלֵיהּ נְטִירוּתָא אֲבָל פְּשִׁיטָא לֹא וְאִי תָּנָא פְּשִׁיטָא שְׁנוֹחוֹת לְהִתְקַלְקֵל אֲבָל בְּהֶמְתָּהּ לֹא:

אֵימָא סֵיפָא אם הכניס ברשות וכו'. תימה לר"י אמאי לא דייק מתחלת הבבא דקתני שלא ברשות ושברתן בהמתו של בעל הבית פטור ברשות חייב דבסתמא קביל עליה נטירותא ברבנן ונקשה להוזקיה בהן בעל הקדירות חייב כדבעל חצר יכול להקשות ריישא וסיפא רבנן ומצריכא רבי ור"ל דמרישא אין יכול לדקדק דשפיר מתוקמא ברבי ושלא ברשות דנקט משום דבעי למתני ואם הוזקה בהם בעל הקדירות חייב אבל לא מצי למימר דכולה רבנן ושלא ברשות דנקט משום שברתן בהמה של בעל הבית פטור דמשום הא לא אצטריך דהא בחדיא קתני סיפא ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב וא"ת בבבא דהכניס שורו היכי מצי למימר נגח לשורו של בעל הבית חייב דוקא שלא ברשות הא ברשות בשלמא קדירות ופירות פטור דבין דמאליהן הוזקה בהמתו של בעל הבית דין שיפקיר לרבי דאמר בסתמא לא קביל עליה נטירותא אבל כשנגח שורו לשורו של בעל הבית אפילו לרבי דלא מקבל עליה נטירותא אמאי פטור ברשות לא יהא אלא חצר השותפין ובחצר השותפין חייב ור"ל דעבשיו סובר דלרבי שמכניס שורו ברשות חבר הוא באילו מפקיר בהדיא שיפקר כל אחד ואחד בנגיחות שורו ובבל נזקין ולפי האמת לרבי אם הכניס שורו ברשות הזיק חייב הזיק בפטור כדאמרינן לקמן גבי כנס שורך ואשמרנו: **וְאַפֵּילוּ** נשברו ברוח. ולא דמי לקמא ביתא קמקמ דפרק הזהב (ב"מ מט: ושם). (ג) דאין אלא מראה מקום הוא לו ואפילו נותן לו שכר אמר התם דלא מקבל עליה נטירותא ואין נוטל שכר שמירה אלא שכר בית:

הָוֶה לֵיהּ שלא תאכל. אין לפרש דלכך פטור דחשיב ברוח מצוי דהא לקמיה אמרינן דברשות חייב בעל הבית אובל חטין והתריו ומת משום דברשות מקבל עליה נטירותא ומה בכך והלא ש"מ פטור ברוח שאינה מצויה כדפי' בריש המניח (לעיל דף נג:) אלא היינו טעמא דיון שנבנבה וכו' אלא ש"מ פטור ברוח שאינה מצויה ואפילו הכי חייב דבעל הבית לא קבל עליה נטירותא אלא שמירה בעלמא ולא נטירותא ואע"ג דאי אינו נוטל שכר זה להתחייב בכך:

כְּאַפֵּרוֹתָא. והא דלא אשכחינן בשאר פירות לרבותא נקט סם המות אע"פ שהיתה אבודה לגמרי מן העולם אפ"ה פטור מדיני אדם: **שֶׁנִּבְנְבָה** לטחון. רבותא נקט שאף על גב שזה משתבר ברחיים צריך רשות: **אוֹ** דלמא אפילו מעלמא נמי. וא"ת דאפילו נשברו ברוח מצויה אמר לעיל הקבל ור"ל דמעלמא ליה אי הוי דחוי בעלמא או לא תעיל נטירותא דעלמא כגון בחצרו בחצרים של אחרים דלא מסיק אדעתיה שיכנסו בחצרו ויזיקו את שורו של זה מבעיא ליה אבל אם יצא השור חוץ מחצרו של בעל הבית ובאו שוורים ונגחוהו לא מבעיא ליה דהא פשיטא דמקבל עליה נטירותא אפילו מעלמא כיון שיצא חוץ לחצר:

מַאי לאו פטור בעל החצר וחייב בעל החצר. וא"ת ילך ויתבע מבעל השור ויש לומר כגון דהדהוא שור הני של חרש שוטה וקטן דלאו בני תשלומין ניתהו א"נ זה יתבע מבעל החצר ובעל החצר יתבע מבעל השור:

הכא

מתני' היה אבוי או בנו. של בעל הבית בתוכו: משלם את הכופר. בגמ' פריך הא תם הוא ואמאי נקט הכי: **גמ'** מעמא דשלא ברשות. משום דחייב אם הוזקה בהם בעל קדירות חייב: מני רבי היא. דאמר בסיפא בבולין אינו חייב כו' דקס"ד דלרבנן כי היכי דבעל חצר ברשות מיחייב בנזקי קדירות דבסתמא קביל עליה נטירותא הכי נמי מיחייב בעל קדירות בנזקי בעל הבית דבסתמא כי יהיב ליה בעל הבית רשותא למיעל קביל עליה קדר נטירותא דלא ליזקו קדירותיו לבעל החצר: **תברא.** קשה אהדדי ריישא וסיפא דת"ק ומי ששנית זו לא שנה זו ותנאי היא אליבא דרבנן מר סבר פליגי רבנן עליה ומר סבר לא פליגי: **אפי'** נשברים. דיעל ואנטרתיה לך שמאי ליה אבל בעל קדירות לא קביל עליה מידי: **לא שנו.** הא דקתני אם הוזקה בהן בעל הפירות חייב: **אבל אבלה.** יותר מדאי ומתה: **באפרוחא.** עשב דעבידא למיכליה והוא סם המות לבהמה: והתניא. אנפורד"א בלע"ז: **היכא** דקביל עליה נטירותא. בגון לרבנן סתמא ולרבי דאמר ליה כנוס שורך ואני אשמרנו: **דנפשיה.** שלא ינגחו שורו ולא ישכנו כלבו:

בְּרְשׁוּת וְנָגַח שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שֶׁנְּשָׁכוֹ כַּלְבּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר נָגַח הוּא שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב נָפַל לְבוֹרוֹ וְהִבְאִישׁ מֵימָיו חַיָּיב הָיָה אָבִיו אוֹ בְנוֹ לְתוֹכוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָּיב רַבִּי אוֹמֵר בְּכוֹלָן אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו לִשְׁמוֹר: **גמ'** מַעֲמָא דְּשָׁלָא בִּרְשׁוּת הָא בִּרְשׁוּת לֹא מִיחַיַּיב בַּעַל קְדֵירוֹת בִּנְזָקֵי בְּהֶמְתּוֹ דְּבַעַל חָצֵר וְלֹא אַמְרִינַן קַבּוֹלֵי קַבִּיל בַּעַל קְדֵירוֹת נְטִירוּתָא דְּבְהֶמְתּוֹ דְּבַעַל חָצֵר מַנִּי רַבִּי הִיא דְּאָמַר כָּל בְּסְתָמָא לֹא קַבִּיל עָלֵיהּ נְטִירוּתָא וְתוּ רַבִּי הִיא דְּאָמַר בְּסְתָמָא נַמִּי קַבּוֹלֵי קַבִּיל עָלֵיהּ נְטִירוּתָא וְתוּ אוֹמֵר בְּכוֹלָן אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו בַּעַל הַבַּיִת לִשְׁמוֹר יֵישָׁא וְסֵיפָא רַבִּי וּמְצִיעָתָא רַבָּנָן אָמַר ר' זֵירָא תַּבְרָא מִי שָׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ רֵישָׁא אָמַר פּוֹתֵחַ רַבָּנָן הִיא וּבִרְשׁוּת שְׁמִירַת קְדֵירוֹת קַבֵּל עָלָיו בַּעַל הֶחָצֵר וַאֲפִילּוּ נִשְׁבְּרוּ בְּרוּחַ: הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לְתוֹכוֹ בַּעַל הַבַּיִת וְכוּ': אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁהוּחְלְקָה בָּהֶן אֲבָל אָבְלָה פָּטוּר מַאי מַעֲמָא הָווֹ לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל אֲבָל אָבְלָה חַיָּיב הָאֹכֶל פָּטוּר מַאי מַעֲמָא הָווֹ לָהּ שֶׁלֹּא שְׁמַעְתָּהּ דְּתָנְיָא הַנּוֹתֵן סַם הַמָּוֶת לְפָנֵי בֶּהֱמַת חֲבֵירוֹ פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם סַם הַמָּוֶת הוּא דִּילְמָא עֲבִידָא דְּאָכְלָה אֲבָל פֵּירוֹת דַּעֲבִידָא דְּאָכְלָה בְּדִינֵי אָדָם נַמִּי מִיחַיַּיב וְאַמַּאי הָוְיָא לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל אָמְרֵי הוּא הַדִּין אֲפִילּוּ פֵּירוֹת נַמִּי פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְהָא קָמַ"ל דַּאֲפִי' סַם הַמָּוֶת נַמִּי דִּילְמָא עֲבִידָא דְּאָכְלָה חַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם וְאִיבָּעֵית אֵימָא סַם הַמָּוֶת נַמִּי בְּאַפְרוֹתָא דְּהֵינוּ פֵּירֵי: מֵיתִיבִי הָאִשָּׁה שֶׁנִּבְנְבָה לְטָחוֹן חִטִּים אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וַאֲכָלָתָן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר אִם הוּזְקָה חַיֶּבֶת וְאַמַּאי נַיְמָא הָווֹ לָהּ שֶׁלֹּא תֹּאכַל אָמְרֵי וּמִי עֲדִיפָא מְמַנְּיתִין דְּאוֹקְמִינְמָא שֶׁהוּחְלְקָה בָּהֶן הוּא אֲבָל הָכָא קָתָנֵי בָּהֶן אֲבִילָה הוּא דְּקָתָנֵי וְאִידָךְ אָמַר לָךְ לֹא שָׁנָא ת"ש הִכְנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצַר בַּעַל"ב שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְאָכַל חִטִּין וְהִתְרִיעוּ וּמֵת פָּטוּר וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָּיב וְאַמַּאי ה"ל שֶׁלֹּא יֹאכַל אָמַר רָבָא בִּרְשׁוּת אַשְׁלָא בִּרְשׁוּת קָרְמִית בִּרְשׁוּת שְׁמִירַת שׁוֹרוֹ קִבֵּל עָלָיו וְאַפֵּי' חָנַק אֶת עַצְמוֹ: אִיבָּעֵיָא לְהוּ הֵיכָא דְּקָבִיל עָלֵיהּ נְטִירוּתָא הַעֲלָמָא קָבִיל עָלֵיהּ ת"ש דְּתָנֵי רַב יְהוּדָה בַּר סִימוֹן בִּנְקָרוּ דְּבֵי רַבָּנָן הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמְּקוֹם אַחֵר וְאָכְלָן פָּטוּר וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת חַיָּיב מַאן פָּטוּר וּמַאן חַיָּיב לָאו פָּטוּר בַּעַל חָצֵר [וְחַיָּיב בַּעַל חָצֵר] אֲמֵרִי לֹא פָּטוּר בַּעַל הַשּׁוֹר וְחַיָּיב בַּעַל הַשּׁוֹר וְאִי בַּעַל הַשּׁוֹר מַאי

חֲיָא שֵׁן בַּחֲצַר הַנִּזָּק. דְּכִיוָן דְּיָדְהִי לֵיהּ בְּעַל חֲצַר רְשׁוּתָא לְעִיּוֹלֵי דּוּכְתָּא אֲקָנֵי לֵיהּ בְּגַוֵּהּ וְהָוְיָא לֵיהּ חֲצַר הַנִּזָּק וְחֲצַר הַשּׁוּתָפִין דְּפָטוּר בָּהּ עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל דְּ"מ מִשּׁוּתָּף לְחַבְרֵיהּ בְּרֵישׁ בָּבָא קַמָּא דַּף ט"ו: **בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.** לְאוֹ דַּוְקָא בְּלוֹמַר לְאוֹ בִּשְׁדֵה אַחֵר דְּנִזְקֵי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוּא: **שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת.** בְּקֶרֶן אֵין חִילּוּק בֵּין חֲצַר הַנִּזָּק לְרה"ר אִי אֲמַרְתְּ בִּשְׁלָמָא פָּטוּר וְחַיָּיב בְּעַל הַחֲצַר הַיְינוּ דְּשָׁלֵא בִּרְשׁוּת פָּטוּר דְּאִין עָלָיו לִשְׁמֹרוֹ: **וְלֹא מְשַׁלְּמָא אֶלָּא חֲצִי נָזָק.** וְהַאי פָּטוּר מִנַּיִן שֶׁלֹּם קָאָמַר וּבִרְשׁוּת חַיָּיב נ"ש: **בְּרֹחַב.** עז: **חָבִיל.** נִתְחַמֵּם: **הָכָא בִּרְשׁוּת הָבֵי.** נִשְׁמְרוּתָא. דִּבְהַמְּוֹת וְטַעֲמָא דְּרַבָּה לֵאו מִשּׁוּם דְּקָסָבַר דְּמַאן דְּעָל בִּרְשׁוּת פָּטוּר דְּאִין עָלָיו נִשְׁמְרוּתָא דִּבְהֵמוֹת בַּעַל חֲצַר דְּדָא אִידְהוּ הוּא דְּשַׁנֵּי לְעִיל בּוֹחֶה רַבָּנָן הִיא וְאוֹקֵי דִּבְעַל קְדֵישִׁין כִּי עַל בִּרְשׁוּת לֵיכָּא קַבָּל עָלָיו נִשְׁמְרוּתָא וְהָכָא בְּדִמְפַקֵּשׁ טַעֲמָא לְקַמָּיפָא דִּלְמֵיפָא בְּעֵינָא צְנִיעוּתָא וְאִסְתָּלְקָ מְרוּחָא דְּחֲצַר וּגְמָרָא דְּאוֹתָבֵיהּ מֵהָכָא שֶׁנִּבְנְתָה לְטוֹתוֹ מִשּׁוּם דְּלֹא אַסִּיק לְמִילְתֵיהּ הוּא: **לְמֵיפָא בְּעֵינָא צְנִיעוּתָא.** שֶׁמִּנְּזִקֵּי דְּרוֹעוֹתֵיהּ: **וְכַעַל חֲצַר בְּנִזְקֵי הַבּוֹר.** אם הַפְקֵרֶת רְשׁוּתוֹ וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא וְכִי יִכְרֶה בּוֹר ה"מ בְּבוֹר בְּרה"ר דְּלֹאו עָלֵיהּ דִּידֵיהּ רְמַיָּיה לְמִלּוֹיֵי. **הָכָא** בֵּין דְּאִית לֵיהּ לְמִלּוֹיֵי. מְקַמֵּי דְּלִיפְקְרֵיהּ דְּקָא בוֹר דִּידֵיהּ הוּא וְכִי אַפְקְרֵיהּ בָּתַר הָכֵי נוֹתֵן הַקְלָה בְּרה"ר: **הוּזַק בּוֹ:** שֶׁנִּתְקַל בּוֹ: **רַבִּין פָּטוּר.** סְ"ד הַשְׁתָּא רַבִּין וְשִׁיבֵּר כֵּלִים אוֹ נִתְקַל בּוֹ בְּע"ה לְאַחַר שָׁרֵבִ"ץ: **וְנִטְּעוּ כֵּלִים.** לְאַחַר מֵיכָן וְדַוְקָא כֵּלִים אֲבָל הוּא עַצְמוֹ הוּזַק חַיָּיב בְּעַל הַשּׁוֹר וְלֹא פְּטָרִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם אִישׁ בּוֹר וְלֹא שׁוֹר בּוֹר דְּכָל מִידֵּי דִּהֲוֹוּ דִּידֵיהּ בְּשִׁעַת נְפִילָה כְּגוֹן גְּלָלִים וְכֵן נְפָלָה גְּמַלּוֹ וְלֹא הָעֲמִידָהּ דְּמִחַיְּבִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם בּוֹר אע"ג דְּאִיהוּ לֹא בְּרֵישָׁא אֶלָּא הַגְּמַל בְּרַגְלוֹ בְּיִן דִּבְשִׁעַת בְּרֵישָׁא דִּידֵיהּ הוּא וַעֲלֵיהּ רָמוּ לְסַלְּקוֹתָהּ וְלֹא סַלְּקָהּ כְּמַאן דְּכְרֵיהּ דְּמֵי אַף אֲנִי גַּב דְּמִפְקֵיר לְהוּ בְּתַר שְׁעָתָא וְלֹא דְּמֵי לְשׁוֹרוֹ שְׁחָפַר בּוֹר בְּרה"ר וְחֵפִירָה לֹאו דִּידֵיהּ הוּא דִּלְיל הַקְשׁוֹר בְּרֶגֶל הַתַּרְנְגוֹל מֵאֲלֵיו דְּדִלְיל לֹאו דִּידֵיהּ כְּשֶׁמָּצָא עכ"ל מִשְּׁמָע מִתּוֹךְ פ"ה לְמַאי דְּמִסְקְנָן סְתָם גְּלָלִים אִפְקְרֵי מִפְקַר לְהוּ דִּלְמָא פְּטָרִינַן כֵּלִים דַּוְקָא אֲבָל הוּא עַצְמוֹ חַיָּיב וְלֹא"י נִרְאֶה דְּוַדַּאי מֵעִיקָּרָא דְּס"ד דִּלְמָא אִפְקְרֵיהּ לֹא פָּטַר אֶלָּא כֵּלִים לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּאָמַר הַמַּפְקִיר נְקָיִין לְאַחַר נְפִילָה אוֹנֵס וּנְפִילָה גְּמַלּוֹ מוֹכְנִינַן דְּאַתְּחִלָּה בֵּיהּ גְּמַלּוֹ אוֹ דֶּרֶךְ שֶׁרַעְתָּא דְּנַהֲרָא דְּחָדֵי פּוֹשֵׁעַ אֲבָל הָכָא דִּלְמָא פָּשַׁע אע"פ שֶׁאִם לֹא הָיָה מַפְקִיר הָיָה חַיָּיב לְסַלֵּק מ"מ הַשְׁתָּא דְּהַפְקִירָהּ פָּטוּר וּפ"ה נִרְאֶה יוֹתֵר שֶׁאִין נִרְאֶה שֶׁחוֹזֵר מִמַּה שֶׁלֹּא פָּטַר אֶלָּא כֵּלִים וְחָשִׁיב הַאי מַפְקִיר נְקִיִּין לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיעָה שֶׁפּוֹשֵׁעַ הוּא שֶׁמְּכַנִּיס שׁוֹרוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַרְבִּיץ גְּלָלִים:

הַזִּיקוֹ ב"ה פָּטוּר. וְא"ת מַתְנִיתִין הִיא בְּפֶרֶק הַמְּנִיחַ (לעיל דף לב: ושם) גַּבֵּי מְבַקֵּעַ דְּחַיָּיב כְּשֶׁמְּבַקֵּעַ בְּרה"י וְהִזִּיק בְּרה"י אַחֵר אֲבָל הָבָא בְּרֵישׁוּת קַבֵּיל עֲלֵיהּ נְטִירוּתָא. אע"ג דְּלָעֵיל אָמַר רָבָא דְּאַדְּבְּדָה מְשׁוּם דְּבְרֵישׁוּת הוּא דְּמִקַּבֵּל בע"ה נְטִירוּתֵיהּ טְפֵי וְאַפִּי' חָנַק אֶת עַצְמוֹ אֵלְמָא הוֹרֵע בּוֹחֵשׁ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת בְּרֵישׁוּת הָכָא הַיְינוּ טַעֲמָא דִּכְתִיב מִשּׁוּם דְּלִשָּׁה אַחֵר בְּרֵישׁוּת אַחֵר וּבְעֵי בִּשְׁדֵה אַחֵר קְרֵינַן בֵּיהּ: **מַאי בִּרְשׁוּת וּמַאי שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת.** בְּקֶרֶן אֵין חִילּוּק בֵּין חֲצַר הַנִּזָּק לְרה"ר אִי אֲמַרְתְּ בִּשְׁלָמָא פָּטוּר וְחַיָּיב בְּעַל הַחֲצַר הַיְינוּ דְּשָׁלֵא בִּרְשׁוּת פָּטוּר דְּאִין עָלָיו נִשְׁמְרוּתָא. דִּבְהֵמוֹת וְטַעֲמָא דְּרַבָּה לֵאו מִשּׁוּם דְּקָסָבַר דְּמַאן דְּעָל בִּרְשׁוּת קַבֵּיל עֲלֵיהּ נְטִירוּתָא וְאִסְתָּלְקָ מְרוּחָא דְּחֲצַר וּגְמָרָא דְּאוֹתָבֵיהּ מֵהָכָא שֶׁנִּבְנְתָה לְטוֹתוֹ מִשּׁוּם דְּלֹא אַסִּיק לְמִילְתֵיהּ הוּא: **לְמֵיפָא בְּעֵינָא צְנִיעוּתָא.** שֶׁמִּנְּזִקֵּי דְּרוֹעוֹתֵיהּ: **וְכַעַל חֲצַר בְּנִזְקֵי הַבּוֹר.** אם הַפְקֵרֶת רְשׁוּתוֹ וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא וְכִי יִכְרֶה בּוֹר ה"מ בְּבוֹר בְּרה"ר דְּלֹאו עָלֵיהּ דִּידֵיהּ רְמַיָּיה לְמִלּוֹיֵי. **הָכָא** בֵּין דְּאִית לֵיהּ לְמִלּוֹיֵי. מְקַמֵּי דְּלִיפְקְרֵיהּ דְּקָא בוֹר דִּידֵיהּ הוּא וְכִי אַפְקְרֵיהּ בָּתַר הָכֵי נוֹתֵן הַקְלָה בְּרה"ר: **הוּזַק בּוֹ:** שֶׁנִּתְקַל בּוֹ: **רַבִּין פָּטוּר.** סְ"ד הַשְׁתָּא רַבִּין וְשִׁיבֵּר כֵּלִים אוֹ נִתְקַל בּוֹ בְּע"ה לְאַחַר שָׁרֵבִ"ץ: **וְנִטְּעוּ כֵּלִים.** לְאַחַר מֵיכָן וְדַוְקָא כֵּלִים אֲבָל הוּא עַצְמוֹ הוּזַק חַיָּיב בְּעַל הַשּׁוֹר וְלֹא פְּטָרִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם אִישׁ בּוֹר וְלֹא שׁוֹר בּוֹר דְּכָל מִידֵּי דִּהֲוֹוּ דִּידֵיהּ בְּשִׁעַת נְפִילָה כְּגוֹן גְּלָלִים וְכֵן נְפָלָה גְּמַלּוֹ וְלֹא הָעֲמִידָהּ דְּמִחַיְּבִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם בּוֹר אע"ג דְּאִיהוּ לֹא בְּרֵישָׁא אֶלָּא הַגְּמַל בְּרַגְלוֹ בְּיִן דִּבְשִׁעַת בְּרֵישָׁא דִּידֵיהּ הוּא וַעֲלֵיהּ רָמוּ לְסַלְּקוֹתָהּ וְלֹא סַלְּקָהּ כְּמַאן דְּכְרֵיהּ דְּמֵי אַף אֲנִי גַּב דְּמִפְקֵיר לְהוּ בְּתַר שְׁעָתָא וְלֹא דְּמֵי לְשׁוֹרוֹ שְׁחָפַר בּוֹר בְּרה"ר וְחֵפִירָה לֹאו דִּידֵיהּ הוּא דִּלְיל הַקְשׁוֹר בְּרֶגֶל הַתַּרְנְגוֹל מֵאֲלֵיו דְּדִלְיל לֹאו דִּידֵיהּ כְּשֶׁמָּצָא עכ"ל מִשְּׁמָע מִתּוֹךְ פ"ה לְמַאי דְּמִסְקְנָן סְתָם גְּלָלִים אִפְקְרֵי מִפְקַר לְהוּ דִּלְמָא פְּטָרִינַן כֵּלִים דַּוְקָא אֲבָל הוּא עַצְמוֹ חַיָּיב וְלֹא"י נִרְאֶה דְּוַדַּאי מֵעִיקָּרָא דְּס"ד דִּלְמָא אִפְקְרֵיהּ לֹא פָּטַר אֶלָּא כֵּלִים לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּאָמַר הַמַּפְקִיר נְקִיִּין לְאַחַר נְפִילָה אוֹנֵס וּנְפִילָה גְּמַלּוֹ מוֹכְנִינַן דְּאַתְּחִלָּה בֵּיהּ גְּמַלּוֹ אוֹ דֶּרֶךְ שֶׁרַעְתָּא דְּנַהֲרָא דְּחָדֵי פּוֹשֵׁעַ אֲבָל הָכָא דִּלְמָא פָּשַׁע אע"פ שֶׁאִם לֹא הָיָה מַפְקִיר הָיָה חַיָּיב לְסַלֵּק מ"מ הַשְׁתָּא דְּהַפְקִירָהּ פָּטוּר וּפ"ה נִרְאֶה יוֹתֵר שֶׁאִין נִרְאֶה שֶׁחוֹזֵר מִמַּה שֶׁלֹּא פָּטַר אֶלָּא כֵּלִים וְחָשִׁיב הַאי מַפְקִיר נְקִיִּין לְאַחַר נְפִילָה פְּשִׁיעָה שֶׁפּוֹשֵׁעַ הוּא שֶׁמְּכַנִּיס שׁוֹרוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַרְבִּיץ גְּלָלִים:

הַזִּיקוֹ ב"ה פָּטוּר. וְא"ת מַתְנִיתִין הִיא בְּפֶרֶק הַמְּנִיחַ (לעיל דף לב: ושם) גַּבֵּי מְבַקֵּעַ דְּחַיָּיב כְּשֶׁמְּבַקֵּעַ בְּרה"י וְהִזִּיק בְּרה"י אַחֵר אֲבָל

תוספות

הָבָא בִּרְשׁוּת קַבֵּיל עֲלֵיהּ נְטִירוּתָא. אע"ג דְּלָעֵיל אָמַר רָבָא דְּאַדְּבְּדָה מְשׁוּם דְּבִרְשׁוּת הוּא דְּמִקַּבֵּל בע"ה נְטִירוּתֵיהּ טְפֵי וְאַפִּי' חָנַק אֶת עַצְמוֹ אֵלְמָא הוֹרֵע בּוֹחֵשׁ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת בִּרְשׁוּת הָכָא הַיְינוּ טַעֲמָא דִּכְתִיב מִשּׁוּם דְּלִשָּׁה אַחֵר בִּרְשׁוּת אַחֵר וּבְעֵי בִּשְׁדֵה אַחֵר קְרֵינַן בֵּיהּ: **מַאי בִּרְשׁוּת וּמַאי שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת** אִיכָּא דַּאֲמְרִי בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְשֶׁן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חַיָּיב כְּמַאן דְּפָטוּר בַּעַל חֲצַר וְחַיָּיב בַּעַל חָצֵר לֹא פָּטוּר בַּעַל הַשּׁוֹר וְחַיָּיב בַּעַל הַשּׁוֹר אִי הָכֵי מַאי בִּרְשׁוּת וּמַאי שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אִיכָּא אֲמֹרֵי הָא מַנִּי ר' טַרְפוֹן הִיא דְּאָמַר מְשַׁנֶּה קֶרֶן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק נֶזֶק שָׁלֵם מְשֻׁלָּם בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וּמְשֻׁלָּם נֶזֶק שָׁלֵם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַוְיָא לֵיהּ קֶרֶן בְּרה"ר וְלֹא מְשֻׁלָּמָא אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק: **הָהִיא אִיתְּתָא דְּעָלְתָה לְמֵיפָא בְּהָהוּא בֵּיתָא אֲתָא בָּרְחָא דְּמָרֵי דְּבֵיתָא אֲכָלָה לְלִישָׁא חָבִיל וּמִית חַיְּבָהּ רָבָא לְשַׁלּוּמֵי דְּמֵי בָּרְחָא לְמָא פְּלִיגָא אַדְּרַב דְּאָמַר רַב הַוְיָא לֵיהּ שֶׁלֹּא תֹאכַל אֲמֹרֵי חָכֵי הַשְׁתָּא הָחָם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת** לֹא קָבִיל עֲלֵיהּ נְטִירוּתָא הָכָא בִּרְשׁוּת קַבֵּיל עֲלֵיהּ נְטִירוּתָא וּמַאי שְׁנָא מֵהָאִשָּׁה שֶׁנִּבְנְתָה **לִטְחוֹן חִטִּין אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וַאֲכַלְתַּן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה חַיֶּבֶת** טַעֲמָא שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הָא בִּרְשׁוּת פָּטוּר אֲמֹרֵי לְמִטְחוֹן חִטִּים בֵּיוָן דְּלֹא בָּעְיָא צְנִיעוּתָא מִידֵּי לֹא בָּעֵי מְסַלְּקֵי מַרְוָותָא דְּחָצֵר נַפְשַׁיהוּ וַעֲלֵיהּ דִּידֵיהּ רָמֵי נְטִירוּתָא **אֲבָל לְמֵיפָא בֵּיוָן דְּבָעְיָא הִיא צְנִיעוּתָא מַרְוָותָא דְּחָצֵר מְסַלְּקֵי נַפְשַׁיהוּ הִלְכָךְ עֲלֵיהּ דִּידָהּ רָמְיָא נְטִירוּתָא: הַכְּנִים שׁוֹרוֹ לְחָצֵר בַּעַל הַבַּיִת:** אָמַר רָבָא הַכְּנִים שׁוֹרוֹ לְחָצֵר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת **שֶׁיִּחְיֶם וּמְעֹרוֹת בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּיב בְּנִזְקֵי חָצֵר וּבַעַל חָצֵר** חַיָּיב בְּנִזְקֵי הַבּוֹר אַף עַל גַּב דְּאָמַר מַר כִּי יִכְרֶה אִישׁ **בּוֹר וְלֹא שׁוֹר בּוֹר הָכָא פֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ לְהַאי לְמִלּוֹיֵי וְלֹא קָא מַלֵּיי כְּמַאן דְּפַקְרֵיהּ דְּמֵי וְאָמַר רָבָא הַכְּנִים שׁוֹרוֹ לְחָצֵר בַּעַל הַבַּיִת וְהִזִּיק אֶת בַּעַל הַבַּיִת אוֹ בַּעַל הַבַּיִת הַוּזַּק בּוֹ חַיָּיב רַבִּין פָּטוּר בַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב מ"ט מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ נָהֵי דְּאִית לֵיהּ לְמִלּוֹיֵי בַּעַל הַבַּיִת הַוּזַּק בּוֹ חַיָּיב רַבִּין פָּטוּר הָוֵה יָדַע בֵּיהּ הָוֵה יָדַע בֵּיהּ הִזִּיקוֹ בַּעַל הַבַּיִת חַיָּיב מ"ט מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ נָהֵי דְּאִית לֵיהּ לְמִלּוֹיֵי בּוֹר הָכָא בְּקֶרֶן הוּא דְּלָא מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק וְאִיתֵימָא רַב פָּפָּא לָךְ רְשׁוּתָא וַאֲזוּדִי לְטַעֲמַיְיהוּ דְּאָמַר רָבָא וְאִיתֵימָא רַב פָּפָּא לָךְ רְשׁוּתָא לַאֲפוּקֵי לַיִת לָךְ רְשׁוּתָא וַאֲזוּדִי לְטַעֲמַיְיהוּ דְּאָמַר רָבָא וְאִיתֵימָא רַב פָּפָּא

שניהם

הזיק באותו רשות היחיד פטור וי"ל דהזה סלקא דעתך התם משום דאיכא תרי ספיקי שמא לא תהא בקעת נתזות וגם לא יבא שום אדם שם ויזוק:

שניהם

שְׁנֵיהֶם ברשות. פ"ה בגון ברה"ר או שלא ברשות בגון ששניהם רצים ברה"ר וקשה דהיינו מתניתין בפרק המניח (לעיל דף לב.) ונראה לפרש בגון שנבנס לחצר בע"ה שלא ברשות או ברשות דאית ליה לאסוקי אדעתיה כמו שנתנו לו רשות כמו כן נתנו לאחד רשות או כמו שהוא נבנס שלא ברשות שמא גם אחר נבנס שלא ברשות ולכך חייבין כשהזיקו זה אף זה אפי' הזיקו שלא מדעת אבל אחד ברשות ואחד שלא ברשות הואי אית ליה לאסוקי אדעתיה בהאי והאי לית ליה לאסוקי אדעתיה בהאי ואם שלא מדעת הזיקו ברשות פטור שלא ברשות חייב:

דְּחָוָא ירוקא ונפל. רש"י מוקי דהויא דקרה מתחבך בבוהקו בג' פעמים הראשונים לא היתה בוקעתו להתחבך אלא בבונעה להפיל על האדם ופטור דקתני התם אחרונה שהיתה אחרונה להתחבך והראשונות אהנו שנעשה מתוך כך מועד דבהך אחרינא חשיב ליה משונה קצת שהרג בנפילת הכותל ולכך לא נחשב מועד אלא מתמת הראשונות והדו דוחק דחשיב משונה מה שעושה להנאתו לאבול ירוקא או להתחבך וגם תימה הוא לומר דחזי מועד בהפלת כותל אחרונה שהיתה שלא בבונעה על ידי הראשונות שהיו בבונעה ולפירושו ע"ל דהא דקאמר הכא במועד ליפול על בני אדם בבורות לא הזכיר בני אדם אלא בשביל אחרונה דבג' הראשונות לא חיישינן אלא שיהא מועד ועשויה אורחיה להפיל עצמו בבור לאבול הזיק:

וּשְׁמוּאֵל אמר הלכתא ברבי. לכאורה נראה דהלכתא בשמואל בדיני וצ"ע דרבא קאמר לעיל הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר בו בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר משמע אבל ברשות פטור ואי ברבי אפי' ברשות חייב דלרבי סתמא חייב בעל השור ובוכלה סוגיא דלעיל משיך רבא ברבנן ואפי' נשברו ברוחי ואפי' חנק עצמו:

מַעֲמָא דאמר ליה שמרו. בוכלה דף סוגיא ברבא דלעיל דלר' זירא לא קשה בכל רישא לסיפא ובוכלה רבי היא ודברי סתמא שניהם פטורין בין ברישא בין בסיפא דאין בל אחד מקבל עליו שמירת חבירו ולרבן הא סתמא שניהם חייבים:

אִימָא סיפא כר' הכא לא משני מעשה כדמשני בפרק קמא דקדושין (דף הז) גבי נתן הוא ואמרה היא מקודשת נתנה היא ואמר הוא אין מקודשת משום דהכא איתי ליה שנויא אחרינא דקאמר תברא אבל תברה ליכא במילתא דליכא פלוגתא תברא חמרתא

בלישנינה: **דְּבְרוּת שָׁבוּר.** בין הזיק דבדברים בין הזיק דממילא ובדלא ידע ליה: **שֶׁהִבְאִישׁ בְּשָׁעַת נְפִילָה.** דהוי מזיק ממש ולא דמי לבור: **וְיֵשׁ בַּלִּים.** כל הפצים בכלים דלא חייב בבור (עלה מיתה אלא על נזקי בהמה) ושאר הפצים הזיקן אתי לה ונבילה גרמא הוא שגורמת לסרחון שיבא: **בַּר קַפְלָא הוּא.** בנפילה קמייתא והיינו בא לידי מועד בשלמא גבי מועד דנראות איכא למימר דאמרינן בפרקין דלעיל (דף מא.) דקטל ועקר א"נ בשאין מכירין את השור אי נמי שהזומו וזממי וזממין אבל זה לא עלה מן הבור מאליו ולקיבא למימר ערק ולא אין מכירין ולא הזומו דמילתא דאית ליה קלא הוא: **דְּחָוָא יְרוֹקָא.** עשב על פי הבור ובא לאבול ונפל דאדר נפילה לא איכוין ומיהו כופר שלא בבוהנה משלם בנפילה אחרונה ואע"פ שאין השור בסקילה ושמעינן לרב (לעיל דף מד.) דאמר פטור מזה ומזה ה"מ במועד לנזיקות בבוהנה ערק לאגמא ברשאולא ונגח ד' שלא בבוהנה פטר ליה מגזירת הכתוב דכתיב השור יסקל וגם בעליו וגו' כל זמן שאין השור בסקילה אין בעלים משלמין כופר אבל זה שלא היתה בו חיוב סקילה כלל אין העדאתו אלא לכופר של שן ורגל בחצר הניזק דאוקמינן ברגל שדרכה ע"ג תינוק בחצר הניזק דאיכא כופר ברגל ואף על גב דשלא בבוהנה הוא ואין השור בסקילה וה"נ דחזא ירוקא ונפל תולדה דשן היא דמתבעין להנאתו וא"ת משונה הוא ואין זו שן ביוון דאיעיד ליה אורחא הוא ולאוקמי לדבר נפילתו אחרונה במתבעין והשור בסקילה לא מצינן לגלגוי בהו הוא ולקיבא כופר דהא כל כמה דלא חזי ירוקא לא אעיד : **וּשְׁמוּאֵל אָמַר.** לעולם בתם ומתניתין חצי כופר קאמר ור' יוסי היא: עולא מוקים לה נמי בתם וכופר שלם: **הָיְינוּ דְּקָתָנֵי אֲבִיו אוֹ בְּנוֹ.** דהוי קרן בחצר הניזק דמשלם כופר שלם אלא לשמואל דאמר חצי כופר מאי איריא כו': **מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ כו'.** רישא רבנן וסיפא רבי: **בּוֹלֶה רַבִּי הִיא.** וסיפא דוקא ורישא לא תידוק מינה הא סתמא הוזק חייב דודאי סתמא נמי הזיק חייב הוזק פטור ואהאי דתקט ושמרו לחיזיבה נזק שלם קאמר אם הוזק שורו של בעל חצר הא סתמא חצי נזק: **מתני'** שור שהיה מתבוין למחבירו. הוא הדין למתבוין לאגמא ברשאולא ונגח ד' שלא בבוהנה פטר ליה מגזירת הכתוב דכתיב השור יסקל וגם בעליו וגו' כל זמן שאין השור בסקילה אין בעלים משלמין כופר אבל זה שלא היתה בו חיוב סקילה כלל אין העדאתו אלא לכופר של שן ורגל בחצר הניזק דאוקמינן ברגל שדרכה ע"ג תינוק בחצר הניזק דאיכא כופר ברגל ואף על גב דשלא בבוהנה הוא ואין השור בסקילה וה"נ דחזא ירוקא ונפל תולדה דשן היא דמתבעין להנאתו וא"ת משונה הוא ואין זו שן ביוון דאיעיד ליה אורחא הוא ולאוקמי לדבר נפילתו אחרונה במתבעין והשור בסקילה לא מצינן לגלגוי בהו הוא ולקיבא כופר דהא כל כמה דלא חזי ירוקא לא אעיד : **וּשְׁמוּאֵל אָמַר.** לעולם בתם ומתניתין חצי כופר קאמר ור' יוסי היא: עולא מוקים לה נמי בתם וכופר שלם: **הָיְינוּ דְּקָתָנֵי אֲבִיו אוֹ בְּנוֹ.** דהוי קרן בחצר הניזק דמשלם כופר שלם אלא לשמואל דאמר חצי כופר מאי איריא כו': **מִי שֶׁשָּׁנָה זוֹ כו'.** רישא רבנן וסיפא רבי: **בּוֹלֶה רַבִּי הִיא.** וסיפא דוקא ורישא לא תידוק מינה הא סתמא הוזק חייב דודאי סתמא נמי הזיק חייב הוזק פטור ואהאי דתקט ושמרו לחיזיבה נזק שלם קאמר אם הוזק שורו של בעל חצר הא סתמא חצי נזק: **מתני'** שור שהיה מתבוין למחבירו. הוא הדין למתבוין

שְׁנֵיהֶם בִּרְשׁוּת אוֹ שְׁנֵיהֶם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הִזִּיקוּ זֶה
אֶת זֶה חַיָּבִין הִזִּיקוּ זֶה בָּזֶה פְּטוּרִין מַעֲמָא אֲבָל בִּרְשׁוּת
אוֹ שְׁנֵיהֶם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אֲבָל אֶחָד בִּרְשׁוּת
וְאֶחָד שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת פָּטוּר שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת
חַיָּיב: נָפַל לְבוֹר וְהִבְאִישׁ מֵימָיו חַיָּיב: אָמַר רָבָא לֹא
שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁהִבְאִישׁ בְּשָׁעַת נְפִילָה אֲבָל לְאַחַר נְפִילָה
פָּטוּר מ"ט חֲלִי שׁוֹר בּוֹר וּמַיִם בַּלִּים וְלֹא מְצִינוּ בּוֹר
שֶׁחַיָּיב בּוֹ אֶת הַבַּלִּים הֲנִיחָא לְשְׁמוּאֵל דְּאָמַר כָּל
תַּקָּלָה בּוֹר הוּא אֶלָּא לְרַב דְּאָמַר עַד דְּמַפְקֵר לֵיהּ
מַאי אִיכָּא לְמֵימַר אֶלָּא אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר אָמַר
רָבָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁהִבְאִישׁ מִנּוּפּוֹ אֲבָל הִבְאִישׁ
מֵרֵיחוֹ פָּטוּר מַאי טַעְמָא גַּרְמָא בְּעָלְמָא הוּא וּגְרָמָא
בְּעָלְמָא לָא מִיחַיַּיב: הָיָה אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לְתוֹכוֹ מְשֻׁלָּם
אֶת הַכּוֹפֶר: וְאַמַּאי הָא תַּם הוּא אָמַר רַב בְּמוּעָד
לִיפּוֹל עַל בְּנֵי אָדָם בְּבוֹרוֹת שֶׁעָקְרָן א"ה בַּר קַמָּא
הוּא אָמַר רַב יוֹסֵף דַּחֲנָא יְרוֹקָא וְנָפַל שְׁמוּאֵל אָמַר
הָא מַנִּי ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי הִיא דְּאָמַר תַּם מְשֻׁלָּם חֲצִי
כּוֹפֶר עוֹלָא אָמַר ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי הִיא דְּאָמַר בַּר'
טַרְפוֹן דְּאָמַר קֶרֶן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק גָּנָב שָׁלֵם מְשֻׁלָּם ה"נ
כּוֹפֶר שָׁלֵם מְשֻׁלָּם בְּשִׁלְמָא לְעוֹלָא הַיְינוּ דְּקָתָנֵי הָיָה
אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לְתוֹכוֹ אֶלָּא לִשְׁמוּאֵל מַאי אִירְיָא אָבִיו
אוֹ בְּנוֹ אֲפִילּוּ אַחֵר נַמִּי אוֹרְחֵיהּ דְּמִילְּתָא קָתָנֵי: וְאִם
הַכְּנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל חֲצַר חַיָּיב [כו']: אֵיתְּמַר רַב אָמַר
הַלְכְתָא פְּת"ק וּשְׁמוּאֵל אָמַר הִלְכְתָא כְּרַבִּי תָּנוּ רַבָּנָן
כְּנוֹס שׁוֹרְךָ וְשָׁמְרוּ חִזּוּק חַיָּיב הוּזַק פָּטוּר כְּנוֹס שׁוֹרְךָ
וַאֲנִי אֲשַׁמְּרֶנּוּ חִזּוּק חַיָּיב הוּזַק פָּטוּר אָמְרַת כְּנוֹס
שׁוֹרְךָ וְשָׁמְרוּ חִזּוּק חַיָּיב הוּזַק פָּטוּר בַּעַל
טַעֲמָא דְּא"ל שָׁמְרוּ דְּחַיָּיב בַּעַל הַשּׁוֹר פָּטוּר בַּעַל
חָצֵר הָא סְתָמָא חַיָּיב בַּעַל חָצֵר וּפְטוּר בַּעַל הַשּׁוֹר
דִּכְסְתָמָא מְקַבֵּל עָלָיו נְטִירוּתָא אֲתָאן לְרַבִּי דְּאָמַר עַד
שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו נְטִירוּתָא אֵימָא סֵיפָא כְּנוֹס
שׁוֹרְךָ וַאֲנִי אֲשַׁמְּרֶנּוּ הוּזַק חַיָּיב הוּזַק פָּטוּר טַעֲמָא
דְּאָמַר לֵיהּ וַאֲנִי אֲשַׁמְּרֶנּוּ הוּא דְּמִחַיַּיב בַּעַל הֶחָצֵר
וּפָטוּר בַּעַל הַשּׁוֹר הָא סְתָמָא חַיָּיב בַּעַל הַשּׁוֹר וּפָטוּר
בַּעַל חָצֵר דְּכִסְתָמָא מְקַבֵּל עָלָיו נְטִירוּתָא אֲתָאן לְרַבִּי דְּאָמַר עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו נְטִירוּתָא
בַּעַל הַבַּיִת לִשְׁמוֹר רֵישָׁא רַבָּנָן וְסֵיפָא רַבִּי א"ר אֶלְעָזָר תַּבְרָא מִי שָׁנָה זוֹ לֹא שָׁנָה זוֹ
רָבָא אָמַר כּוֹלָּה רַבָּנָן הִיא אִידֵי דְּנָסִיב רֵישָׁא שָׁמְרוּ תְּנָא סֵיפָא וַאֲנִי אֲשַׁמְּרֶנּוּ רַב פָּפָּא
אָמַר כּוֹלָּה רַבִּי הִיא וְסָבַר לָהּ כְּר' טַרְפוֹן דְּאָמַר קֶרֶן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק גָּנָב שָׁלֵם מְשֻׁלָּם הַלְכָךְ
אָמַר לֵיהּ שָׁמְרוּ לֹא מִקְּנֵי לֵיהּ קֶרֶן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק וְקָרֵן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק
מְשֻׁלָּם גָּנָב שָׁלֵם לֹא אָמַר לֵיהּ שָׁמְרוּ אֲקְנֵיי אֲקְנֵי לֵיהּ מָקוֹם בְּחֲצַר וְהַוְיָא לֵיהּ קֶרֶן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק וְקָרֵן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק
וְקֶרֶן בַּחֲצַר הַשּׁוֹתְפִין אֵינוֹ מְשֻׁלָּם אֶלָּא חֲצִי נָזָק: מתני' שׁוֹר שֶׁהָיָה מְתַבֵּוֵן לְחָבֵירוֹ וְהִכָּה
אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ פָּטוּר מִדְּמֵי וְלָדוֹת וְאִם שֶׁהָיָה מְתַבֵּוֵן לְחָבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשֻׁלָּם דְּמֵי וְלָדוֹת
כֵּיצַד מְשֻׁלָּם דְּמֵי וְלָדוֹת שָׁמִין אֶת הָאִשָּׁה כַּמָּה הִיא יָפָה עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה וְכַמָּה הִיא יָפָה מְשֻׁילֶּדֶת אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל

רש"י

א"כ מִשֶּׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת כו'. מִקְּרָא מְגֻמָּרָא: וְנִתַּן לַבָּעַל. שֶׁהַתּוֹרָה זִכְּתָה לוֹ דִּכְתִיב בְּעַל הָאִשָּׁה (שמות כא): הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה. כְּלוֹמַר הָיְתָה מְשׁוּחְרֶרֶת אוֹ גִּיּוֹרֶת נְשׂוּאָה לְגֵר אוֹ לְעֶבֶד מְשׁוּחְרָר וְאֵין לָהּ בַּעַל שֶׁמֵּת פְּטוּר בְּנִכְסֵי הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין זְכָה וְזֶה קוֹדֵם לִזְכוּת בְּמָה שֶׁבְּיָדוֹ וְהַאי דְּנָקֵט הָאִשָּׁה הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה וְלֹא נָקֵט הָיְתָה מְשׁוּחְרֶרֶת מִשּׁוּם דְּרֹב"מ דְּבָשְׁאֵין לָהּ בְּנִים הַיְנַמִּנוּ דְּקָאָמַר הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה לֹא הָיָה לָהּ בְּנִים וְהוּא הַדִּין נָמֵי לִישְׂרָאֵלִית הַנְּשׂוּאָה לְגֵר וּמֵת הַגֵּר דְּפָטוּר הָכָא דְּמֵי וְלָדוֹת לְבַעַל וְהַאי דְּנָקֵט הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה לְמִשְׁתַּחְרֶרֶת וְנִשְׂוֵאת לְגֵר: **גמ' דְּבַר אַדָּא בַּר אַהֲבָה.** בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה לְהֶם בָּנִים וְהוּא הַדִּין נָמֵי לְיִשְׂרְאֵלִית הַנְּשׂוּאָה לְגֵר וּמֵת הַגֵּר דְּפָטוּר הָכָא דְּמֵי וְלָדוֹת לְבַעַל וְהָאי דְּנָקֵט הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה לְמִשְׁתַּחְרֶרֶת וְנִשְׂוֵאת לְגֵר: **גמ' דְּבַר אַדָּא בַּר אַהֲבָה.** בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה (לעיל דף מב.): **דְּהָבֵי כְּתִיב קְרֵא.** כִּי יִגְנֹב אִישׁ אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָּקָר תַּחַת הַשּׁוֹר וְשֵׂה אַרְבַּע צֹאן (שמות כא, לז). אֲנָשִׁים אֵלֶּמָא בְּמִתְכַּוֵּין לְחַבְּרוֹ מִשְׁתַּעְיָא: **דְּמֵי וְלָדוֹת שֶׁבָּח וְלָדוֹת הוּא.** דְּקָתָנֵי שָׁמִין אֶת הָאִשָּׁה כו' וְיֵשׁ בִּכְלָל שׁוּמָא זוּ דְּמֵי וְלָדוֹת וּבְמָה שֶׁהָאִשָּׁה נִרְאֵית מְשׁוּבַּחַת וּבְעֵלַת אֲבָרִים מִפְּנֵי הָעִבּוּר וְדַמְיָא לְקַרְנֵי. ה"נ דְּקָאָמַר בְּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וּשְׁבָח וְלָדוֹת. שֶׁהֵן מְשַׁעְבְּדִין אֶת הָאִשָּׁה: **שָׁמִין אֶת הָאִשָּׁה.** כַּמָּה הָאִשָּׁה יָפָה בְּשִׁבְיָל וְלָדוֹת הֲלוֹ עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה וּכְמָה הִיא יָפָה עַכְשָׁיו כְּשֶׁנִּתְרוֹקְנָה וְנִפְחֲתוּ דַּמֶּיהָ וְנוֹחָן לְבַעַל וְנִזְקָה שֶׁל אִשָּׁה אֵינוֹ בְּכֹחַ שׁוּמָא זוּ דְּאֵין כָּאן אֶלָּא פְּחַת רִיקּוּן הָעִיבּוּר אֲבָל בְּחֹשׁ גּוּפָהּ מַחְמַת הַמַּכָּה וְנִפְחֲתָה דַּמֶּיהָ מִשֶּׁהָיְתָה רְאוּיָה לִימָּכֵר כְּשֶׁהָיְתָה בְּרִיאָה רִיקְנִית הוּא נָזֵק וְאֵינוֹ שֶׁל בַּעַל אֶלָּא כְּשֶׁאֵר חֲבָלָה הוּא וְהַדִּין קָצוּב בְּכְתוּבוֹת (דף סה:) בְּזְמַן שֶׁבִּסְתָּר לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים וְלוֹ אֶחָד וּבְזְמַן שֶׁבִּגְלוּי לוֹ ב' חֲלָקִים כו': **מַאי קָאָמַר.** דְּמִשְׁמַע דִּהָבֵי קָאָמַר לֵיהּ רִישָׁא כְּדִידֵיהּ אִית לָךְ דְּמִשְׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מִשְׁבַּחַת וְת"ק הָא קָאָמַר דְּמִפְחָתָא: **וְהָלֹא אִשָּׁה מְשֻׁבַּחַת.** בְּדָמִים לְאַחַר שֶׁתַּלַד דְּמִתְחִילָה דַּמֶּיהָ פְּחוּתִין לִימָּכֵר שְׁמִסְוַכְּנָת הִיא לָמוּת בְּצַעַר לִידָה וְהָכִי מִשְׁמַע מֵהָתָם אֲבָל ר"א כְּדַךְ שָׁמִין כְּדַקָּאָמְרַת אִשְׁתַּכַּח דִּלְא יָהֲבִי לֵיהּ מִידִּי דְּמִשְׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מִשְׁבַּחַת: **וְכִי לְמִי שֶׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת.** לְמִי שֶׁזְּכוּתָהּ תּוֹרָה מִדְּמֵי וְלָדוֹת יְהֵבִינַן נָמֵי שֶׁבַח דְּמֵי נִפְחָא שֶׁהַדְּמֵי הָא וְדַאי שֶׁבַח דְּמֵי נִפְחָא מַחְמַת גּוּפָהּ מִתְעַלְיָא הָא וְדַאי שֶׁבַח דְּמֵי נִפְחָא מַחְמַת גּוּפָהּ נָמֵי אָתֵי וְנָזֵק הוּא: חוֹלְקִין. שֶׁהַדְּמֵי הַנִּפְחָת מַחְמַת שִׁנּוּיִין בְּאִין אֶלָּא שָׁמִין נָזֵק בִּפְנֵי עַצְמוֹ. הֵיינוּ כְּחֹשׁ הַגּוּף מַחְמַת מַכָּה וְדַמְיָא פְּחוּתִים מִשֶּׁהָיְתָה רִיקְנִית בְּרִיאָה וְאֵין כָּאן שׁוּמָא פְּחַת רִיקּוּן: **וְצֶעַר בִּפְנֵי עַצְמוֹ.** וְנָזְקָא דְּהָכָא בְּחֻבְלָה דְּעַלְמָא הַקָּצוּב בְּמִסֶּכֶת כְּתוּבוֹת כְּדִפְרִישִׁית לְעֵיל: **וְשָׁמִין וְלָדוֹת.** וְנוֹתֵן כָּל דְּמֵיהֶן לְבַעַל: **וּשְׁבַח וְלָדוֹת.** דְּהֵיינוּ פְּחַת דְּמֵי נִפְחָא מַחְמַת רִיקּוּן הַוָּלָד חוֹלְקִין: קַשְׁיָא דִּ"ש כו': דְּהָכָא קָתָנֵי וּשְׁבַח וְלָדוֹת חוֹלְקִין אִלְמָא אִשָּׁה מְשֻׁבַּחַת לְיַמְּכֵר כְּשֶׁהִיא הָרָה יוֹתֵר מֵרִיקָנִית וּלְעֵיל קָתָנֵי אִשָּׁה מְשֻׁבַּחַת מִשֶּׁתִּלַּד יוֹתֵר מִקּוֹדֶם לָכֵן: **מְמַכְּרִין.** דְּמֵיהֶן פְּחוּתִין קוֹדֶם לִידָה מִלְּאַחַר לִידָה דְּמִסּוֹכֶנֶת הִיא: **שֶׁיִּתְּמָא.** חֲמִימוּת וְהֵיינוּ בְּנֶגֶד כָּל הַחֶלֶב כּוּלּוֹ: **וְיָצָא בְּהוּ אֵיתֵי.** דְּהָא וְלָדוֹת נִכְסֵי בַּעֲלֵיהֶן וּכְשֶׁמֵּת הַגֵּר וַעֲדַיִין הִיא מְעֻכֶּבֶרֶת הִיא הַחֲזִיקָה בָּהֶן וְהִיא קוֹדֶם לְכָל אָדָם הִלְכָּךְ כִּי חָבֵל בָּהּ בָּתַר הָכֵי מְשַׁלֵּם לָהּ לִדִידָהּ: **פְּרִי דִּיכֵי.** בְּעֵל שְׁמוּעָה זוֹ הִלָּלָה מִתַּרְגְּמִינְן דִּיכֵי (בראשית לז:) צְרָרֵי נִינְהוּ. קְשָׁרֵי מְעוֹת וְכִסָּפִים הֵן שֶׁתְּזִבּוּנָה בָּהֶן מִן הַהֶפְקֵר: **אִיתֵיהּ לְבַעַל.** אוֹ לְיוֹרְשָׁיו זְכֵי לְהוּ מֵחֲמָנָא: **לֵיתֵיהּ לְבַעַל כו'.** דִּיחוּבָא אִימַּת אָתֵי לָהּ בְּשׁעַת חֲבָלָה וְהָרֵי אֵין לָהּ תּוֹבְעִין: **אֵין הָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת לְיוֹרְשֶׁיהָ.** הָא אוֹקִימְנָא בְּגוּרְשָׁה לְפִיכָךְ אֵין הַבַּעַל יוֹרְשָׁהּ בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח ד' וְה' (דף מג.): **זָכָה.** הַחוֹבֵב בְּמָה שֶׁבְּיָדוֹ וְאִפֵּי לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר חֲבָל בָּהּ זָכָה בָּהּ:

א"כ מִשֶּׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מַשְׁבַּחַת אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַוְּלָדוֹת כַּמָּה הֵן יָפִין וְנוֹתֵן לַבַּעַל וְאִם אֵין לָהּ בַּעַל נוֹתֵן לְיוֹרְשֶׁיהָ הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה אוֹ גִּיּוֹרֶת פְּטוּר: גמ' טַעְמָא דְּמִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ הָא מִתְכַּוֵּין לְאִשָּׁה מְשֻׁלָּם דְּמֵי וְלָדוֹת לֵימָא הֵיתְיֵי וְיהוֹשְׁבָא דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה דְּאָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה שְׁוָורִים שֶׁנִּתְכַּוְּונוּ לְאִשָּׁה פְּטוּרִים מִדְּמֵי וְלָדוֹת אָמַר לָךְ רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה הוּא הַדִּין דְּאֶפִּי' נִתְכַּוְּונוּ לְאִשָּׁה נָמֵי פְּטוּרִים מִדְּמֵי וְלָדוֹת וְהָא דְּקָתָנֵי שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ אֲיִידִי דְּקָא בָּעֵי לְמֵיתְנָא סֵיפָא אָדָם שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ דְּתַכְרִיכ בְּתַכְרִיכ רֵישָׁא נָמֵי שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לְחַבֵּירוֹ אָמַר רַב קָתָנֵי רֵישָׁא נָמֵי שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַשִּׁפְחָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשֻׁלָּם דְּמֵי וְלָדוֹת מַאי טַעְמָא חֲמַרְתָּא מְעַכַּרְתָּא בְּעַלְמָא הוּא דְּאִיזִיק דְּאָמַר קְרָא שִׁבּוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר עִם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר: בְּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת: דְּמֵי וְלָדוֹת שֶׁבַח וְלָדוֹת מִיבָּעֵי לֵיהּ הָכִי נָמֵי קָאָמַר בְּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וּשְׁבַח וְלָדוֹת שָׁמִין אֶת הָאִשָּׁה כַּמָּה הִיא יָפָה עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה וְכַמָּה הִיא יָפָה מְשֻׁלֶּדֶת: אָמַר רשב"ג א"כ מְשֶׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מַשְׁבַּחַת: מַאי קָאָמַר אָמַר רָבָה ה"ק וְכִי אִשָּׁה מַשְׁבַּחַת קוֹדֶם שֶׁתַּלַּד יוֹתֵר מִלְּאַחַר שֶׁתַּלַּד וַהֲלֹא אִשָּׁה מַשְׁבַּחַת לְאַחַר שֶׁתַּלַּד יוֹתֵר מִקּוֹדֶם שֶׁתַּלַּד אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַוְּלָדוֹת וְנוֹתְנִין לַבַּעַל תְּנֵיא נָמֵי הָכֵי וְכִי אִשָּׁה מַשְׁבַּחַת קוֹדֶם שֶׁתַּלַּד יוֹתֵר מִלְּאַחַר שֶׁתַּלַּד וַהֲלֹא אִשָּׁה מַשְׁבַּחַת לְאַחַר שֶׁתַּלַּד יוֹתֵר מִקּוֹדֶם שֶׁתַּלַּד אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַוְּלָדוֹת וְנוֹתְנִין לַבַּעַל רָבָא אָמַר הָכֵי קָתָנֵי וְכִי אִשָּׁה לְמִי שֶׁיִּוָּלֵדֶת מַשְׁבַּחַת וְאֵין לְעַצְמָהּ בְּשִׁבְחָהּ וְלָדוֹת כְּלוּם אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַוְּלָדוֹת וְנוֹתְנִין לַבַּעַל וּשְׁבַח וְלָדוֹת חוֹלְקִין תְּנֵיא נָמֵי הָכֵי וְכִי אִשָּׁה לְמִי שֶׁיִּוָּלֵדֶת מַשְׁבַּחַת וְאֵין לְעַצְמָהּ בְּשִׁבְחָהּ וְלָדוֹת כְּלוּם אֶלָּא שָׁמִין נָזֵק בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְצַעַר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְשָׁמִין אֶת הַוְּלָדוֹת וְנוֹתְנִין לַבַּעַל וּשְׁבַח וְלָדוֹת חוֹלְקִין קַשְׁיָא דִּידְרשב"ג אַדִּידְרשב"ג ל"ק כָּאן בִּמְכַבֶּדֶת כָּאן בְּשֶׁאֵינָהּ מְכַבֶּדֶת וְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי שֶׁבַח וְלָדוֹת נָמֵי לְבַעַל מַאי טַעְמָא פְּרִתָּנָן מִשְׁמַע שַׁנָּאֲמַר וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהִיא הָרָה מַה ת"ל הָרָה לוֹמַר לְךָ שֶׁבַח הַיְרֵיוֹן לְבַעַל וְרשב"ג הָאי הָרָה מַאי דְּרִישׁ בֵּיהּ מְבָעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ ר"א בֶּן עֲקַבְיָא אוֹמֵר לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּכַוֵּן בֵּיהּ שֶׁיַּכֶּנָּה בֵּית הַרְיוֹן אָמַר רַב פַּפָּא לֹא תֵּימָא כֻּנֶּגֶד בֵּית הַרְיוֹן מַמָּשׁ אֶלָּא כָּל הֵיכָא דְּסָלִיק בֵּיהּ שֵׁיכָּמָהּ לְוָלָד לַאֲפוּקֵי יַד וְרֶגֶל דִּילְמָא: הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה אוֹ גִּיּוֹרֶת פְּטוּר: אָמַר רַבָּה לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁחָבַל בָּהּ בְּחַיֵּי הַגֵּר וּמֵת הַגֵּר דִּכְוָתָן דְּחָבַל בָּהּ בְּחַיֵּי הַגֵּר זָכָה מִן הַגֵּר אֲבָל חָבַל בָּהּ לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר זַכַּיָא לָהּ אִיהִי בְּנַהֲרוֹ גֵּר וְכֵיוָן דְּמֵת הַגֵּר זָכָה בְּהוּ מִן הַגֵּר אֲבָל חָבַל בָּהּ לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר זַכַּיָא לָהּ אִיהִי אֶלָּא שֶׁחָבַל בָּהּ בְּחַיֵּי הַגֵּר וּמֵת הַגֵּר דִּכְוָתָן דְּחָבַל בָּהּ בְּחַיֵּי הַגֵּר זָכָה מִן הַגֵּר אֲבָל חָבַל בָּהּ לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר זַכַּיָא לָהּ אִיהִי: **פְּטוּר: אָמַר שְׁמוּאֵל לְהָכִי נִתְּנָה תּוֹרָה לְמִשְׁעִי שֶׁאֵין אָדָם מוֹרִישׁ זְכוּת בְּתוֹ לְבָנוֹ וְהָכָא לְבִיכָא מִיעוּט וְעוֹד מִדְּפָרִיךְ לְרַבָּה מִבְּרֵייתָא דְּהַכּוֹת אֶת הָאִשָּׁה וּמוֹקֵי לָהּ שֶׁחָבַל בְּחַיֵּי הַגֵּר אֲבָל לְרַב חִסְדָּא מִשְׁמַע דְּנִיחָא לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר וְדַווֹקָא גֵּר אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ גֵּר מְשֻׁלָּם דְּמֵי וְלָדוֹת לְיוֹרְשִׁים: **וּמְי** עֲדִיף מִדְּתַנְיָתוּן. וְא"ת וּמַאי ס"ד דְּמִקַּשֵּׁן וְכִי לֹא יָדַע דִּלְא עֲדִיף וְיֵשׁ לוֹמַר מִשּׁוּם דְּבָרַייתָא וְכִי בְּרַייתָא קָתָנֵי נָזֵק וְצַעַר וְכִי הָכֵי דָּנְקֵט וְצַעַר אֲיִידִי בְּכָל כֵּן וְכָמוֹ כֵן וְכָמָה דְּמֵי וְלָדוֹת אֲיִידִי בְּכָל עִנְיָן: **וְתַנְיָא** מְעַכַּרְתָּא כו'. וְא"ת הָא גַּבֵּי בּוֹר תָּנֵן בְּשִׁלְהֵי פֶּרֶק קַמָּא נָפַל לְתוֹכוֹ עֻבָּד אוֹ אָמָה פָּטוּר וְלֹא אָמְרִינַן דְּהַוֵי כְּחַמַּרְתָּא מְעַכַּרְתָּא וְלֹא נְמַעֲטֵיהּ מִשּׁוּר וְלֹא אָדָם דִּ"ל דְּהָכָא לֹא מִיעֵט הַכָּתוּב שׁוֹר בְּדִמֵּי וְלָדוֹת אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהִזִּיקוֹת שֶׁל בַּעַל בִּדְכִתְרֵי בַּעַל הָאִשָּׁה אֲבָל כָּאן הַוְּלָדוֹת לְאָדוֹן כְּכוֹתֵב הָאִשָּׁה וְיָלְדָה תְּהֵיהָ לְאַדּוֹנָהּ:

תוספות

אָמַר חִסְדָּא אַמּוֹרֵה הוּא דְּזָכוּ דַּקָּא בְּבְהוּבוֹת בְּפֶרֶק נַעֲרָה (דף מג.) אִצְטְרִיךְ קְרָא לְמִעוּטֵי שֶׁאִין אָדָם מוֹרִישׁ זְכוּת בְּתוֹ לְבָנוֹ וְהָכָא לְבִיכָא מִיעוּט וְעוֹד מִדְּפָרִיךְ לְרַבָּה מִבְּרֵייתָא דְּהַכּוֹת אֶת הָאִשָּׁה וּמוֹקֵי לָהּ שֶׁחָבַל בְּחַיֵּי הַגֵּר אֲבָל לְרַב חִסְדָּא מִשְׁמַע דְּנִיחָא לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר וְדַווֹקָא גֵּר אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ גֵּר מְשֻׁלָּם דְּמֵי וְלָדוֹת לְיוֹרְשִׁים: **וּמְי** עֲדִיף מִדְּתַנְיָתוּן. וְא"ת וּמַאי ס"ד דְּמִקַּשֵּׁן וְכִי לֹא יָדַע דִּלְא עֲדִיף וְיֵשׁ לוֹמַר מִשּׁוּם דְּבָרַייתָא וְכִי בְּרַייתָא קָתָנֵי נָזֵק וְצַעַר וְכִי הָכֵי דָּנְקֵט וְצַעַר אֲיִידִי בְּכָל כֵּן וְכָמוֹ כֵן וְכָמָה דְּמֵי וְלָדוֹת אֲיִידִי בְּכָל עִנְיָן: **וְתַנְיָא**

וְתָנֵי זְבָחָה. וְאִין מְגִיהִ הַבְּרַיְיתָא אֶלָּא בְּלוֹמַר זָבָה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זִיבוּת:
מַשְׁבּוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד גֵּר כו' מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ. וְאַפִּילּוּ מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַלְוָאָתוֹ וְאַפִילּוּ לְמַ"ד בְּעַל חוֹב קוֹנֶה מִשְׁכּוֹן דְּע"כ אֵין לוֹ אֶלָּא שִׁעְבּוּד עָלָיו בְּיָדוֹן שֶׁהֲיָה יָכוֹל לְפָרְעוֹתוֹ דְּהַיְינוּ וְלִסְלְקוֹ בְּדָמִים:

וְהִלְכְתָא דִּילְמָא הֵיזֵיק. פ"ה דְּאַמְשְׁכוֹן קָאֵי דְּאִם אִיתֵּיהּ בְּחָצֵר קָנֵי אע"פ שֶׁאֵין עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֶהוּ וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּאִיירֵי בְּחָצֵר הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת דְּאִי בְּחָצֵר שְׁאֵין מִשְׁתַּמֶּרֶת לֹא קָנֶה אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֶהוּ וְכֵן מִשְׁמַע נַמִּי מִבָּבָא זֶה וְהֶחָזִיק בָּהּ אִם כֵּן לֹא הָיְתָה מִשְׁתַּמֶּרֶת אֲצַל זֶה הוּא דְּקָאָמַר וְהִלְכְתָא דִּילְמָא הֵיזֵיק בְּחָצֵר אֲבָל חָצֵר שֶׁל ב"מ וּלְר"י נִרְאֶה דְּמַעֲשֶׂה נַמִּי הָכִי ס"ל דְּאִיירֵי בְּחָצֵר שְׁאֵין מִשְׁתַּמֶּרֶת וְלֹא קָנֶה אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֶהוּ וְכֵן מִשְׁמַע נַמִּי מִבָּבָא זֶה וְהֶחָזִיק בָּהּ אִם כֵּן לֹא הָיְתָה מִשְׁתַּמֶּרֶת אֲצַל זֶה הוּא דְּקָאָמַר וְהִלְכְתָא דִּילְמָא הֵיזֵיק בְּחָצֵר אֲבָל חָצֵר שֶׁל ב"מ וּלְר"י נִרְאֶה דְּמַעֲשֶׂה נַמִּי הָכִי ס"ל דְּאִיירֵי בְּחָצֵר שְׁאֵין מִשְׁתַּמֶּרֶת וְלֹא קָנֶה אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֶהוּ וְכֵן מִשְׁמַע נַמִּי מִבָּבָא זֶה וְהֶחָזִיק בָּהּ אִם כֵּן לֹא הָיְתָה מִשְׁתַּמֶּרֶת אֲצַל זֶה הוּא דְּקָאָמַר וְהִלְכְתָא דִּילְמָא הֵיזֵיק בְּחָצֵר אֲבָל חָצֵר

הַחוֹפֵר בור ברה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר. כְּלֹלָא שֶׁמַּעֲתָתָא בור בְּתַר פִּתְחוֹ אוֹלִינַן הֲיְשַׁב הַבּוֹר בְּאֶלְיוֹ הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁהַפֶּתַח שָׁם:

בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר. פֵּירֵשׁ בְּקוּנְטְ' הַפִּקְיר רִאשׁוֹנוֹ וה"ה אִם מִתְּחִילָּה סְמִכֵיהּ לרה"ר וְלֹא הִתְרִיעַ לְפָרֵשׁ בְּהַפְקֵירָן רִאשׁוֹנוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמִשְׁמַע לֵיהּ לִשְׁנֵא דְּפִתְחוֹ לרה"ר בְּאַמְצַע רה"ר דְּמוּכָח בְּגֶמָרָא הָקְנֵי בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר פָּטוּר דְּמוֹקֵי שְׁלֹא הִפְקִיר לֹא רִאשׁוֹנוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ וּמִעִיקָּרָא ס"ד כְּשֶׁהִפְקִיר רִאשׁוֹנוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ וְהֵיינוּ מִשּׁוּם דְּמִשְׁמַע לֵיהּ וּפִתְחוֹ לרה"ר בְּאַמְצַע רה"ר:

בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר אַחֵר. פ"ה שֶׁהִפְקִיר רִאשׁוֹנוֹ אוֹתָהּ שִׁפּוּי הַבּוֹר בְּתוֹכָהּ אֵין נִרְאֶה שֶׁר"ל שֶׁפִּתְחוֹ לרה"ר שֶׁל אָדָם אַחֵר הוּא אוֹתוֹ אָדָם וְהִפְקִיר רִאשׁוֹנוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לוֹמַר אוֹתָהּ בִּלְשׁוֹן נִקְבָה אֶלָּא מִשְׁמַע שֶׁרוֹצֶה לְפָרֵשׁ הַכֹּל בְּרִאשׁוֹת עַצְמוֹ וְלָשׁוֹן אַחֵר אֵינוֹ מְיוּשָּׁב לְפִירוּשׁ זֶה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר אַחֵר ה"ל לְמֵימַר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר וְהוּא דְּאַגַּב אַחֲרִינֵי נָקֵט הָכִי וּפֵירֵשׁ לָנוּ שֶׁהַבּוֹר וְהַפֶּתַח הַכֹּל עוֹשֶׂה בִּרְשׁוּתוֹ וְר"י מְפָרֵשׁ בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר אַחֵר דְּהַיְינוּ שֶׁהַפֶּתַח בור בִּרְשׁוּת עַצְמוֹ וּפִתְחוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵירוֹ וְאִצְטְרִיךְ דְּלֹא תֵּימָא הוֹאִיל וּפִתְחוֹ לרה"ר הוּא חֲבֵירוֹ דְּשִׁכִּיחִי רַבִּים וּמְזִקִּין אֲבָל בְּרה"ר דְּלֵיכָא לְמֵימַר אֶלָּא לְנֶזֶק יְחִידִי פָּטוּר וּבְה"ג הָגִיהַ בְּהַגָּהוֹת (לעיל לב:) גַּבֵּי הַמְכַבֶּה וְלִפְי פֵּי ר"י קָשֶׁה לְמָה הוּא חַיָּב בְּנֶזֶק בְּעֵל חָצֵר אִם נָפַל שׁוֹרוֹ לְבוֹר כֵּיוָן שֶׁהִסִּיחַ מִשְׁלֹם נְזֵקִי הַחָצֵר עַל בַּעַל חָצֵר לְמִילֵּיהּ:

ת"ר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר. דְּ"ה שֶׁכְּתוּב בְּהֶן בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר וְהֵיכִי מְהַגְיָא בְּתוֹסְפָתָא (פ"ו) וְקַ"ק דְּה"ל לְמֵימַר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר אֲבָל אֵין לְהַקְפִּיד מִשּׁוּם דְּקָאֵי אוֹתַּנָּאִי דְּמַתְנִיתִין דְּאִיירֵי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁהַפֶּתַח אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינָן דְּאִיירֵי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁהַבּוֹר וְהַפֶּתַח בְּמָקוֹם אֶחָד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

עַל הַבְּרַיְיתָא לא ס"ש. בְּמַכְלְתִין אַמְרִינַן מִכָּאן שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין אֲבָל בש"ס שֶׁלָּנוּ אֵין סוֹבְרִי כֵּן בְּדִפְרִישׁית בְּרֵישׁ הַמַּשְׁכֹּנוֹת (דף ב.):
(עיין תוס' לעיל ד: ד"ה ועדים)

בבור

וְתָנֵי זְבָחָה לַיְמָא פְּתָנְאֵי בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְגֵר וְנִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ וְחָבַל בָּהּ בְּחַיֵּי הַגֵּר נוֹתֵן דְּמֵי וְלָדוֹת לַגֵּר לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר הֲרֵי הָגֵי הָגֵי חַיָּב וְהָגֵי הָגֵי פָּטוּר מַאי לָאו הָגָאֵי נִינְהוּ לְרַבָּה וְדַאי הָגָאֵי הִיא אֶלָּא לְרַב חִסְדָּא מִי לַיְמָא הָגָאֵי הִיא ל"ק הָא רַבָּנָן הָא רשב"ג אִי רשב"ג מַאי אַרְיָא לְאַחַר מִיתָה אֲפִי' מֵחַיִּים נַמִּי אִית לֵהּ פַּלְגָּא לְאַחַר מִיתָה כּוֹלֵיהּ וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא רשב"ג בְּאֵין בִּשְׂבָח וְלָדוֹת בְּאֵין בְּדֵמֵי וְלָדוֹת וּמַזְרֵי אַמְרֵי מִשְׁבָּח וְלָדוֹת לִישְׁמָעֵיהּ דְּמֵי וְלָדוֹת וּמִדְּרשב"ג לִישְׁמָעֵיהּ לְרַבָּנָן אַמְרֵי לֹא שְׁבָח וְלָדוֹת דְּשַׁיְּכֵיהּ יָדָהּ בְּגֵנֵיהוּ וְכָיְא בְּהוּ בְּכוּלְהוּ דְּמֵי וְלָדוֹת דְּלֵא שַׁיְּכֵיהּ יָדָהּ בְּגֵנֵיהוּ לֹא וְכָיְא בְּהוּ בְּלָל: בְּעֵי מִינֵיהּ רַב יְיבָא סָבָא מַר"נ הַמַּחֲזִיק בְּשִׁטָּרוֹתָיו שֶׁל גֵּר מַהוּ מֵאן דְּמַחֲזִיק בְּשִׁטָּרָא אַדְּעָתֵיהּ דְּאַרְעָא הוּא דְּמַחֲזִיק וּבְאַרְעָא הָא לֹא אֲחֲזִיק וְשִׁטָּרָא נַמִּי לֹא קָנֶה דִּלְאו אַדְּעָתֵיהּ אֲשְׁטָרָא אוֹ דִּלְמָא אַדְּעָתֵיהּ נַמִּי אַאֲשְׁטָרָא אַ"ל עֲנִי מוֹרִי וְכִי לָצוּר ע"פ צְלוֹחִיתוֹ הוּא צָרִיךְ א"ל לָצוּר וְלָצוּר אָמַר רַבָּה מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד גֵּר וּמֵת הַגֵּר וּבָא יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהֶחֱזִיק בּוֹ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ מ"ט כֵּיוָן דְּמִימֵית לֵיהּ גֵּר פְּקַע לֵיהּ שַׁעְבּוּדֵיהּ מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל גֵּר בְּיַד יִשְׂרָאֵל וּמֵת הַגֵּר וּבָא יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהֶחֱזִיק בּוֹ זֶה קָנֶה כְּגֵנֶב מֵעַכְשָׁיו וְזֶה קָנֶה אֶת הַשְּׁאָר וְאַמַּאי תִּקְנֵי לֵיהּ חֲצִירוֹ דְּאָמַרִינַן זֶה קָנֶה אֶת הַשְּׁאָר: **בְּרֵישָׁא.** הָא דְּאָמַרִינַן זֶה מְלֹוָה בְּעִיר: **וְהִלְכְתָא.** דְּלִילְיתִי. לְמִשְׁכּוֹן בְּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁאֵינוֹ מְשִׁיבוֹ לְפִירוּשׁ זֶה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר דְּאַגַּב אַחֲרִינֵי נָקֵט הָכִי וּפֵירֵשׁ לָנוּ שֶׁהַבּוֹר וְהַפֶּתַח הַכֹּל עוֹשֶׂה בִּרְשׁוּתוֹ וְר"י מְפָרֵשׁ בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר אַחֵר דְּהַיְינוּ שֶׁהַפֶּתַח בור בִּרְשׁוּת עַצְמוֹ וּפִתְחוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵירוֹ וְאִצְטְרִיךְ דְּלֹא תֵּימָא הוֹאִיל וּפִתְחוֹ לרה"ר הוּא חֲבֵירוֹ דְּשִׁכִּיחִי רַבִּים וּמְזִקִּין אֲבָל בְּרה"ר דְּלֵיכָא לְמֵימַר אֶלָּא לְנֶזֶק יְחִידִי פָּטוּר וּבְה"ג הָגִיהַ בְּהַגָּהוֹת (לעיל לב:) גַּבֵּי הַמְכַבֶּה וְלִפְי פֵּי ר"י קָשֶׁה לְמָה הוּא חַיָּב בְּנֶזֶק בְּעֵל חָצֵר אִם נָפַל שׁוֹרוֹ לְבוֹר כֵּיוָן שֶׁהִסִּיחַ מִשְׁלֹם נְזֵקִי הַחָצֵר עַל בַּעַל חָצֵר לְמִילֵּיהּ:

ת"ר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר. דְּ"ה שֶׁכְּתוּב בְּהֶן בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר וְהֵיכִי מְהַגְיָא בְּתוֹסְפָתָא (פ"ו) וְקַ"ק דְּה"ל לְמֵימַר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר אֲבָל אֵין לְהַקְפִּיד מִשּׁוּם דְּקָאֵי אוֹתַּנָּאִי דְּמַתְנִיתִין דְּאִיירֵי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁהַפֶּתַח אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינָן דְּאִיירֵי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁהַבּוֹר וְהַפֶּתַח בְּמָקוֹם אֶחָד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

עַל הַבְּרַיְיתָא לא ס"ש. בְּמַכְלְתִין אַמְרִינַן מִכָּאן שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין אֲבָל בש"ס שֶׁלָּנוּ אֵין סוֹבְרִי כֵּן בְּדִפְרִישׁית בְּרֵישׁ הַמַּשְׁכֹּנוֹת (דף ב.):
(עיין תוס' לעיל ד: ד"ה ועדים)

בבור

וְתָנֵי זְבָחָה לַיְמָא פְּתָנְאֵי בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְגֵר וְנִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ וְחָבַל בָּהּ בְּחַיֵּי הַגֵּר נוֹתֵן דְּמֵי וְלָדוֹת לַגֵּר לְאַחַר מִיתַת הַגֵּר הֲרֵי הָגֵי הָגֵי חַיָּב וְהָגֵי הָגֵי פָּטוּר מַאי לָאו הָגָאֵי נִינְהוּ לְרַבָּה וְדַאי הָגָאֵי הִיא אֶלָּא לְרַב חִסְדָּא מִי לַיְמָא הָגָאֵי הִיא ל"ק הָא רַבָּנָן הָא רשב"ג אִי רשב"ג מַאי אַרְיָא לְאַחַר מִיתָה אֲפִי' מֵחַיִּים נַמִּי אִית לֵהּ פַּלְגָּא לְאַחַר מִיתָה כּוֹלֵיהּ וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא רשב"ג בְּאֵין בִּשְׂבָח וְלָדוֹת בְּאֵין בְּדֵמֵי וְלָדוֹת וּמַזְרֵי אַמְרֵי מִשְׁבָּח וְלָדוֹת לִישְׁמָעֵיהּ דְּמֵי וְלָדוֹת וּמִדְּרשב"ג לִישְׁמָעֵיהּ לְרַבָּנָן אַמְרֵי לֹא שְׁבָח וְלָדוֹת דְּשַׁיְּכֵיהּ יָדָהּ בְּגֵנֵיהוּ וְכָיְא בְּהוּ בְּכוּלְהוּ דְּמֵי וְלָדוֹת דְּלֵא שַׁיְּכֵיהּ יָדָהּ בְּגֵנֵיהוּ לֹא וְכָיְא בְּהוּ בְּלָל: בְּעֵי מִינֵיהּ רַב יְיבָא סָבָא מַר"נ הַמַּחֲזִיק בְּשִׁטָּרוֹתָיו שֶׁל גֵּר מַהוּ מֵאן דְּמַחֲזִיק בְּשִׁטָּרָא אַדְּעָתֵיהּ דְּאַרְעָא הוּא דְּמַחֲזִיק וּבְאַרְעָא הָא לֹא אֲחֲזִיק וְשִׁטָּרָא נַמִּי לֹא קָנֶה דִּלְאו אַדְּעָתֵיהּ אֲשְׁטָרָא אוֹ דִּלְמָא אַדְּעָתֵיהּ נַמִּי אַאֲשְׁטָרָא אַ"ל עֲנִי מוֹרִי וְכִי לָצוּר ע"פ צְלוֹחִיתוֹ הוּא צָרִיךְ א"ל לָצוּר וְלָצוּר אָמַר רַבָּה מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד גֵּר וּמֵת הַגֵּר וּבָא יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהֶחֱזִיק בּוֹ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ מ"ט כֵּיוָן דְּמִימֵית לֵיהּ גֵּר פְּקַע לֵיהּ שַׁעְבּוּדֵיהּ מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל גֵּר בְּיַד יִשְׂרָאֵל וּמֵת הַגֵּר וּבָא יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהֶחֱזִיק בּוֹ זֶה קָנֶה כְּגֵנֵב מֵעַכְשָׁיו וְזֶה קָנֶה אֶת הַשְּׁאָר וְאַמַּאי תִּקְנֵי לֵיהּ חֲצִירוֹ דְּאָמַרִינַן זֶה מְלֹוָה בְּעִיר: **וְהִלְכְתָא.** דְּלִילְיתִי. לְמִשְׁכּוֹן בְּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁאֵינוֹ מְשִׁיבוֹ לְפִירוּשׁ זֶה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר דְּאַגַּב אַחֲרִינֵי נָקֵט הָכִי וּפֵירֵשׁ לָנוּ שֶׁהַבּוֹר וְהַפֶּתַח הַכֹּל עוֹשֶׂה בִּרְשׁוּתוֹ וְר"י מְפָרֵשׁ בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר אַחֵר דְּהַיְינוּ שֶׁהַפֶּתַח בור בִּרְשׁוּת עַצְמוֹ וּפִתְחוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵירוֹ וְאִצְטְרִיךְ דְּלֹא תֵּימָא הוֹאִיל וּפִתְחוֹ לרה"ר הוּא חֲבֵירוֹ דְּשִׁכִּיחִי רַבִּים וּמְזִקִּין אֲבָל בְּרה"ר דְּלֵיכָא לְמֵימַר אֶלָּא לְנֶזֶק יְחִידִי פָּטוּר וּבְה"ג הָגִיהַ בְּהַגָּהוֹת (לעיל לב:) גַּבֵּי הַמְכַבֶּה וְלִפְי פֵּי ר"י קָשֶׁה לְמָה הוּא חַיָּב בְּנֶזֶק בְּעֵל חָצֵר אִם נָפַל שׁוֹרוֹ לְבוֹר כֵּיוָן שֶׁהִסִּיחַ מִשְׁלֹם נְזֵקִי הַחָצֵר עַל בַּעַל חָצֵר לְמִילֵּיהּ:

ת"ר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר. דְּ"ה שֶׁכְּתוּב בְּהֶן בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לרה"ר וְהֵיכִי מְהַגְיָא בְּתוֹסְפָתָא (פ"ו) וְקַ"ק דְּה"ל לְמֵימַר הַחוֹפֵר בור בְּרה"ר אֲבָל אֵין לְהַקְפִּיד מִשּׁוּם דְּקָאֵי אוֹתַּנָּאִי דְּמַתְנִיתִין דְּאִיירֵי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁהַפֶּתַח אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינָן דְּאִיירֵי בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁהַבּוֹר וְהַפֶּתַח בְּמָקוֹם אֶחָד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

עַל הַבְּרַיְיתָא לא ס"ש. בְּמַכְלְתִין אַמְרִינַן מִכָּאן שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין אֲבָל בש"ס שֶׁלָּנוּ אֵין סוֹבְרִי כֵּן בְּדִפְרִישׁית בְּרֵישׁ הַמַּשְׁכֹּנוֹת (דף ב.):
(עיין תוס' לעיל ד: ד"ה ועדים)

בבור

לְמָה וָ"א. ע"כ מוֹקֵי לְמִילְתֵיהּ כְּתַנָּאֵי דְּהוּא אָמַר חַיָּב וְהָא דְּתָנֵי פָּטוּר לֹא מָצֵי מוֹקֵי לֵיהּ כִּתְרֵיהוּ ע"כ הָכִי מְתַרְגֵּן אֲנָא דְּאָמְרִי כְּתַנָּא דְּמַתְנִיתִי. **אֶלָּא לְרַב חִסְדָּא מִי לַיְמָא.** מִי שֶׁאֵין מְעִיקָּרָא מִילְתָא בְּפַלְגּוּתָא כְּתַנָּאֵי דְּתָנֵי פָּטוּר אוֹ מִי לַיְמָא לְתִרוּצֵי הַאי דְּתָנֵי חַיָּב בְּמִילְתָא אַחֲרִיתִי דִּלְא תִּקְשֵׁי לֵיהּ: **לֹא קַשְׁיָא.** בְּלוֹמַר אָמַר לָךְ רַב חִסְדָּא תַּרְוַיְיהוּ תַּנָּאֵי הִיא כְּתַנָּאֵי דְּתָנֵי פָּטוּר לֹא מָצֵי מוֹקֵי לְמִילְתֵיהּ כְּתַנָּאֵי דְּתָנֵי חַיָּב וְהָא דְּתָנֵי פָּטוּר לֹא מָצֵי מוֹקֵי לֵיהּ כִּתְרֵיהוּ ע"כ הָכִי מְתַרְגֵּן אֲנָא דְּאָמְרִי כְּתַנָּא דְּמַתְנִיתִי. **אֶלָּא לְרַב חִסְדָּא מִי לַיְמָא.** מִי שֶׁאֵין מְעִיקָּרָא מִילְתָא בְּפַלְגּוּתָא כְּתַנָּאֵי דְּתָנֵי פָּטוּר אוֹ מִי לַיְמָא לְתִרוּצֵי הַאי דְּתָנֵי חַיָּב בְּמִילְתָא אַחֲרִיתִי דִּלְא תִּקְשֵׁי לֵיהּ: **לֹא קַשְׁיָא.** בְּלוֹמַר אָמַר לָךְ רַב חִסְדָּא תַּרְוַיְיהוּ תַּנָּאֵי הִיא כְּתַנָּאֵי דְּתָנֵי פָּטוּר לֹא מָצֵי מוֹקֵי לְמִילְתֵיהּ כְּתַנָּאֵי דְּתָנֵי חַיָּב וְהָא דְּתָנֵי פָּטוּר לֹא מָצֵי מוֹקֵי לֵיהּ כִּתְרֵיהוּ

אִפְקְרֵנָא לָךְ רְשׁוּתִי לְאַחֵזוּבֵי אֲנָא בְּהַזְקָא

רש"י

בְּעַל הַתַּקָּלָה. וּלְעוֹלָם בְּרה"ר אֲבָל בִּרְשׁוּתוֹ אע"פ שֶׁהִפְקִיר פְּטוּר כִּדְפֵרִישִׁית הַאי דְּנָקֵט וְלֹא הִפְקִיר דְּאִם הִפְקִיר אַף הַזֶּהָ לֵיהּ בּוֹר בְּרה"ר: **וַאֲפִי'** וְהוּ דִּיד"ע. בְּשִׁלְמָא וְהוּ דְּאִי לְמֵעוּטֵי מֵאי הָא בּוֹר בְּרה"ר נְמֵי אָמוּר בְּתוֹרָה כְּדִדְרָשִׁינַן: **לְתַשְׁלוּמֵי**ן. בּוֹר דְּאִית לֵיהּ בְּעָלִים נָאֱמַר אֵצֶל תַּשְׁלוּמֵי כִּדְכְתִיב בְּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם וּבּוֹר בְּרה"ר נֶאֱמַר אֵצֶל הַזִּיקוֹת כִּדְכְתִיב כִּי יִפְתַּח אִישׁ וְכִי יִכְרֶה וְנָפַל שָׁמָּה וְגוֹ' וְהָכִי קָאָמַר ר"ע אֲמַאי פְּטַרְתָּ בְּבוֹר בִּרְשׁוּתוֹ וְהָא הָכְתִיב בּוֹר הָאָמוּר בְּתוֹרָה אֵצֶל תַּשְׁלוּמִין: **וְאִי** וְהוּ דִּיד. **יִשְׁמָעֵאל.** הוֹאִיל וְלִדְרִדְיָה הָכְתִיב כְּתִיב: לְעַזְקִין. בּוֹר בְּרה"ר פָּתַח בּוֹ הָכְתִיב תְּחִלָּה כְּשֶׁהִבְעִיר בְּנִזְקֵי וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דִּבֵּר בּוֹ הָכְתִיב כִּי יִפְתַּח בּוֹר וְכִי יִכְרֶה וְנָפַל וְאִי קְשִׁיָא מִתַּנְיָ' מְנִי רַבָּה מוֹקֵי לָהּ בְּר"ע דְּמוֹחֵיֵיב אֲתַרְוַיְיהוּ וְרַב יוֹסֵף מוֹקֵי לָהּ בְּר' יִשְׁמָעֵאל: **פָּטוּר.** אִם נָפַל דֶּרֶךְ פִּיו שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ וְקס"ד אֲפִילּוּ הִפְקִיר רְשׁוּתוֹ פָּטוּר אֲבָל אִם נִפְתְּחָה הַקְּמִיטָה שֶׁקָּמַר וּכְסָהּ בְּרה"ר חַיָּיב דְּהַאי תְּנָא סָבַר הֶזִּיקוֹ דִּבּוֹר בְּרה"ר הוּא: **לְאוּשְׁיָן.** יְסוֹד לְחוֹמַת בֵּיתוֹ עַל פְּנֵי כָּל רוֹחַב הַבַּיִת אֵצֶל רה"ר וְחֲבֵירוֹ בְּסֵפֶר עֶזְרָא (ד) וְאַשְׁיָא יְחִידוֹ וּבְגְמָרָא נָפֵל אַשְׁיָיהּ (ברכות דף נ:): **פָּטוּר.** וְהֵיינוּ נְמֵי כְּחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ דְּאִית לֵיהּ בְּעָלִים וְהִפְקִיר רְשׁוּתוֹ דְּלֹא מְצִי לְמֵימַר לֵיהּ מֵאִי בָּעֵית בִּרְשׁוּתִי הָכָא נְמֵי לֹא מְצִי לְמֵימַר לֵיהּ לְמָּה הֶלְבָּה בְּהֶמְתְּךָ עַל שִׁפְתֵּו דְּהָא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הִיא: **וְטַעֲמָא דְּלְאוּשְׁיָן.** שֶׁדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן וְאִינוֹ פּוֹשֵׁעַ: **הָא** לְאוּ לְאוּשְׁיָן חַיָּיב. אלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ חַיָּיב וְקָשְׁיָא רִישָׁא לְסֵיפָא: **רִישָׁא.** דְּקָתָנֵי בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ פָּטוּר ר' יִשְׁמָעֵאל: **וְסֵיפָא.** דְּמִיחַיַּיב דְּדַיְיקִינַן הָא לְאו לְאוּשְׁיָן חַיָּיב ר"ע: **אֶלָּא לָרֶב יוֹסֵף.** דְּאָמַר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ דְּכוּלֵי עָלְמָא חַיָּיב רִישָׁא דְּקָתָנֵי פָּטוּר מִנַּי: **לֹא רְשׁוּתוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ.** דא"ל הָכִי נַמִּי דְּבִרְשׁוּתֵי מֵאי בָּעֵית דְּאִית לֵיהּ עוֹשִׁין חֶלֶל תַּחַת רְשׁוּת הָרַבִּים מִידֵּי הוֹאִיל וְלִרְשׁוּתוֹ פָּתְחוּ פְּטוּר: **דְּאָרְווּהּ בָּהּ אֲרִיוְתֵי לְרה"ר.** דַּהֲוָה לֵיהּ חוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִלְכָךְ טַעֲמָא דְּלְאוּשְׁיָן הָא לְאו לְאוּשְׁיָן חַיָּיב: **בְּרה"ר הַפְסוּכָה לְרה"ר.** כְּגוֹן מְקֻצָּה מְקוֹם מַרְאוֹתוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים דַּהֲוָה לֵיהּ הִפְקִיר רְשׁוּתוֹ פְּטוּר: **וְסָבַר לְרַבִּים.** דְּאָמַר לִבְנֵי עִירוֹ הַבּוֹר זֶה שַׁחְפַּרְתִּי צָרִיךְ לָכֶם וּרְאוּיָה לִשְׁתּוֹת מִי גְּשָׁמִים הַמִּתְכַּנְּסִין שָׁם וּרְאוּיָה לִשְׁתּוֹת בְּהֶמּוֹת מֵהֶן חֲבֵי הוּא מִסּוּר לָכֶם: **חוֹפֵר שִׁיחִין.** לְעוֹלָם רַגְלִים הוּא מִסּוּר לָכֶם: **שָׁעָה רִאשׁוֹנָה.** שֶׁעֲדַיִן הִיא רְאוּיָה לְהִיוֹת חֲפִיָּה בְּתוֹךְ הַמַּיִם: **אֲמַר לָהֶם שָׁלוֹם.** תַּעֲלָה וְכֵן שְׁנִיָּה: **שְׁלִישִׁית.** נִדְּוֶה לֵיהּ שְׁהוּת שֶׁתִּצָּא נַפְשָׁהּ אם שְׁנִיָּה שָׁם: **אֲמַר לָהֶן.** כְּבָר עָלְתָה וְדַאי כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּלֹא תְּמוּת שָׁם: **זָכוּ** שֶׁל יְחִידִים. אילּוּ שֶׁל יַצְחָק: **וְנִקְנִינוּ.** אַבְרָהָם: **מִצְטַעֵר בּוֹ.** לְחַפֵּר בּוֹרוֹת וּמְעָרוֹת לְעוֹלֵי רְגָלִים: **עִם מְכֵרָיו.** צַדִּיקִים הַדְּבֵקִים בּוֹ: **נִשְׁעָרָה מֵאֹד.** לְשׁוֹן חוֹט הַשַּׁעֲרָה: **וְנוֹרֵא עַל כָּל מְכֵרָיו.** מְטִיל אֵימָה מִשֶּׁפְּטָיו עֲלֵיהֶם: **וְתֹרָן.** לְעֲבוֹר עַל כָּל פִּשְׁעִם: **יְיַתְּרוּ חַיָּיו.** יוֹסִיפוּ חַיָּיו וְגוּפוֹ שְׁמוּרָה אֶל הַבְּרִיּוֹת לְחַטֹּאת:

ארך

תוספות

בְּבוֹר בִּרְשׁוּתוֹ. פי' בְּקוּנְדֵּי דְּקָסָבַר וְר"י דְּכִי אַפְקְרֵיהּ רְשׁוּתֵאי לָא לְיחַיֵּב אֲנָא בְּהַזִּיקָא אַפְקְרֵיהּ מַשְׁמַע דְּרוֹצֶה לוֹמַר אִם סָמַךְ הַבּוֹר מִתְחִילָּה לְרה"ר חַיָּיב לִכּוֹלֵי עָלְמָא וְאִין מִשְׁמַע בֵּן וְעוֹד דִּבְסָמוּךְ אָמַר הָא לְאו לְאוּשְׁיָן חַיָּיב וְאוֹקְמָהּ דְּבָה כְּר"ע אֲבָל לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל מַשְׁמַע דְּפָטוּר וְיל"ד דְּהֵיינוּ טַעֲמָא מִשּׁוּם דא"ל תּוֹרַף בִּרְשׁוּתִי מֵאי בָּעֵי שְׁלֹא הָיָה לוֹ לְהִתְקָרֵב כָּל כָּךְ אֲצֵל רְשׁוּתִי שֶׁתִּפּוֹל בְּבוֹר:

אָמַר לָךְ רַב יוֹסֵף כּוֹפֶה דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. לְאו דַּוְקָא כּוֹפֶה אֶלָּא רִישָׁא וְסֵיפָא דְּאַקְשֵׁי מִינַּיְיהוּ אֲבָל מֵעִיקָּרָא דְּקָתָנֵי בְּרה"ר וּפִתְחוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב כְּר"ע אֲבָל לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **דָּבָר** הָרַחֲקָה לֹא מִתּוֹקְמָא כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל: שֶׁנִּצְטַעֵר בּוֹ. וא"ת אֲפִּלּוּ מֵעִיקָּרָא הָא לֵיהּ הָא מַת בְּנוֹ בְּצַעַר וי"ל דְּמִ"מ בְּאוֹתוֹ דָּבָר עַצְמוֹ לֹא הָיָה רְאוּי לִיכָּשֵׁל בִּירוּשָׁלְמִי (שקלים פ"ה הל"א ע"ש) מִלְּאָךְ בְּדמוּת רַבִּי חֲנִינָא נִזְדַּמֵּן לָהּ:

ארך

**בְּבוֹר בִּרְשׁוּתוֹ ר"ע סָבַר בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ נְמֵי חַיָּיב דִּכְתִיב בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם דְּאִית לֵיהּ בְּעָלִים קָאָמַר רַחֲמָנָא וְר' יִשְׁמָעֵאל סָבַר בַּעַל הַתַּקָּלָה אֶלָּא מֵאי זֶהוּ בּוֹר הָאָמוּר בַּתּוֹרָה דְּקָאָמַר ר"ע זֶהוּ בּוֹר שֶׁפָּתַח בּוֹ הַכָּתוּב תְּחִלָּה לְתַשְׁלוּמִין וְרַב יוֹסֵף אָמַר בְּבוֹר בְּרה"ר כּוֹפֶלִי עָלָמָא לֹא פְּלִיגִי דְּמַחַיַּיב מַאי טַעֲמָא בַּעַל הַבּוֹר אָמַר רַחֲמָנָא בְּבוֹר דְּאִית לֵיהּ בְּעָלִים עַכְסָנִין כִּי פְּלִיגִי בְּבוֹר בְּרה"ר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר בּוֹר בְּרה"ר נְמֵי חַיָּיב דִּכְתִיב כִּי יִפְתַּח וְכִי יִכְרֶה אִם עַל פְּתִיחָה חַיָּיב עַל בְּרִייָה לֹא כ"ש אֶלָּא שֶׁעַל עַכְסָנִין פְּתִיחָה וְעַל עַכְסָנִין בְּרִייָה בָּאָה לוֹ וְר"ע הַנָּחוּ מִיצְרָךְ צְרִיכֵי דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא כִּי יִפְתַּח חָוָה אָמֵינָא פּוֹתֵחַ הוּא דְּסָגֵי לֵיהּ בְּכִפּוּי כּוֹרָה לֹא סָגֵי לֵיהּ בְּכִפּוּי עַד דְּכָאִים לֵיהּ וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא כִּי יִכְרֶה חָוָה אָמֵינָא בְּרִייָה הוּא דְּבָעֵי כִּפּוּי מְשׁוּם דְּעָבַד מַעֲשֶׂה אֲבָל פּוֹתֵחַ דְּלֹא עָבַד מַעֲשֶׂה אוֹ עַד שֶׁיַּרְחִיק מִמְּקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי אָדָם וּמִמְּקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי בְּהֵמָה אַרְבָּעָה טְפָחִים טַעֲמָא דְּלְאוּשְׁיָן הָא לָאו לְאוּשְׁיָן חַיָּיב הָא מַנִּי בְּשִׁלְמָא לְרַבָּה רֵישָׁא ר' יִשְׁמָעֵאל וְסֵיפָא ר"ע אֶלָּא לְרַב יוֹסֵף כּוֹפֶה דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא וְרֵישָׁא שֶׁלֹּא הִפְקִיר לֹא רְשׁוּתוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ אָמַר רַב אַשֵׁי הַשְׁתָּא דְּאוֹקִימְתָּא לְרַב יוֹסֵף לְרַבָּה נַמִּי לֹא תּוֹקְמַהּ כְּתַנָּאֵי מִדְּרֵישָׁא ר' יִשְׁמָעֵאל סֵיפָא נַמִּי ר' יִשְׁמָעֵאל וְטַעֲמָא דְּלְאוּשְׁיָן הָא לָאו לְאוּשְׁיָן חַיָּיב כְּגוֹן דְּאָרְווּהוּ אֲרִיוְתֵי לְרה"ר בְּרְשׁוּת הָרַבִּים חוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפִתְחוֹ לִרה"ר חַיָּיב בְּרה"ר פָּטוּר בְּשִׁלְמָא לְרַבָּה כּוֹפֶה ר' יִשְׁמָעֵאל הִיא אֶלָּא לְרַב יוֹסֵף בְּשִׁלְמָא רֵישָׁא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֶלָּא סֵיפָא מַנִּי לֹא ר' יִשְׁמָעֵאל וְלֹא ר"ע אָמַר לָךְ בְּחוֹפֵר לְאוּשְׁיָן וְדִבְרֵי הַכֹּל: ת"ר חָפַר וּפָתַח וּמָסַר לְרַבִּים פָּטוּר חָפַר וּפָתַח וְלֹא מָסַר לְרַבִּים חַיָּיב כְּגוֹן מְנַהֲגוֹ שֶׁל נְחוֹנְיָא חוֹפֵר בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת שֶׁהָיָה חוֹפֵר וּפוֹתֵחַ וּמוֹסֵר לְרַבִּים וּכְשֶׁמְּעָמִין חֲכָמִים בַּדָּבָר אָמְרוּ קַיִּים זֶה הֶלְבָּה זוּ הֶלְבָּה זוּ וְתוֹ לֹא אֶלָּא אֵימָא אַף הֶלְבָּה זוּ: תָּנוּ רַבָּנָן מַעֲשֶׂה בְּבִתּוֹ שֶׁל נְחוֹנְיָא חוֹפֵר שִׁיחִין שְׁנַיִם בְּפַלְגֵי בָּאוּ וְהוֹדִיעוּ אֶת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא שֶׁעָשָׂה רִאשׁוֹנָה אָמַר לָהֶם שָׁלוֹם שְׁנִיָּה אָמַר לָהֶם שָׁלוֹם שְׁלִישִׁית אָמַר לָהֶם עֲלָתָה אָמְרוּ לוֹ מִי הֶעֱלָךְ אָמְרָה לָהֶם זָכוּ שֶׁל רַחֲמִים נִזְדַּמֵּן לִי וְזָקֵן אֶחָד מִנַּהֲגוֹ אָמְרוּ לוֹ נְבִיא אַתָּה אָמַר לָהֶם לֹא נְבִיא אֲנִי וְלֹא בֶּן נְבִיא אֲנִי אֶלָּא כָּךְ אָמַרְתִּי דָּבָר שֶׁאוֹתוֹ צַדִּיק מְצַטַּעֵר בּוֹ יִכָּשֵׁל בּוֹ זַרְעוֹ אָמַר רַבִּי אַחָא אַף עַל פִּי כֵּן מֵת בְּנוֹ בְּצַעֲמָא שְׁנָאֲמַר וּסְבִיבָיו נִשְׂעָרָה מְאֹד מִלְּמַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם סְבִיבָיו אֲפִילּוּ כְּחוּט הַשַּׂעָרָה ר' נְחוֹנְיָא אָמַר מֵהֶכָא אַל עֲנָרֵי בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו אָמַר ר' חֲנִינָא כָּל הָאוֹמֵר הֶקֵּפ"ה וְתָרָן הוּא יִוָּתְרוּ חַיָּיו שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בְרִי הוּא לֹא יָמוּת כָּל הַמְּשַׁפֵּט א"ר חָנָא וְאִיתֵימָא ר' שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי מַאי דִּכְתִיב

ארך

אֶלָּא אפיס לצדיקים ולרשעים. בעושין פסין (עירובין דף כב. ושם) משמע לרשעים להאבידם מן העה"ב ובחלק (סנהדרין דף קיא.) משמע לטובה ור"ל כשאין סופו לעשות תשובה הוא לרעה אבל בסופו לעשות תשובה הוא לטובה: **אי"בא** ביניהו דעבד גובה. ה"נ יהי מצי למימר דנפל דרך אחוריו דלרב לא מיחייב אלא דרך פניו דאיכא הבל אי נמי בבור שרחבה יותר על עומקה דליכא הבל דאמרינן (לקמן נא:) וחדא נקט:

לִשְׁמוֹאל אגובה נמי מיחייב. ע"כ בנתקל בגובה ונחבט בקרקע דאי בנחבט בגובה מודה רב דחייב כמו באבנו ושכיבו ומשאו דאמר (לעיל דף ג.) אי דאפקריה בין לרב בין לשמואל חייב בור והיינו משום דחבטה דידיה הוא נקשה דבנתקל בגובה ונחבט בקרקע מודה שמואל דפטור דקרקע עולם הזיקתו בדמוכח לקמן (דף נב.) אמר שמואל היכי דמי לאחוריו דפטור כגון שנתקל בבור ונפל אחוריו בהבור ור"ל בגון דעבד גובה ה' טפחים וכבוש הגובה חפר בעומק ה' טפחים ונתקל בגובה ונחבט בעומק בור א"נ דוקא התם גבי נפל מקול הכריה פטר שמואל שקול הכריה גרם לו ליפול וחבטה נמי לא גרם לו מעשיו שנחבט בקרקע שהוא לבור ואין להקשות דליחייב בעל הבור החצי שעשה חצי התקלה ובבל נמי ליחייב דהא מוקי לה כרבי נתן דכי ליכא לאישתלומי מהאי משתלם מהאי ר"ל דקסבר שמואל שאין לחייב בעל הבור לעולם אפי' לרבי נתן אלא בשעשה כל התקלה אז יתחייב בעל הבור כשנחבט בקרקע ואפי' נתבט בקרקע עולם או כשעשה החיזוק אע"ג שלא עשה התקלה אבל בחצי התקלה לא יתחייב בור כשנחבט בקרקע עולם ולפי זה אתי שפיר הא דמשמע לקמן (שם) נתקל באבן ונפל לבור דמזיקי בעל האבן אע"ג דהאי בור לאו אהיזו כריה: **הָנֵי** הדר מקרא. פי' הני והדר מקרא מהיכא נפקא לן:

אִם שהתה מעת לעת ושחטה בשיירא. בפרק אלו טריפות (חולין נא: ושם) אומר עמדה אין צריכה מעת לעת בדיקה ודאי בעי הלכה אפילו בדיקה לא בעי אבל ששהתה מעת לעת אין להוכיח משם אי בעי בדיקה אי לא ומתוך ה"ג משמע דבעי בדיקה שפירש אגן לא בקיאינן בבדיקה ולידעי בעי ר"ב חדש: אמרי

אֶלָּא אפיס לצדיקים ולרשעים. ת"ר לא יסקל אדם מרשותו לרה"ר ונעשה באדם אחד אמר לו ריקה מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך לגלג עליו לימים נצרך למכור שדהו והיה מהלך באותו רה"ר ונכשל באותן אבנים אמר יפה אמר לי אותו חסיד מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך: **מתני'** החופר בור ברה"ר ונפל לתוכו שור או חמור חייב אחד החופר בור שיח ומערה חריצין ונעיצין חייב ע"כ למה נאמר בור מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוזק חייב: **גמ'** אמר רב בור שחייבה עליו תורה להבעל וילא לחבטו אלמא קסבר חבטה קרקע עולם הוא דמזקא ליה ושמואל אמר לחבעל וכ"ש לחבטו וא"ת לחבטו אמרה תורה ולא לחבעל התורה העידה על הבור ואפילו מלא ספוגין של צמר מאי ביניהו איכא ביניהו דעבד גובה ברה"ר לרב אגובה לא מיחייב לשמואל אגובה נמי מיחייב מ"ט דרב דאמר קרא ונפל עד שיפול דרך נפילה ולשמואל ונפל כל דהו משמע תנן א"כ למה נאמר בור מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים הוא היאית ביה הבלא ואי תנא שיח הוה אמינא שיח עשרה הוא היאית ביה הבלא משום דילית ביה רויחא מלעיל טפי מהתאי אבל נעיצין דרויחי מלעיל טפי מהתאי אימא בעשרה לית ביה הבלא קמ"ל: תנן היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוזק בו חייב נפל לתוכו שור או חמור ומת פטור מ"ט לאו משום דילית ביה חבטה לא משום דילית ביה הבלא אי הכי אם הוזק בו חייב הא לית ביה הבלא אמרי אין הבלא למיתה ויש הבלא לנזקין והוא תורא דנפל לאריתא דילאי שחטיה מריה רב נחמן אמר רב נחמן אי שקיל מריה דהאי תורא קבא דקמחא ואזל תנא בי מדרשא אם שהתה מעת לעת בשיירה לא אפסדיה לתורא דשוה פמה קבי אלמא קסבר ר"נ יש חבטה בפחות מעשרה איתיביה רבא לרב נחמן היו פחותין מעשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור מאי משום לאו משום דילית ביה חבטה

אֶלָּא משמע מאריך רוגו וממתין מליפרע אלא אפיס משמע שני רצונים אחת של טובה ואחת של רעה. לצדיקים. מלשלם שכר טוב לאלתר: **לְרְשָׁעִים.** מלפרע מהן לאלתר: **לא יִסָּקֵל.** לפטות אבנים: **מרשות שאינה שלו.** שמא אתה עתיד למוכרה: **לרשות שלך.** רשות הרבים כל ימיו הוא שלו: **לגלג עליו.** לא היה מכיר שעמו של דבר: **מתני'** **חֲרִיצִין** ונעיצין. בור עגול שיחי ארוכה וקצרה מערה מרובעת ומכוסה בקרוי אלא ששיש לה פה חריצין רחבין ומרובעין כמערה ואינן מקורין אלא כל פיו פתוח: **נְעִיצִין.** קצרין מלמטה ורחבין מלמעלה: **שֶׁתֹּם** בור עשרה טפחים: **מַה** **בּוֹר שֵׁשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית.** דהיינו י' טפחים: **גמ'** **לְחַבְּלוֹ.** משום דעבד ליה הבל ולא לבור ולא משום חבטה: **קַרְקַע עוֹלָם.** ואינו שלו: **שמואל אמר** **לְחַבְּלוֹ.** חייבה תורה כדקאמרינן ואע"ג דהבלא ממילא אתי ליה וכ"ש לחבטו דאידהו עבד ליה: **ואם תאמר.** דוקא לחבטו ולא לחבלו דהא ממילא הוא ואידהו לא עבדיה: **הַתּוֹרָה** העידה על הבור. דכתיב בור שתם: **וְאֵפִילּוּ מָלֵא** ספוגין של צמר. דליכא חבטה: **מאי** ביניהו. מבדיי היכא דמת בו בין לרב בין לשמואל חייב ואפילו בנקעת בריסו או נשבר מפרקתו מחייב נמי רב דאיכא למימר הבלא נמי קטלתיה ואפי' נשברה רגלו וכיחש איכא למימר מחמת הבל הבור חלה וכיחש מה לי אי טעמא דחזקא משום חבטה מה לי משום הבל: **דְּעָבַד גּוּבָה.** תל גבוה עשרה ברה"ר ועלה שם שור ונפל דהכא ליכא הבלא אלא חבט: **דֶּרֶךְ נְפִילָה.** בעומק משמע ועל פניו: **חֲנֵי.** חריצין ונעיצין ברישא: **וְחָדֵר מְפָרֵשׁ.** מהיכא נפקי: **דְּקָטְנִין וכו'.** קצר ועגול: **אֲבָל חֲרִיצִין.** דרקחנן ולא מטללי אינשי לא: **לְאו משום דִּילִית בֵּיהּ חֲבָט.** ואע"ג דאית ביה הבל ואין זקוקין לתרוייהו: **לא משום דִּילִית בֵּיהּ** הבלא. וכ"ש דחבטה לית ליה: **לְנִזְקִין.** חלה מחמת הבל וכיחוש: **אֲרִיתָא.** יאור: **דְּדִלְאי.** משקה שדות והיא שנמוקה אמה ולפיכך היא נקראת אמת המים דעמוקה אמה ורחבה אמה: **טְרֵפוּת** **רַב נַחְמָן.** משום ריסוקי אברים דהיא אחת מי"ח טרפות דתנן (חולין דף מב.) נפלה מן הגג ואע"פ דלא חזינן ביה מכה אלא שאין יכול לעמוד ואמרינן התם (דף נא:) אם שהתה מעת לעת ושחטה בשיירה ואם עמדה והלכה אינה צריכה מעת לעת ושור זה לא עמד: **קַבָּא דְּקִמְחָא.** להוציאותיו עד שיבא לפני חכמים לשאול ויורוהו אם שהתה מעת לעת ושחטה בשיירה:

לֹא אִפְּכֵיהּ. שהיה ממתין:

לא

רש"י

לא משום דליית ביה הבלא. אבל חבטה אית ביה ואפ"ה פטור כרבי. **ולמעמיך נעביד י'.** דהא בעשרה מיקא מודית דיש חבטה: **מיתה יפא.** שימות מהר. דמנוול. שנעשה אברים: **ממנו ולא לחוכו.** בית גבוה מרה"ר שראוי ליפול ממנו לרה"ר חייב במעקה ולא בית עמוק מרה"ר שהנופל נופל על גגו: **נבוה ממנו י' טפחים ונופל לתוכו.** כלומר שהנופל נופל מתוך רה"ר לתוכו על גגו: **פטור.** מן המעקה: **ונפל לתוכו לתוכה.** כלומר שהנופל נופל מגגו לרה"ר: **חייב.** במעקה: **למה לי.** בית גבוה י' ממעקה הא ביציר מהכי פטור ממעקה: **לאו בית הוא.** ותורה לא חייבה במעקה אלא בית ואע"ג דיש חבטה: **אי הכי.** דטעמא משום דאינו קרוי בית הוא אמאי קתני עמוקה ממנו י' טפחים חייב כי הוי נמי עשרה לצד רה"ר: דל תקרה ומעזיבה לא חני גויא י'. ולא חזי לדירה ולא הוי בית הוא: **משכחת לה.** דהוי בית: דחכך ליה מגויא. עד דהוי מגויאי י' טפחים והוי בית וחייב: **אלא.** טעמא דאי משום דאין חבטה פחות מעשרה הוא ולרב נחמן לא תקשי דקסבר ר"נ כו': דאינגיד. שוכב היה ונתגלגל ונפל: **מתני'** חשני חייב. והראשון פטור ובגמרא מוקי לה בשהניחו ראשון לשני משתמש ודולה בשהלך לו: **גמ'** אין שליח לדבר עבירה. להתחייב שולחו אלא שליח מיחייב וסברא הוא דאמרי' ליה דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין: **תניא** דאמר לקמן אחר שניהן לנזקין: **ובנזקין משכחת לה.** דתרוייהו מיחייבי: **אלא** לרבי ולימה. דבמיתה מודה דאחרון חייב ולא ראשון היכי משכחת לה: שעקרו שניהם. שחפר האחד תשעה ובא חבירו וסיימו ועקרו בבת אחת חולייא מעקעקותיה: **והשלימה** לעשרה. דאין כאן אחרון (לנזקין) דתרוייהו כי הדדי משוו ליה בור ובין לרבי ובין לרבנן חייבין במיתה וכ"ש בנזקין: **מיצרך צריכי.** כדאמרן לעיל בפירקין (דף נ.): **אחד ולא ב'.** משעיה קרא לראשון כדמפרש לקמיה וכי מעשיה לנזקין מעשיה דאי ממיתה לא אצטריך קרא דהא לא עבד שיעור מיתה: **שור פסולי המוקדשין.** כגון בכור בעל מום שהוא של כהן דקרינן ביה שור רעהו שור קרבן שנפל בו מום ונתנדה קריא ביה שור רעהו ואע"ה לענין בור פטור דכתיב והמת יהיה לו מי שראוי לו להאביל גבילתו בלבים יצא זה כו': דהכי אמרינן בבכורות (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין שנתנדו תוזבח ולא ניזוח בשר ולא חלב ואבלות ולא לבלבוך אבל שור שנתנוח חייב כדמפרש לקמיה בפירקין ולהכי נקט פסולי המוקדשים דאילו קדשים תמים מאי אריא בור אפי' שור שנתנו נמי פטור דכתיב שור רעהו ולא שור הקדש: **לאו מטילא הוי.** כלומר תרתי שמעת מינה: **מיד וכייד.** שמתחילה רחב היה ולא היה בו לבל כל כך וזה שהיידו קצרו: פייד. עשה בו ציורין בבתלים בטיח הסיד ששח בו: לימא

לא משום דליית ביה הבלא אי הכי הוזק בו חייב הא ליתיה הבלא אמר ליה אין הבל למיתה ויש הזק למיתה נעקיר ליה בית שהוא נזק למיתה קסבר ר"נ דאמר ר"נ אמר רבה בר אבוה אמר קרא ואהבתה לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה אי הכי נגבה מטי משום דמינוול איתיביה כי יפול הנופל ממנו ממנו ולא בתוכו כיצד היתה רה"ר גבוהה ממנו עשרה טפחים ונפל מתוכה לתוכו פטור ממנו עשרה טפחים ונפל מתוכו לתוכה חייב ואי ס"ד יש חבטה בפחות מי לימה

לי עשרה א"ל שאני בית דכל פחות מעשרה לאו בית הוא אי הכי השתא נמי דהוי מאבראי עשרה דל מיניה תקרה ומעזיבה מגויא לא חזי עשרה א"ל כגון דחכך מגויא אי הכי כי לא חזי נמי מאבראי עשרה משכחת לה דהוי מגויא עשרה כגון דחכך בה טפי אלא היינו טעמא דר"נ סבר מפריכא דתורא לארעא כמה הוי ארבעה דהלאי כמה הוי שיתא הא עשרה אישתכח דכי קא מחבט מעשרה הוא דקא מחבט אלא מתני' דקתני מה בור שהוא בדי להמית י' מטפחים אף כל שיש בו כדי להמית י' מטפחים בשיתא נמי סגיא אמרי מתני' דאינגדר לבור: **מתני' בור של שני שותפין עבר עליו הראשון ולא כפסהו והשני ולא כפסהו השני חייב: **גמ'** אמרי בור של שני שותפין היכי משכחת לה הניחה אי סבירא לן כר"ע דאמר בור ברשותו חייב משכחת לה בחצר של שניהם ובור של שניהם והפקירו רשותן ולא הפקירו בורן אלא אי סבירא לן בור ברשותו פטור היכי משכחת לה דחייב עליה ברה"ר ובור"ר בור של שני שותפין היכי משכחת לה אי דשוו שלוח לדבר עבירה ואמרי ליה זיל קרי לן ואזל קרה להו אין שלוחי לדבר עבירה ואי דשוו האי חמשה והאי חמשה נסתלקו להו מעשה ראשון הניחה לרבי ולנזקין משכחת לה אלא לרבי ולימה ולרבנן בין למיתה בין לנזקין היכי משכחת לה אמר רבי יוחנן פגון שערקו שניהן חוליא בבת אחת והשלימו לעשרה מאי רבי ומאי רבנן דתניא אחד החופר בור תשעה ובא אחר והשלימה לעשרה האחרון חייב רבי אומר אחר אחרון למיתה ואחר שניהם לנזקין מאי מעמא דרבנן דאמר קרא כי יפתח אם על פתיחה חייב על בריה לא כל שכן אלא לחביא כורה אחר כורה שסילק מעשה ראשון ורבי אמר לך הנהו מיצרך צריכי דאמרינן ורבנן נמי מיצרך צריכי אלא היינו טעמא דרבנן אמר קרא כי יכרה איש בור אחד ולא שנים ורבי והוא מיבעי ליה יכרה איש בור ולא שור בור ורבנן תרי איש בור כתיבי ורבי אייידי דכתב האי ומפאי דלחיובי בתרא דלמא לחיובי קמא לא סלקא דעתך דאמר קרא וחמת יהיה לו כבמי שחמת שלו מאי ולאו ממילא שמעת מינה דבההוא דעבד מיתה עסקינן: ת"ר אחד החופר בור עשרה ובא אחר והשלימה לכ' ובא אחר וסייד וכייד האחרון חייב לשלשים בוקין חייבין ורמנהו אחד החופר בור עשרה ובא אחר וסייד וכייד האחרון חייב**

לימא

אמרי אין הבל למיתה כו'. ומסקנה היה סובר דלענין חבט שייך שפיר אין חבט למיתה אבל יש חבט לנזקין אבל לענין הבל היה סובר דאי יש הבל למיתה יש הבל לנזקין ואי אין הבל למיתה לנזקין נמי אין הבל: **נעביד** פחותה מעשרה. והשתא מדמה טריפות דאדם לטריפות דבהמה וכן באלו טריפות (חולין דף מג. ושם) ומייתי ראיה מאיוב וקשה לר"ת ממחלוקת ביניהם:

בור של שני שותפין היכי משכחת לה. לימיתה בור ולא בעי עלמא כדפרישית בהמניח (לעיל דף כח: ושם) ולא בעי למימר שהפקירו רשותן ובורן דפטור לבולי האמר שהניחו ט' בולים חייבין דאבור עשרה דמתניתין קאי:

האחרון חייב. דזקא הוא בשביל שהחזיר מיתה שלא היה מתחילה אבל ראשון ח' והוי ט' בולים חייבין בנזקין כמו ז' והוי עשרים:

בור י' ובא אחר והשלימו לעשרים. והוא הדין ל"א למאי דפריך עלה מסייד וכייד ומשני הא רבי הא רבנן:

שלא

שלא היה בו הבל למיתה. שהיתה רחבו יותר מעמקו: **אי** בהבלא מיית. הרבה הוא תימה דנהי דמעטיו הבלא מכל מקום אם לא דהדרחיב לא היה נופל: **השוותפין** שנדרו בתשלומי מיתה: **והא.** דקתני אהרון חייב וראשון פטור; **רבנן.** דדייקי איש אחד ולא שנים: **אפילו** רבנן מודו. דכי כתיב מיעטיה אחופר בור ט' כתיב דליבא למיחייביה מן התורה יהיה לו דהא מסקנא דמילתא מן התורה יהיה לו נפקא לן דההוא דעבד שיעור מיתה מחייב ומיהו בועלת לא מצינו למילף מינה דעיקר קרא לכדרבא אתא: **שלא** היה בה הבל למיתה. שהיתה רחבה הרבה מש"ה פטור אף בנזקין כדאמרינן איש אחד ולא שנים דהויה ליה כחופר בור ט' וגבי אחר והשלימה לעשרה: **הא והא רבי.** דאילו רבנן כי היכי דפטרי חופר ט' מנזקין פטרי נמי הכא לקמאי: **בגון שלא** היה בו הבל **לא** למיתה ולא לנזקין. הלכך ראשון פטור אף בנזקין ואליבא דרבי דאמר להבלו ולא לחבטו ואליבא דרבי אצטריך לשנויי שלא היה בו הבל אפי' לנזקין דאילו היה בו הבל לנזקין הוי ראשון שותף לנזקין ולשמואל דאמר אף על החבטה חייבה תורה מוקי לה במלא קופות בקרקעותיו דאין כאן חבט: **נאנו** למחלוקת רבי ורבנן. לרבנן אחרון חייב בין לנזקין בין למיתה לרבי אחר אחרון למיתה אחר שניהן לנזקין: **פשיטא.** מה לי הוסיף למשה מה לי הוסיף למעלה: **מאי פשיטא.** דלאו הבלא דידיה קטליה: **תם משלם.** החופר בור ט' ואחר השלימו לעשרה וחזר אחרון ותם ומילא עפר אותו טפח שהוסיף: **תם.** תם בלשון ארמי (סתמוני) טמונין פלשתאי (בראשית נו:) **מאי דעבד** שקלית. וראשון חייב בנזקין: **קמה** ליה ברשותיה. והוה ליה השתא בור תשעה דאהרון וחייב מיקא בנזקין: **גיא.** מוסיף הבלא: **תרחיטה.** אחד חופר בור י' וגבי חברו והרחיט פיו: **מיעט הבלא.** ותבא לו ברכה: **תרי קורב היזקא.** שמיעט מקום מעמד רגלים ושמא לא היה הולך השור עד מקום פי הבור שבתחילה: **ואידך מאי טעמא.** דניטעון על השני היתה השמירה דפשיטא לן דהני עבר דקתני מתני' נשתמש קאמר דאי כדקתני מתני' שעברו עליו שניהן זה אחר זה אמאי ראשון פטור תרי גם הוא פשע: **דליה.** שני הבור לכסותו שהרחה תחתו ודקלה וגבי שני ומצאו ומסר לו ראשון את ביסוי הבור: **ואי מדידיה קמבעלא.** ולא חזי ליה שני שואל על חלקו של ראשון שיהא בולו מוטל עליו לשומרו הלכך אם הזיק שניהם חייבין אבל מסר לו את הדלי נעשה זה שומר שקיבל עליו לכסותו: **לחצר.** של שניהן: **לתוך שלו.** כל היכא דעייל יכול לומר זה חלקי שאני בור ומהני ליה ברירה: **ולהני ריקנייא בחזקה.** משמשמש בו שהרי קרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה: **לעולם בחזקה.** לבד מסירת דליו בעי לאחזוקי ביה ומידה לחבי למימר ליה לך חזק וקני לה: **משכוכית** לחודה בעי למימר ליה לך חזק וקני כו: **כיון** שמסר לו דליו כמאן דאמי ליה לך חזק וקני דמי: א"ר יהושע בן לוי המוכר בית לחבירו

1 **ליאא** הא. דקתני חייבין רבי היא דאמר לעיל גבי חופר בור תשעה הואיל ועבד בו 2 שיעור נזקין דהוי כהקדיר קמאי שיעור מיתה הוי כולם שותפין 3 בתשלומי מיתה: **והא.** דקתני אחרון חייב וראשון פטור; **רבנן.** דדייקי איש אחד ולא 4 שנים: **אפילו** רבנן מודו. דכי כתיב מיעטיה אחופר בור ט' כתיב דליבא למיחייביה מן 5 התורה יהיה לו דהא מסקנא דמילתא מן התורה 6 יהיה לו נפקא לן דההוא דעבד שיעור מיתה 7 מחייב ומיהו בועלת לא מצינו למילף 8 מינה דעיקר קרא לכדרבא אתא: **שלא** היה 9 בה הבל למיתה. שהיתה רחבה הרבה מש"ה 10 פטור אף בנזקין כדאמרינן איש אחד ולא שנים 11 דהויה ליה כחופר בור ט' וגבי אחר והשלימה 12 לעשרה: **הא והא רבי.** דאילו רבנן כי היכי 13 דפטרי חופר ט' מנזקין פטרי נמי הכא לקמאי: 14 **בגון שלא** היה בו הבל **לא** למיתה ולא 15 לנזקין. הלכך ראשון פטור אף בנזקין ואליבא 16 דרבי דאמר להבלו ולא לחבטו ואליבא דרבי 17 אצטריך לשנויי שלא היה בו הבל אפי' לנזקין 18 דאילו היה בו הבל לנזקין הוי ראשון שותף 19 לנזקין ולשמואל דאמר אף על החבטה חייבה 20 תורה מוקי לה במלא קופות בקרקעותיו דאין 21 כאן חבט: **נאנו** למחלוקת **רבי** ורבנן. לרבנן 22 אחרון חייב בין לנזקין בין למיתה לרבי אחר 23 אחרון למיתה אחר שניהן לנזקין: **פשיטא.** 24 מה לי הוסיף למשה מה לי הוסיף למעלה: 25 **מאי פשיטא.** בין לרבי בין לרבנן אחרון פטור 26 דלאו הבלא דידיה קטליה: **תם משלם.** החופר 27 בור ט' ואחר השלימו לעשרה וחזר אחרון 28 ותם ומילא עפר אותו טפח שהוסיף: **תם.** 29 תם בלשון ארמי (סתמוני) טמונין פלשתאי 30 (בראשית נו:) **מאי דעבד** שקלית. וראשון חייב 31 בנזקין: **קמה** ליה ברשותיה. והוה ליה השתא 32 בור תשעה דאהרון וחייב מיקא בנזקין: **גיא.** 33 מוסיף הבלא: **תרחיטה.** אחד חופר בור י' וגבי 34 חברו והרחיט פיו: **מיעט הבלא.** ותבא לו 35 ברכה: **תרי קורב היזקא.** שמיעט מקום מעמד 36 רגלים ושמא לא היה הולך השור עד מקום 37 פי הבור שבתחילה: **ואידך מאי טעמא.** 38 דניטעון על השני היתה השמירה דפשיטא לן 39 דהני עבר דקתני מתני' נשתמש קאמר דאי 40 כדקתני מתני' שעברו עליו שניהן זה אחר זה 41 אמאי ראשון פטור תרי גם הוא פשע: **דליה.** 42 שני הבור לכסותו שהרחה תחתו ודקלה וגבי 43 שני ומצאו ומסר לו ראשון את ביסוי הבור: 44 **ואי מדידיה קמבעלא.** ולא חזי ליה שני שואל 45 על חלקו של ראשון שיהא בולו מוטל עליו 46 לשומרו הלכך אם הזיק שניהם חייבין אבל 47 מסר לו את הדלי נעשה זה שומר שקיבל 48 עליו לכסותו: **לחצר.** של שניהן: **לתוך שלו.** כל 49 היכא דעייל יכול לומר זה חלקי שאני בור 50 ומהני ליה ברירה: **ולהני ריקנייא בחזקה.** משמשמש 51 בו שהרי קרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה: 52 **לעולם בחזקה.** לבד מסירת דליו בעי לאחזוקי 53 ביה ומידה לחבי למימר ליה לך חזק וקני כו: 54

1 **ליאא** הא רבי הא רבנן אמר רב זביד הא והא רבנן
2 עד כאן לא קאמרי רבנן אחרון חייב אלא היכא דלא
3 עבד קמא שיעור מיתה אבל היכא דעבד קמא שיעור
4 מיתה אפילו רבנן מודו דכולן חייבין והא סייד וכייד
5 דקא עבד קמא שיעור מיתה וקתני אחרון חייב אמרי
6 התם שלא היה בו הבל למיתה ובא אחר והוסיף בה
7 הבל למיתה איכא דאמרי אמר רב זביד הא והא רבי
8 חד דקתני כופלן חייבין והא סייד וכייד דקתני אחרון חייב
9 בגון שלא היה בו הבל לא למיתה ולא לנזקין בא
10 אחר והוסיף בו הבל לא למיתה בין למיתה בין לנזקין אמר רבא
11 הניח אבן ע"פ הבור והשלימה לעשרה באנו
12 למחלוקת רבי ורבנן פשיטא מהו דתימא הואיל
13 דהבלא דידיה קא קטיל ליה אבל למעלה דלא הבלא
14 דידיה קא קטיל אימא לא קמ"ל בעי רבא טם טפח
15 וסילק אבניו מהו מי אמרינן מאי דעבד שקליה או
16 דלמא נסתלקו מעשה ראשון וקמה ליה כויה
17 ברשותיה תיקו: אמר רבה בר בר חנה אמר שמואל
18 בר מרתא בור שמונה ומהן שני טפחים מים חייב מ"ט
19 כל טפח דמיא כתרי דיבשה דמי אימא לה או בור
20 תשעה ומהן טפח אחד מים מהו מי אמרינן ניין דלא
21 נפשיש מיא ליה ביה הבלא או דלמא ניין העמיק טבי
22 אית ביה הבלא בור שבעה ומהן שלשה טפחים מים
23 מהו מי אמרינן ניין הנפשיש מים מפי אית ביה הבלא

24 או דלמא ניין דלא עמקא ליה תיקו: בעא מיניה רב שיבוי מרבה הרחיבה מהו
25 א"ל הרי מיעט הבלא א"ל אדרבה הרי קירב היזקא אלא אמר רב אשי נייחי אנן אי בהבלא
26 מיית הרי מיעט הבלא אי בהבטה מיית הרי קירב היזקא איכא דאמרי אמר רב אשי נייחי אנן
27 אי מהתיא גיטא נפל הרי קירב היזקא ואי מאידך גיטא נפל הרי מיעט הבלא: איתמר בור
28 שעומקה ברתחה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה
29 דרבי מני חד אמר לעולם יש בה הבל עד שיהא רחקה יתר על עומקה וחד אמר לעולם אין
30 בה הבל עד שיהא עומקה יתר על רחקה: עבר עליו ראשון ולא פסחו: וראשון מאימת
31 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
32 אמר משמיה משמואל יתר על השיעור ולא פחות ואחד אמר משמיה דשמואל יתר
33 ואמר משמיה דשמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
34 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
35 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
36 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
37 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
38 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
39 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
40 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
41 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
42 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
43 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
44 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
45 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
46 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
47 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
48 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
49 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
50 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
51 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
52 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
53 אמר משמואל יתר ואמר משמואל אפילו מלא נימא ואחד אמר כדי שיעור מסר לו ראשון
54 מיפטר רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד

כיון

וְהָא אַסְקוּפָּה לָאו כַּרְמְלִית הִיא? וּבְאֵישׁ לְרַבִּי יוֹסֵי דְּלָא אָמְרָה מִן גִּרְמֵיהּ.

רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: הַכֹּל מוֹדִין בְּזוֹרֶק שֶׁהוּא חַיָּיב. דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא שֶׁאֵין אָוִיר כַּרְמְלִית כְּמַמָּשָׁהּ. וּמַה פְּלִיגִין? כְּמוֹצִיא. בֶּן עַזַּאי פּוֹטֵר. וַחֲכָמִים מְחַיְּבִין. בֶּן עַזַּאי עָבַד הַמְהַלֵּךְ כְּמַנִּיחַ. וְרַבָּנִין לָא עָבְדֵי מְהַלֵּךְ כְּמַנִּיחַ.

רַב חִסְדָּא שָׁאַל לְרַב הוּנָא: עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֶן עַזַּאי, אֵין אָדָם מִתְחַיֵּיב בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לְעוֹלָם! מִכֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאָן נַעֲשָׂה כְּמוֹ שֶׁהִנִּיחָהּ עַל כָּל אַמָּה וְאַמָּה. וְיהֵא פָּטוּר.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: הַכֹּל מוֹדִין בְּמוֹצִיא – שֶׁהוּא פָּטוּר. דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא שֶׁמְּהַלֵּךְ כְּמַנִּיחַ. וּמַה פְּלִיגִין? בְּזוֹרֵק. בֶּן עַזַּאי פּוֹטֵר. וַחֲכָמִים מְחַיְּבִין. בֶּן עַזַּאי עָבַד אָוִיר כַּרְמְלִית כְּמַמָּשָׁהּ. וְרַבָּנִין לָא עָבְדִין אָוִיר כַּרְמְלִית כְּמַמָּשָׁהּ.

מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְדֵין, וּמַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְדֵין. מַתְנִיתִין מְסַיְּיעָא לְרַב הוּנָא, הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק לַדִּיר אוֹ לַסַּהַר, דֶּרֶךְ כַּרְמְלִית – חַיָּיב. וְאִם הוֹצִיא – פָּטוּר.

מַתְנִיתִין מְסַיְּיעָא לְרַב יְהוּדָה. הַמּוֹצִיא אוֹכְלִין וּנְתָנָן עַל הָאַסְקוּפָּה, בֵּין שֶׁחָזַר וְהוֹצִיאָן, בֵּין שֶׁהוֹצִיאָן אַחֵר – פָּטוּר, שֶׁלֹּא עָשָׂה מְלַאכְתָּן בְּבַת אַחַת. הָא אִם עָשָׂה מְלַאכְתָּן בְּבַת אַחַת – חַיָּיב. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ עָשָׂה מְלַאכְתָּן בְּבַת אַחַת – פָּטוּר.

וְהָא תָּנֵינָן: רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִם הָיְתָה שַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ אֵינוֹ הַשֵּׁם, שֶׁזֶּה חַיָּיב מִשּׁוּם מְהַלֵּךְ, וְזֶה חַיָּיב מִשּׁוּם מַנִּיחַ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב הוּנָא – דְּלָא כְּבֶן עַזַּאי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה – דְּלָא כְּבֶן עַזַּאי וּדְלָא כְּרַבָּנָן. אָמַר רַבִּי חִינְנָא: מַנּוֹ אָמַר לוֹ? חֲכָמִים שֶׁהֵן כְּשִׁיטַת בֶּן עַזַּאי.

רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק וְקִידֵּם וּקְלָטָהּ מַהוּ? וְלָאו מַתְנִיתִין הִיא? קְלָטָהּ אַחֵר, קְלָטָהּ כֻּלָּם, אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּרְפָּה – פָּטוּר. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: בְּחוֹטֵף בֵּן. הָא אִם קָלַט – חַיָּיב. מַה בֵּין נָחָה לְאָרֶץ לְנָחָה לְתוֹךְ יָדוֹ?

[דף ד' ע"א]

תַּמָּן לָמָּה הוּא חַיָּיב? תַּמָּן – הוּא זָרַק וְאַחֵר קִיבֵּל. בְּרֹם הָכָא – הוּא זָרַק הוּא קִיבֵּל. וּתְהֵא פְּשִׁיטָא לֵיהּ שֶׁהוּא פָּטוּר. אִילּוּ זָרַק בְּיָמִין וְהוֹצִיא וְקָלַט בִּשְׂמֹאל, שֶׁמָּא אֵינוֹ חַיָּיב? מִן הָדִין פִּיו. וּפִיו –לָאו כְּאַחֵר הוּא? וְכָא, שְׂמֹאלוֹ – כְּאַחֵר הוּא!

אָמַר רַבִּי יוּדָן: פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן שֶׁזָּרַק בְּיָמִין וְקָלַט בִּשְׂמֹאל – שֶׁהוּא חַיָּיב. וּמַה צְרִיכָה לֵיהּ? בְּזוֹרֵק בְּיָמִין וְקָלַט בְּיָמִין. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין, רַבִּי שַׁמַּי בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אֲפִילּוּ זָרַק בְּיָמִין וְקָלַט בִּשְׂמֹאל צְרִיכָה לָהּ חַיָּיב. אִין תֵּימַר פִּיו. וּפִיו, כֵּיוָן שֶׁאוֹכְלָהּ – כְּאַחֵר הוּא. בְּרֹם הָכָא – יָדוֹ כְּאַחֵר הוּא.

רַבִּי מָנָא בָּעֵי: מֵעַתָּה הוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת בִּשְׁתֵּי יָדָיו – יְהֵא פָּטוּר, מִשּׁוּם שְׁנַיִם שֶׁעָשׂוּ מְלָאכָה אַחַת! אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַדָּא וְדָא הוּא **בַּעֲשׂוֹתָהּ**. וְלֹא כֵן תָּנֵי: יָחִיד שֶׁעָשָׂאהּ – חַיָּיב. שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה שֶׁעָשׂוּ – פְּטוּרִין.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְקָלַט גְּשָׁמִים מֵאֲוִיר מְחִיצוֹת וְהוֹצִיא – חַיָּיב. רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: בְּחוֹטֵף בֵּן. הָא אִם קָלַט – פָּטוּר. מַה בֵּין נָתַן לוֹ אַחֵר מַה בֵּין נָתְנוּ לוֹ שָׁמַיִם? אַתְיָיא כְּרַבִּי. דְּרַבִּי עָבַד אֲוִיר מְחִיצוֹת כְּמַמָּשָׁהּ.

הָיָה עוֹמֵד בְּפָנִים וְיָדוֹ מְלֵאָה פֵּירוֹת פְּשׁוּטָה לַחוּץ, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם – אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא: כְּמַאן דָּמַר אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּאֲוִיר עֲשָׂרָה. אִית תַּנַּיי תָּנֵי מוּתָּר. הַוָּיִן בָּעֵיי מֵימַר מַאן דָּמַר מוּתָּר – בְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם רוֹחַב אַרְבַּע. וּמַאן דָּמַר אָסוּר – בְּשֶׁאֵין שָׁם רוֹחַב אַרְבַּע.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה – כְּמַאן דָּמַר אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּאֲוִיר עֲשָׂרָה. מַיי כְּדוֹן? מַאן דָּמַר אָסוּר – לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. וּמַאן דָּמַר מוּתָּר – לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה.

הֶעָנִי חַיָּיב וּבַעַל הַבַּיִת פָּטוּר. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: וְהוּא

[דף ד' ע"ב]

שֶׁתְּהֵא יָדוֹ שֶׁל עָנִי בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה לַקַּרְקַע. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: בְּרִחוּק מִן הַכּוֹתֶל אַרְבַּע. אֲבָל אִם אֵינוֹ רָחוֹק מִן הַכּוֹתֶל אַרְבָּעָה – כַּרְמְלִית הוּא.

רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן כַּרְסָנָה: כְּשֶׁהָיוּ פָּנָיו הַפּוּכוֹת לִפְלַטְיָא. אֲבָל אִם הָיוּ פָּנָיו הַפּוּכוֹת לַכּוֹתֶל – כַּרְמְלִית הִיא.

רַבִּי חִסְדָּא בְּשֵׁם אַשִּׁי: קָנָה נָעוּץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּמֵרְשׁוּת רַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּיב.

רַב אָמַר: תַּרְפּוּם שֶׁהוּא עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרוֹחַב אַרְבָּעָה, הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּיב.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מְנוֹרָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גּוֹבְהָהּ עֲשָׂרָה וּפִירְחָהּ אַרְבָּעָה, הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ – חַיָּיב. אָמַר רַבִּי מָנָא: לֹא סוֹף דָּבָר מְנוֹרָה. אֶלָּא אֲפִילּוּ קָנָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְטַבְלָה נְתוּנָה בְּרֹאשׁוֹ, הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּיב.

מִנַּיִן לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה שֶׁהִיא רְשׁוּת אַחֶרֶת? רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: **וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים.** וּכְתִיב **אַתֶּם רְאִיתֶם**

כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מַה דִּיבּוּר שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – רְשׁוּת אַחֶרֶת. אַף דִּיבּוּר שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן – רְשׁוּת אַחֶרֶת.

וְאָרוֹן לֹא תֵּשַׁע טְפָחִים הוּא? דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי אָמְרוּ: בְּכַפּוֹרֶת טֶפַח.

רַבִּי זְעִירָא בָּעֵי: מְנַיִין לַכַּפּוֹרֶת שֶׁהוּא טֶפַח. תָּנָא רַבִּי חֲנַנְיָה בַּר שְׁמוּאֵל: כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ – נִתְנָה הַתּוֹרָה מִדַּת אָרְכּוֹ וְרוֹחְבּוֹ וְנִתְנָה שִׁיעוּר קוֹמָתָן. חוּץ מִן הַכַּפּוֹרֶת שֶׁנִּתְנָה הַתּוֹרָה מִדַּת אָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ, וְלֹא נִתְנָה שִׁיעוּר קוֹמָתָהּ. תַּלְמִידָהּ מִכְּלִי קָטָן שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. **וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֶפַח סָבִיב.** מַה כָּאן טֶפַח אַף כָּאן טֶפַח.

אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא **וְעָשִׂיתָ זֵר זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב.** מַה כָּאן כָּל שֶׁהוּא אַף כָּאן כָּל שֶׁהוּא. מַאי כְּדוֹן? רב אחא בַּר יַעֲקֹב אוֹמֵר **פְּנֵי** וְאֵין **פְּנֵי** פָּחוֹת מִטֶּפַח.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִילּוּ מִגְדַּל שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַבַּיִת גְּבוֹהָה כַּמָּה, שֶׁמָּא אֵינוֹ מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לַבַּיִת וּמִן הַבַּיִת לְתוֹכוֹ? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מְרַבֵּעַ לָהֶן אֶת הָרוּחוֹת אֲנַן קַיְימִין. נֵיחָא כְּמַאן דְּאָמַר בְּאַמַּת שִׁשָּׁה.

[דף ה' ע"א]

בְּרַם כְּמַאן דְּאָמַר בְּאַמַּת חֲמִשָּׁה. וְאָרוֹן לָאו שִׁבְעָה טְפָחִים וּמֶחֱצָה הוּא? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק, חַד יָלִיף לָהּ מִן אָרוֹן. וְחוֹרָנָה יָלִיף לָהּ מִן עֲגָלוֹת.

מִסְתַּבְּרָא דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי יָלְפִין לָהּ מִן אָרוֹן. דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי אָמְרִין: וְכַפּוֹרֶת טֶפַח. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק יָלִיף לָהּ מִן עֲגָלוֹת.

רַבִּי זְעִירָא בָּעֵי: מְנַיִין לָעֲגָלוֹת שֶׁהֵן גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וַאֲפִילּוּ תֹאמַר גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה. וְלֹא בֵן תָּנֵי רַבִּי נְחֶמְיָה: **צַב** – כְּמִין קְמַרְטָטָא הָיוּ. אִילּוּ חוֹר בְּרִשּׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה שֶׁמָּא אֵינוֹ אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ? אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מוֹשִׁיטִין אֶת הַקְּרָשִׁים מִזֶּה לָזֶה – טְרוּטוֹת הָיוּ.

שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם חִזְקִיָּה, רַבָּנָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִשּׁוּם שְׁנַיִם שֶׁעָשׂוּ מְלָאכָה אַחַת. רַב שָׁאַל לְרַבִּי: נָתַן לוֹ אַחֵר חֲבִילָה עַל כְּתֵיפוֹ וְשָׁכַח וְהוֹצִיאָהּ. בְּמַחְזוֹרָה תִּנְיֵינָא אָמַר לֵיהּ: חַיָּיב, שֶׁאֵינָהּ דּוֹמָה לְאוֹתָהּ. סָבַר רַבִּי: כֵּיוָן שֶׁעָקַר אֶת רַגְלָיו – כְּמוֹ שֶׁעָקַר אֶת הַחֻפָּץ.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי, הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק וְקִידֵּם וּקְלָטָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד מַהוּ? וְלֹא רַבִּי הוּא, דְּרַבִּי עֲבִיד אֲוִיר מְחִיצוֹת כְּמַמָּשׁ! לֹא צוֹרְכָה דִּלְמָא, הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק וְקִידֵּם וּקְלָטָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים מַהוּ? אַשְׁכַּח תָּנֵי, רַבִּי פּוֹטֵר עַד שָׁעָה שֶׁתָּנוּחַ.

אָמַר רַבִּי אָבִין: רַבִּי וּבֶן עַזַּאי וְרַבִּי עֲקִיבָה שְׁלָשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רַבִּי עָבַד אֲוִיר מְחִיצוֹת כְּמַמָּשָׁן. בֶּן עַזַּאי עָבֵיד אֲוִיר כַּרְמְלִית כְּמַמָּשָׁהּ. רַבִּי עֲקִיבָה עָבֵיד אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים כְּמַמָּשָׁהּ.

אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת לַשַּׁבָּת. רְשׁוּת הַיָּחִיד. רְשׁוּת הָרַבִּים. וְכַרְמְלִית. וּמָבוֹאוֹת שֶׁאֵינָן מְפוּלָּשִׁין.

וְאֵיזֶהוּ רְשׁוּת הַיָּחִיד? חָרִישׁ שֶׁהוּא עָמוֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבַּע. וְגָדֵר שֶׁהוּא גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבַּע – זוֹ הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה.

וְאֵי זֶהוּ רְשׁוּת הָרַבִּים גְּמוּרָה? אִיסְטְרַטְיָא, וּפְלַטְיָא, וּמְבוֹאוֹת הַמְּפוּלָּשִׁין. אֵין מוֹצִיאִין מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא מַכְנִיסִין מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאִם הוֹצִיא אוֹ הִכְנִיס, שׁוֹגֵג – חַיָּיב חַטָּאת. מֵזִיד –

[דף ה' ע"ב]

חַיָּיב כָּרֵת וְנִסְקָל. אֶחָד הַמּוֹצִיא, וְאֶחָד הַמַּכְנִיס, אֶחָד הַמּוֹשִׁיט, וְאֶחָד הַזּוֹרֵק.

יָם וּבִקְעָה וְאִיסְטְוָה וְאַסְקוּפָּה וְכַרְמְלִית – אֵינָן לֹא רְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאֵין נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בָּהֶן. וְאִם נָשָׂא וְנָתַן בָּהֶן – פָּטוּר.

אָמַר רַב יוֹסֵף: אַף אֲנַן תְּנֵינַן כּוּלְּהוֹן. יָם, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הַזּוֹרֵק בַּיָּם אַרְבַּע אַמּוֹת – פָּטוּר. לֹא סוֹף דָּבָר אַרְבַּע אַמּוֹת בַּיָּם. אֶלָּא אֲפִילּוּ זוֹרֵק בְּכָל הַיָּם – פָּטוּר. שֶׁכָּל הַיָּם נִקְרָא כַּרְמְלִית.

בִּקְעָה, דְּתָנֵינַן: הַבִּקְעָה, בֵּימוֹת הַחַמָּה – רְשׁוּת הַיָּחִיד לְשַׁבָּת וּרְשׁוּת הָרַבִּים לְטוּמְאָה. וּבֵימוֹת הַגְּשָׁמִים – רְשׁוּת הָרַבִּים לְכָאן וּלְכָאן. אִם אוֹמֵר אַתְּ רְשׁוּת הַיָּחִיד לְכָאן וּלְכָאן – לֹא תְהֵא טְעוּנָה הַקָּפָה כְּלֵי בְּהֵמָה. דְּתָנֵינַן: הִקִּיפוּהָ כְּלִי בְּהֵמָה מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ.

אִיסְטְוָה, דְּתָנֵינַן: וְכֵן גְּשָׁרִין הַמְּפוּלָּשִׁין מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בְּשַׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אַסְקוּפָּה, דְּתָנֵינַן: הַמּוֹצִיא אוֹכְלִין וּנְתָנָן עַל הָאַסְקוּפָּה, בֵּין שֶׁחָזַר וְהוֹצִיאָן, בֵּין שֶׁהוֹצִיאָן אַחֵר – פָּטוּר, שֶׁלֹּא עָשָׂה מְלַאכְתּוֹ בְּבַת אַחַת.

הָא אִם עָשָׂה מְלַאכְתּוֹ בְּבַת אַחַת – חַיָּיב. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ אִם עָשָׂה מְלַאכְתּוֹ בְּבַת אַחַת – פָּטוּר.

כַּרְמְלִית, תָּנֵי רַבִּי חִייָא: כַּרְמֶל רַךְ מָלֵא. אֵינוֹ לֹא לַח וְלֹא יָבֵשׁ אֶלָּא בֵּינוֹנִי. וְהָכָא אֵינָהּ לֹא רְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא רְשׁוּת הַיָּחִיד אֶלָּא כַּרְמְלִית.

אֵיזוֹ הִיא כַּרְמְלִית? רַבִּי יָסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כְּגוֹן חֲנוּתֵיהּ דְּבַר יוּסְטִינִי. חָצֵר שֶׁל רַבִּים וּמְבוֹאוֹת שֶׁאֵינָן מְפוּלָּשִׁין, אִם עֵירְבוּ – מוּתָּרִין. וְאִם לֹא עֵירְבוּ – אֲסוּרִין.

רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה, רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַב חִינְנָא: סִימְטָיוֹת שֶׁבֵּין הָעַמּוּדִים – נִידּוֹנִין כְּכַרְמְלִית. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר חִייָא בַּר יְהוּדָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: פִּירְחֵי הָעַמּוּדִים – נִידּוֹנִין כְּכַרְמְלִית. לָכֵן צְרִיכִין בִּנְבוֹהִין שְׁלֹשָׁה.

חִייָא בְּרֵיהּ דְּרַב כָּל הַמְּעַכֵּב דְּרָסָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים נִידּוֹנִין כְּכַרְמְלִית. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין אֲפִילּוּ קוֹצִין אֲפִילּוּ זְכוּכִית. לְכֵן צְרִיכִין בְּשֶׁאֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אִיסְקוּפָּה שֶׁאָמְרוּ – רְחָבָה אַרְבָּעָה וְאֵינָהּ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה. אֵין תֵּימַר גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה – רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא. אֵין תֵּימַר גְּבוֹהָּה עֲשָׂרָה וְאֵינָהּ רְחָבָה אַרְבָּעָה – הָדָא דְּמַר רַב חִסְדָּא בְּשֵׁם אַסִי: קָנֶה נָעוּץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָּה עֲשָׂרָה טְפָחִים – מוּתָּר לָכָאן וּלְכָאן. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחְלִיף.

אֶלָּא, בֵּן אֲנַן קַייְמִין, בְּשֶׁאֵינָהּ לֹא רְחָבָה

[דף ו' ע"א]

אַרְבָּעָה וְלֹא גְּבוֹהָּה עֲשָׂרָה. אִיסְקוּפָּה שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּתַח, אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ – כּוּלָּהּ כִּלְפְנִים. נָעוּל – כּוּלָּהּ כִּלְחוּץ. מַה אֲנַן קַייְמִין? אִם בִּמְקוֹרָה. אֲפִילּוּ נְעוּלָה – כּוּלָּהּ כִּלְפְנִים. אִם בְּשֶׁאֵינוֹ מְקוֹרָה, אֲפִילּוּ פָּתוּחַ – כּוּלָּהּ כִּלְחוּץ! אֶלָּא בֵּן אֲנַן קַייְמִין, בְּשֶׁחָצְיָיהּ מְקוֹרָה וְחָצְיָהּ אֵינָהּ מְקוֹרָה.

מַהוּ נָעוּל כּוּלָּהּ כִּלְחוּץ? מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכָהּ לַחוּץ וּמִן הַחוּץ לְתוֹכָהּ? כְּשֶׁהָיָה בַּפֶּתַח חוֹר – אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכָהּ לַחוֹר וּמִן הַחוֹר לְתוֹכָהּ.

רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: נָעוּל – כּוּלָּהּ כִּלְחוּץ. פָּתוּחַ – חֶצְיָיהּ כִּלְפְנִים וְחֶצְיָיהּ כִּלְחוּץ. וְלֹא כֵן סַכְּרִינָן מֵימַר: אִיסְקוּפָּה אַרְבָּעָה מֵאַחַר שֶׁיִּנְעֹל הַפֶּתַח כּוּלָּהּ כִּלְחוּץ. אַף כְּשֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ – חֶצְיָיהּ כִּלְפְנִים וְחֶצְיָיהּ כִּלְחוּץ:

הֲלָכָה ב' מתני' לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַפֶּתַח סָמוּךְ לַמִּנְחָה, עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל. לֹא יִבָּנֵם לַמֶּרְחָץ, וְלֹא לַבֵּרְסְקִי, וְלֹא לָאֻכְלֹ, וְלֹא לָדִין. אִם הִתְחִילוּ – אֵין מַפְסִיקִין. וּמַפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה.

גמרא אֲנַן תָּנֵינָן: סָמוּךְ לְמִנְחָה. תָּנֵי רַבִּי חִייָא: סָמוּךְ לַחֲשֵׁיכָה. מַתְנִיתִין צְרִיכָה לְמַתְנִיתִין דְּרַבִּי חִייָא. מַתְנִיתִין דְּרַבִּי חִייָא צְרִיכָה לְמַתְנִיתִין. אִילּוּ תָּנָא רַבִּי חִייָא וְלֹא תָּנֵי אֲנַן, הֲוֵינַן אָמְרִין לֹא אָמַר אֶלָּא חֲשֵׁיכָה. הָא מִנְחָה לֹא. תֵּיוּ, צוֹרְכָה לְמַתְנִיתִין.

אוֹ אִילּוּ תָּנָא רַבִּי חִיָּיא וְלָא תָּנֵינַן אֲנַן, תֵּיוּבְתֵּן אָמְרִין: כּוּלְהֶן דְּתָנֵינַן מִנְחָה – מִנְחָה. וְכוּלְהֶן דְּתָנֵינַן חֲשֵׁיכָה – חֲשֵׁיכָה. מִן מַה דְּתָנֵיתָה מִנְחָה, וְתָנֵיתָה רַבִּי חִיָּיא רוּבָּה, חֲשֵׁיכָה, הָדָא אָמְרָה: אֲפִילּוּ חֲשֵׁיכָה דְּתָנֵינַן דְּבַתְרָה – מִנְחָה הִיא.

[דף ו' ע"ב]

רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אֲחִי דְּרַב הוֹשַׁעְיָה אָמַר: מַתְנִיתִין בְּעַמֵּי הָאָרֶץ. מִן מַה דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא – בַּחֲבֵירִין. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: מַתְנִיתִין כְּרַבִּי יְהוּדָה. מִן מַה דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא – כְּרַבָּנָן.

לִפְנֵי הַפֶּתַח סָמוּךְ לְמִנְחָה, עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְלֹא יִכָּנֵס לַמֻּרְחָץ. הַתְחָלַת הַפֶּתַח אֵי זוֹ הִיא? מְשֶׁיִּתְחִיל לְגַלֵּחַ. וְהָתָנֵי: יָשַׁב לוֹ לְגַלֵּחַ, בָּאוּ וְאָמְרוּ לוֹ: מֵת אָבִיו – הֲרֵי זֶה מַשְׁלִים אֶת רֹאשׁוֹ. אֶחָד הַמְּגַלֵּחַ, וְאֶחָד הַמִּתְגַּלֵּחַ. לָא אַתְיָא מִשֶּׁיִּתְעַטֵּף בְּלוֹנְטִית.

הַתְחָלַת הַמֻּרְחָץ אֵי זוֹ הִיא? רַבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: מִשֶּׁיִּתִּיר חֲגוֹרוֹ. רַב אָמַר: מִשֶּׁיִּתִּיר מִנְעָלוֹ.

כְּהָדָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲוָה יָלִיף שָׁמַע פַּרְשָׁתָא מִן בַּר בְּרֵיהּ בְּכָל עָרוּבַת שׁוּבָּא. חַד זְמַן אִינְשֵׁי, וְעָאל מִיסְחֵי בְּהָהֵן דִּימוֹסִין דְּטוּבָרְיָא, וַהֲוָה מִסְתַּמְּיִךְ עַל כְּתְפָתֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר בָּא, אִינְהַר דְּלָא שָׁמַע פַּרְשָׁתֵיהּ מִן בַּר בְּרֵיהּ, וְחָזַר וּנְפַק לֵיהּ. מַה הֲוָה? רַבִּי דְּרוֹסַי אָמַר: כָּךְ הֲוָה. רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁלִיחַ מָנוֹי הֲוָה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיה בַּר אַבָּא: וְלֹא כֵּן אִלְפָן רַבִּי, אִם הִתְחִילוּ – אֵין מַפְסִיקִין! אָמַר לֵיהּ: חִיָּיא בְּנִי, קַלָּה הִיא בְּעֵינֶיךָ, שֶׁכָּל הַשּׁוֹמֵעַ פָּרָשָׁה מִן בֶּן בְּנוֹ – כְּאִלּוּ הוּא שׁוֹמְעָהּ מֵהַר סִינַי! וּמַה טַעֲמָא? **וְהוֹדַעְתָּם לִבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחוֹרֵב.**

רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אִם יָכוֹל אַתְּ לְשַׁלְשֵׁל אֶת הַשְּׁמוּעָה עַד מֹשֶׁה – שַׁלְשְׁלָהּ. וְאִם לָאו – תְּפוֹשׁ אוֹ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן אוֹ אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן. מַה טַעֲמָא? **וְהוֹדַעְתָּם לִבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ.** עַד יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ **לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחוֹרֵב.**

גִּידּוּל אָמַר: כָּל הָאוֹמֵר שְׁמוּעָה מִפִּי אוֹמְרָהּ – יְהֵא רוֹאֶה בַּעַל הַשְּׁמוּעָה כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד בְּנֶגְדּוֹ. וּמַה טַעֲמָא? **אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ אִישׁ.**

כְּתִיב (משלי כ, ו): **רַב אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ, וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא.** רַב אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ – זֶה שְׁאָר כָּל אָדָם. וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא – זֶה רַבִּי זְעֵירָא. דָּמַר רַבִּי זְעֵירָא: לֵית אֲנַן צְרִיכִין חָשְׁשִׁין לִשְׁמוּעָתֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת דְּהוּא גַּבְרָא מִפְתְּחָה.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרִבִּי יֶסָא: חָכִים רַבִּי לְבַר פְּדָיָה דְּאַתְּ אָמַר שְׁמוּעָתָא מִן שְׁמֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: רַבִּי יוֹחָנָן אָמָרָן מִשְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא: חָכִים רַבִּי לְרַב דְּאַתְּ אָמַר שְׁמוּעָתָא מִן שְׁמֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: רַב אָדָא בַּר אַהֲבָה אָמָרָן מִשְׁמוֹ.

וְלֹא לַבּוּרְסְקִי. אֵיתָא חֲמֵי, בְּדִילִין מִמִּי שֶׁרֵיחוֹ רַע. וְאַתְּ אָמַר חָבִין!

[דף ז׳ ע״א]

לֹא אַתְיָא אֶלָּא מִשֶּׁיִּתְלַבֵּשׁ בִּגְדֵי אוּמָנוּתוֹ.

וְלֹא לֶאֱכוֹל. הַתְחָלַת אֲכִילָה אֵיזוֹ הִיא? רַב אַחָא, רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי: מִשֶּׁיִּטּוֹל יָדָיו. רַבִּי אַחָא אָמַר: לְקִידּוּשׁ אִיתְאֲמְרַת. רַבִּי בָּא אָמַר: לִבְרָכָה אִיתְאֲמְרַת. רַב נָסָב לִידּוֹי, רָמַז חִיָּיא בְּרֵיהּ לִמְזוֹנָא, בְּעָא מִיתֵּן לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: כְּבָר הִתְחַלְנוּ בַּפְּעוּדָּה.

דָּיְלָמָא, רַבִּי מְיַישָׁא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הֲווֹן יָתְבִין אָכְלִין בַּחֲדָא מִן בְּנִישְׁתָּא עִילָּיְתָא. אַתָּא עַנְתָּא דְּצִלּוֹתָא קָם לֵיהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מִיצְלֵיָיא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי מְיַישָׁא: וְלֹא בֵּן אִלְפָן רַבִּי, אִם הִתְחִילוּ – אֵין מַפְסִיקִין; וְתָנֵי חִזְקִיָּה: כָּל מִי שֶׁהוּא פָּטוּר מִן הַדָּבָר וְעוֹשֶׂהוּ – נִקְרָא הֶדְיוֹט. אָמַר לֵיהּ: וְהָתַנְיָא חָתָן פָּטוּר. חָתָן אִם רוֹצֶה לִקְרוֹת – קוֹרֵא. אָמַר לֵיהּ: יָכִיל אֲנָא פָּתִיר לָהּ בְּרִבָּן גַּמְלִיאֵל דְּאָמַר: אֵינִי שׁוֹמֵעַ לָכֶם לְבַטֵּל מִמִּנְיַי מַלְכוּת שָׁמַיִם שָׁעָה אַחַת.

וְלֹא לְדִין. רַב יִרְמְיָה וְרַב יוֹסֵף. חַד אָמַר: מִשֶּׁיִּשְׁבוּ בַּדִּין. וְחוֹרָנָה אָמַר: מִשֶּׁיִּשְׁמְעוּ טַעֲנוֹתֵיהֶן.

אִם הִתְחִילוּ – אֵין מַפְסִיקִין. וּמַפְסִיקִין לִקְרִיַת שְׁמַע וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה. אָמַר רַבִּי אַחָא: קְרִיאַת שְׁמַע – דִּבֵּר תּוֹרָה. וּתְפִלָּה – אֵינוֹ דִּבֵּר תּוֹרָה. אָמַר רַבִּי בָּא: קְרִיַת שְׁמַע – זְמַנָּהּ קָבוּעַ. תְּפִלָּה – אֵין זְמַנָּהּ קָבוּעַ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: קְרִיַת שְׁמַע – אֵין צְרִיכָה כַּוָּונָה. וּתְפִלָּה – צְרִיכָה כַּוָּונָה. אָמַר רַבִּי מָנָא: קְשֵׁייתָהּ קוּמֵי דְּרַבִּי יוֹסֵה, וַאֲפִילּוּ תֵּימָא קְרִיַת שְׁמַע אֵינָהּ צְרִיכָה כַּוָּונָה. שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִין הָרִאשׁוֹנִים צְרִיכִים כַּוָּונָה. מִן גּוֹ דְּאִינּוּן צִיבְחַר הוּא מְכַוֵּין.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: כְּגוֹן אָנוּ שֶׁעֲסוּקִין בְּתַלְמוּד תּוֹרָה – אֲפִילּוּ לִקְרִיַת שְׁמַע אֵין אָנוּ מַפְסִיקִין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה עַל גַּרְמֵיהּ, כְּגוֹן אָנוּ שֶׁאֵין אָנוּ עֲסוּקִין בְּתַלְמוּד תּוֹרָה – אֲפִילּוּ לִתְפִלָּה אָנוּ מַפְסִיקִין. דֵּין כְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין כְּדַעְתֵּיהּ. רַבִּי יוֹחָנָן כְּדַעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר הַלָּואי מִתְפַּלְּלִין כָּל הַיּוֹם. לָמָּה? שֶׁאֵין תְּפִלָּה מַפְסֶדֶת.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי כְּדַעְתֵּיהּ, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אָמַר: אִילּוּ הֲוֵינָא קָאֵים עַל טוּרָא דְּסִינַי בְּשָׁעְתָּא דְּאִיתְיְהִיבַת אוֹרָיְתָא לְיִשְׂרָאֵל, הֲוֵינָא מַתְבֵּעַ קוּמֵי רַחֲמָנָא דְּאִיתְבְּרֵי לְהָדֵין בַּר נַשָּׁא תְּרֵין פּוּמִין. חַד דְּיהֲוֵי לָעֵי בְּאוֹרָיְתָא, וְחַד דְּיִתְעֲבֵד בָּהּ כָּל צוֹרְכֵיי. וְחָזַר וּמַר: מַה אִין חַד הוּא – לֵית עָלְמָא יָכוֹל קָאֵים בֵּיהּ מִן דְּיִלְטוּרְיָא דִּילֵיהּ. אִילּוּ הֲוֹון תְּרֵיי – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה קוֹמֵי רַבִּי יִרְמְיָה: אַתְיָיא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקִיבָה. דְּתָנֵי: כּוֹתְבֵי סְפָרִים תְּפִילִּין וּמְזוּזוֹת – מַפְסִיקִין לִקְרַיַת שְׁמַע, וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקִיבָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁמַּפְסִיקִין לִקְרַיַת שְׁמַע, כָּךְ מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה וְלִתְפִילִּין וְלִשְׁאָר כָּל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה. וְלֹא מוֹדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי שֶׁמַּפְסִיקִין לַעֲשׂוֹת סוּכָּה וְלַעֲשׂוֹת לוּלָב? וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, הַלָּמֵד לַעֲשׂוֹת, לֹא הַלָּמֵד שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת. שֶׁהַלָּמֵד שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת – נוֹחַ לוֹ אִילּוּ לֹא נִבְרָא! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

[דף ז' ע"ב] הַלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת – נוֹחַ לוֹ אִילּוּ נֶהֱפְכָה שׁוּלְיָיתוֹ עַל פָּנָיו וְלֹא יָצָא לָעוֹלָם. טַעֲמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, זֶה שִׁינּוּן וְזֶה שִׁינּוּן, וְאֵין מְכַטְּלִין שִׁינּוּן מִפְּנֵי שִׁינּוּן.

וְהָא תָּנֵינַן: הַקּוֹרֵא מִיכַּן וָאֵילָךְ – לֹא הִפְסִיד, כְּאָדָם שֶׁהוּא קוֹרֵא בַּתּוֹרָה. הָא בְּעוֹנָתָהּ – חֲבִיבָה הִיא יוֹתֵר מִדְּבָרֵי תוֹרָה! אָמַר רַבִּי יוּדָן: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי – עַל יְדֵי שֶׁהָיָה חָדִיד בְּדִבְרֵי תוֹרָה, לְפִיכָךְ אֵינָהּ חֲבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מִדִּבְרֵי תוֹרָה.

אָמַר רַבִּי בָּא מָרִי: לָא תָּנֵינַן אֶלָּא כְּאָדָם שֶׁהוּא קוֹרֵא בַּתּוֹרָה. הָא בְּעוֹנָתָהּ – כְּמִשְׁנָה הִיא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי – כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אָמַר: הָעוֹסֵק בְּמִקְרָא – מִדָּה שֶׁאֵינָהּ מִדָּה. וְרַבָּנָן עַבְדֵי מִקְרָא כְּמִשְׁנָה.

הֲלָכָה ג' מתני' לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחְטוֹ סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. וְלֹא הַלַּבְלָר בְּקָלְמוֹסוֹ. וְלֹא יְפַלֶּה אֶת בָּלָיו, וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר.

בֶּאֱמֶת אָמְרוּ: הַחָזָן רוֹאֶה הֵיכָן תִּנּוֹקוֹת קוֹרְאִין, אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא. כַּיּוֹצֵא בוֹ, לֹא יֹאכַל חַזָּב עִם הַזָּבָה, מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵרָה.

גמרא תָּנֵי: לֹא יֵצֵא הַחַיָּיט בְּמַחַט שֶׁבְּבֶלָיו. וְלֹא הַלַּבְלָר בְּקוֹלְמוּס שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא הַצַּבָּע בַּדּוּגְמָא שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא הַשּׁוּלְחָנִי בִּדְינָר שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְאִם יָצָא חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אוּמָּן דָּרֵךְ אוּמָּנוּתוֹ – חַיָּיב. הָא שְׁאָר כָּל אָדָם – יוֹצְאִין בְּכָךְ.

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר. דְּתָנֵינַן תַּמָּן: יָצָאת – חַיֶּיבֶת חַטָּאת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין!

רַבִּי מָנָא אָמַר לָהּ סְתָם. רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן. תַּמָּן דָּרֵךְ הוֹצָאָה בַּנָּשִׁים. בְּרַם הָכָא טְפֵילִין יוֹצְאִין בְּכָךְ.

מְחַלְּפִין שִׁיטָתִין דְּרַבָּנָן! תָּנֵינַן תַּמָּן: וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים בְּכוֹבֶלֶת וּבְצָלוֹחִית שֶׁל פִּילְיֶיטוֹן. הָא בְּמַחַט נָקוּבָה חַיָּיב. הָדָא הוּא אוּמָּן בְּאוּמָּנוּתוֹ חַיָּיב?! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבִין: תִּיפָּתֵר בְּאִשָּׁה גַּדֶּלֶת.

וְלֹא יְפַלֶּה וְכוּ'.

[דף ח' ע"א]

אֲפִילוּ בְּחוֹל – אָסוּר, שֶׁאֵינָהּ דֶּרֶךְ כָּבוֹד.

תָּנֵי: הַמְפַלֶּה אֶת כֵּלָיו – נוֹטֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: מוֹלֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַהֲרוֹג.

חִזְקִיָּה אָמַר: הַהוֹרֵג כִּינָּה בְּשַׁבָּת – כְּהוֹרֵג גָּמָל. שְׁמוּאֵל מַקְטַע יָדָהּ וְרַגְלָהּ וְיַהַב לָהּ קוֹמֵי מֵינִיקָה. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן וְהִיב לֵיהּ גּוֹ צְלוֹחִיתָא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חַלַפְתָּא: וְלֹא מֵחֶלְזוֹן שָׁמַעְנוּ?! וְחֶלְזוֹן יֵשׁ לוֹ גִּידִים וַעֲצָמוֹת! וְלֹא כֵּן תָּנֵי: כָּל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ גִּידִים וַעֲצָמוֹת – אֵינוֹ חַי יוֹתֵר מִשִּׁשָּׁה חֳדָשִׁים.

דָּמַר רַבִּי יוֹסֵה בַּר רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב זְבִיד: אַחַת לְשָׁבַע שָׁנִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַלֵּף אֶת עוֹלָמוֹ. קַמְקָמָה – מִיתְעַבִּיד חוֹ רָב. פָּדָה חַד אֶפֶר – מִיתְעַבִּיד שֶׁר. מוּמִיתָא דְּרִישָׁא – מִתְעַבִּיד עַקְרָב. וּדְמַנְיָא – שְׁמָמִי. תּוֹלַעְתָּא דְּסוּסְיָא – מִתְעַבְּדָא אֵירְעוּ. וּדְתוֹרְתָא – דַּבָּרִי. צָבוֹעַ, הַזָּכָר – נַעֲשָׂה נְקֵבָה. עַכְבְּרָא דְּטוּרָא – מִתְעַבִּיד חֲזִיר בָּר. שִׁיזְרְתָא דְּנִינָא – מִתְעַבִּיד נָדָל. וּדְבַר נָשָׁא – חִיוִי. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ כּוֹרֵעַ כָּל קוֹמָתוֹ עַד הַשְּׁזֵרָה.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: אָבֵל מִסְתַּכֵּל הוּא מַה שֶּׁבַּכּוֹם וּמַה שֶּׁבְּקְעָרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אִית דְּבָעֵי מֵימַר: שֶׁהוּא לְשָׁעָה. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר: מִפְּנֵי הַנְּקִיּוּת, וּמִפְּנֵי הַסַּכָּנָה. מַה נָפֵיק מִבֵּינֵיהוֹן? לְקַנֵּב חִיזְרִין. מַה דָּמַר שֶׁהוּא לְשָׁעָה – אָסוּר. וּמַה דָּמַר מִפְּנֵי הַנְּקִיּוּת וּמִפְּנֵי הַסַּכָּנָה – מוּתָּר.

רַב יִרְמְיָה סְלֵק לְגַבֵּיהּ רַבֵּי, מְזַג לֵיהּ כָּסָא, שָׁרֵי מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ. אָמְרָה לֵיהּ בְּנֵי בֵיתֵיהּ: חֲמֵי מַה הוּא עָבֵיד. אָמַר לָהּ: דְּהוּא נָהִיג בְּשִׁיטָתֵיהּ דְּרַבּוֹ. תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: מִסְתַּכֵּל הוּא מַה שֶּׁבַּכּוֹם וּמַה שֶּׁבַּקְּעָרָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא אֶחָד. הָא שְׁנַיִם, מֵאַחַר שֶׁהֵן יְכוֹלִין לְמְחוֹת זֶה עַל יְדֵי זֶה – מוּתָּר. מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עָלוֹי! אֶחָד הַנֵּר שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַטּוֹתוֹ. וְאֶחָד הַנֵּר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַטּוֹתוֹ! עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: אֲפִילּוּ כַּמָּה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי לְעָזָר – אֲפִילּוּ גְּבוֹהַּ כַּמָּה, אֲפִילּוּ נָתוּן בְּבֵית אֶחָד, אֲפִילּוּ נָתוּן בִּסְפִיקְלָה.

תָּנֵי: שָׁמָּא יִשְׁבַּח וְיַטֶּה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: אֲנִי אֶקְרָא וְלֹא אַטֶּה. וְשָׁכַח, וְהָיָה קָרוֹב לְהַטּוֹת. וְאָמַר: גְּדוֹלִים הֵן דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁאָמְרוּ שָׁמָּא יִשְׁבַּח וְיַטֶּה.

רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: הִיטָּה אוֹתוֹ מַמָּשׁ. וְכָתַב עַל פִּינְקְסוֹ, וְאָמַר: יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע הִיטָּה הַנֵּר בְּשַׁבָּת. לְכְשֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת – יְהֵא חַיָּיב חַטָּאת.

תַּמָּן תָּנִינָן: אַל תַּאֲמֵן בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה: אַל תַּאֲמֵן בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם זְקֻנוּתֶךָ. כְּגוֹן אֲנִי. אֶתָּא חֲדָא רוּחָא וְנַפְּיתֵיהּ, וְשָׁרֵי תְּהֵי בֵּיהּ.

[דף ח' ע"ב]

אָמְרָה לֵיהּ: לָא תְּצוּק, רוּחַ אֶנָא, אֲזוֹל וְאֵישְׁתַּוֵי לַחֲבֶרֶךְ.

בֶּאֱמֶת אָמְרוּ וְכוּ'. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנִינוּ "בֶּאֱמֶת" –הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. מַהוּ מְתַקֵּן רָאשֵׁי פְּרָקִים? פְּסוּקִין. תָּנֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַתִּינוֹקוֹת מַתְקִינִין לָהֶן רָאשֵׁי פְּסָקֵיהֶן לְאוֹר הַנֵּר. מַיי כְּדוֹן? אִילֵּין בָּעֵיי דִּיטְפֵּי בּוּצִינָא. וְאִילֵּין לָא בָּעֵיי דִּיטְפֵּי בּוּצִינָא.

כֵּיוֹצֵא בּוֹ וְכוּ'. תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָעְזָר אוֹמֵר: רְאֵה עַד אֵיכָן פָּרְצָה טָהֳרָה. שֶׁנֶּאֱמַר **כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרוֹץ לָרֹב** (בראשית ל, ל). **וּבִית אֲבוֹתֵיהֶן פָּרְצוּ לָרֹב** (דברי הימים-א דף לח).

שֶׁלֹּא גָּזְרוּ לוֹמַר שֶׁלֹּא יֹאכַל טָהוֹר עִם הַטָּמֵא. אֶלָּא אָמְרוּ לֹא יֹאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה. הָא זָב עִם מְצוֹרַעַת מוּתָּר. **וְיָשַׁב מְחוּץ לְאָהֳלוֹ** – וְלֹא מְחוּץ לְאָהֳלָהּ. מְצוֹרָע עִם זָבָה – אָסוּר. מְצוֹרָע עִם מְצוֹרַעַת – אָסוּר.

תָּנֵי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יֹאכַל זָב פָּרוּשׁ עִם זָב עַם הָאָרֶץ. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. וּמַה טַּעֲמֵיהֶן דְּבֵית שַׁמַּאי? שֶׁהוּא מִתְרַגֵּל עִמּוֹ בִּימֵי טוּמְאָתוֹ, הוּא מִתְרַגֵּל עִמּוֹ בִּימֵי טָהֳרָתוֹ.

רַבִּי חִיָּיא רוֹבָא מְפַקֵּד לְרַב אִין אַתְּ יָכוֹל מֵיכוּל כָּל שַׁתָּא חוּלִין בְּטָהֳרָה – אֱכוֹל. וְאִם לָאו – תְּהֵא אָכֵיל שִׁבְעָה יוֹמִין מִן שַׁתָּא.

מִיכַּן הָיָה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר אוֹמֵר: זְרִיזוּת – מְבִיאָה לִידֵי נְקִיּוּת. נְקִיּוּת – מְבִיאָה לִידֵי טָהֳרָה. טָהֳרָה – מְבִיאָה לִידֵי קְדוּשָׁה. קְדוּשָׁה – לִידֵי עֲנָוָה. עֲנָוָה – לִידֵי יִרְאַת חֵט. יִרְאַת חֵט – לִידֵי רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ – לִידֵי חֲסִידוּת. חֲסִידוּת – לִידֵי תְּחַיַּית הַמֵּתִים. תְּחַיַּית הַמֵּתִים – לִידֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב.

זְרִיזוּת – לִידֵי נְקִיּוּת. **וְכִלָּה. וְכִיפֵּר.** נְקִיּוּת – לִידֵי טָהֳרָה. **וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה.** טָהֳרָה לִידֵי קְדוּשָׁה. **וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ.**

קְדוּשָׁה לִידֵי עֲנָוָה. **כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּון וְאֵת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ.**

עֲנָוָה לִידֵי יִרְאַת חֵטְא, דִּכְתִיב **עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'.**

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֶלְעָזָר: מַה שֶּׁעָשְׂתָה חָכְמָה עֲטָרָה לְרֹאשָׁהּ, עָשְׂתָה עֲנָוָה עֲקֵב לְסוּלְּיָמָהּ. דִּכְתִיב **רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'.** וּכְתִיב **עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'.**

יִרְאַת חֵט לִידֵי רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. דִּכְתִיב **אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳ וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא.** רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ לִידֵי חֲסִידוּת. דִּכְתִיב

[דף ט׳ ע״א]

אָז דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶיךָ. חֲסִידוּת לִידֵי תְּחִיַּית הַמֵּתִים. דִּכְתִיב **וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם וְחִיִּיתֶם.** תְּחִיַּית הַמֵּתִים לִידֵי אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב. דִּכְתִיב **הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה׳ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם.**

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: כָּל מִי שֶׁהוּא קָבוּעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאוֹכֵל חוּלִּיו בְּטָהֳרָה. וּמְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וְקוֹרֵא אֶת שְׁמַע בַּבּוֹקֶר וּבָעֶרֶב מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא מֵחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

הֲלָכָה ד׳ מתני׳ וְאֵלּוּ הֵן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלִיַּית חֲנַנְיָה בֶן חִזְקִיָּה בֶן גּוּרוֹן שֶׁעָלוּ לְבַקְּרוֹ. וְנִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר דְּבָרִים גָּזְרוּ בוֹ בַּיּוֹם.

גמרא אוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה קָשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל כַּיּוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ הָעֵגֶל. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בּוֹ בַּיּוֹם גָּדְשׁוּ אֶת הַפְּאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בּוֹ בַּיּוֹם מָחֲקוּ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי לְיֵעֶזֶר: אִילּוּ הָיְתָה חֲסֵירָה וּמִילְאוּהָ – יָאוּת. לְחָבִית שֶׁהִיא מְלֵיאָה אֱגוֹזִין, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה נוֹתֵן לְתוֹכָהּ שׁוּמְשְׁמִין הִיא מַחֲזֶקֶת.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִילּוּ הָיְתָה מְלֵיאָה וְחִיסְרוּהָ – יָאוּת. לְחָבִית שֶׁהָיְתָה מְלֵיאָה שֶׁמֶן, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מַיִם הִיא מְפַזֶּרֶת אֶת הַשֶּׁמֶן.

תָּנָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹנְיָא: תַּלְמִידֵי בֵּית שַׁמַּאי עָמְדוּ לָהֶן מִלְּמַטָּה וְהָיוּ הוֹרְגִין בְּתַלְמִידֵי בֵּית הִלֵּל. תָּנֵי, שִׁשָּׁה מֵהֶן עָלוּ, וְהַשְּׁאָר עָמְדוּ עֲלֵיהֶן בַּחֲרֵבוֹת וּבְרָמְחִים.

תָּנֵי: שְׁמוֹנָה עָשָׂר דָּבָר גָּזְרוּ וּבְשְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה רָבוּ. וּבְשְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה נֶחְלְקוּ.

וְאֵילּוּ הֵן שֶׁגָּזְרוּ, עַל פִּיתָּן שֶׁל עַכּ״ם, וְעַל גְּבִינָתָן, וְעַל שַׁמָּנָן, וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן. וְעַל שְׁבָבַת זַרְעָן, וְעַל מֵימֵי רַגְלֵיהֶן. וְעַל הִלְכוֹת בַּעַל קֶרִי. וְעַל הִלְכוֹת אֶרֶץ הָעַמִּים.

תַּמָּן תָּנֵינָן: אֵלּוּ פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. הָאוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן וְהָאוֹכֵל אוֹכֶל שֵׁנִי. וְהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקֶה טְמֵאִין. וְהַבָּא רִאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בְּמַיִם שְׁאוּבִין. וְטָהוֹר שֶׁנָּפְלוּ עַל רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ שְׁלֹשָׁה לוֹגִין מַיִם שְׁאוּבִין.

[דף ט׳ ע״ב]

וְהַסַּפָּר. וְהַיָּדִים. וְהַטְבוּל יוֹם. וְהָאוֹכָלִים וְהַכֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרוּ אֵלּוּ שֶׁגָּזְרוּ מִפְּנֵי שֶׁרַבּוּ שִׁבְעָה אִינּוּן. וְאִילֵּין אִינּוּן חוֹרְנַיָּיתָא. מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ – נוֹתֵן כִּיסּוֹ לְעַכּ״ם.

כַּיּוֹצֵא בּוֹ, לֹא יֹאכַל חַזָּה עִם חַזָּה – מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה. כָּל הַמּוּתַּלְטָלִין מְבִיאִין טוּמְאָה בְּעוֹבִי הַמַּרְדֵּעַ. כֵּיצַד בּוֹצְרִין בֵּית הַפְּרָס. הַמַּנִּיחַ כֵּלִים תַּחַת הַצִּינּוֹר. עַל שִׁשָּׁה קְפִיקוֹת שׁוֹרְפִין אֶת הַתְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן אַף גְּדוּלֵי תְרוּמָה.

אֵלּוּ הֵן שָׁנָּזוּרוּ, אֵילֵּין עֲשַׂרְתֵּי קַדְמַיְיתָא. וְהַשְׁאָר, מִן מַה דְּתָנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי: בּוֹ בַּיּוֹם גָּזְרוּ עַל פִּיתָן, וְעַל גְּבִינָתָן, וְעַל חוֹמְצָן, וְעַל יֵינָן, וְעַל חוֹמְצָן, וְעַל צִירָן, וְעַל מוּרְיָסָן, עַל כְּבוּשֵׁיהֶן, וְעַל שְׁלוּקֵיהֶן, וְעַל מְלוּחֵיהֶן, וְעַל הַחִילְקָה, וְעַל הַשְׁחִיקָה, וְעַל הַטִּיסָנִי, וְעַל לְשׁוֹנָן, וְעַל עֲדוּתָן, וְעַל מַתְנוֹתֵיהֶן, עַל בְּנֵיהֶן וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן וְעַל בְּכוֹרֵיהֶן.

פִּיתָן, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מֵהֶלְכוֹת שֶׁל עִימּוּם הוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: קְשִׁייתָהּ קוֹמֵי רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, מַהוּ מֵהֶלְכוֹת שֶׁל עִימְעוּם? כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים, וּבְמָקוֹם שֶׁפַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בַּדִּין הָיָה שֶׁתְּהֵא פַּת עַכּו״ם אֲסוּרָה, וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָ

[דף י׳ ע״א]

וְהִתִּירוּהָ. אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בַּדִּין הָיָה שֶׁתְּהֵא פַּת עַכּו״ם מוּתֶּרֶת. עִימְעֲמוּ עָלֶיהָ וַאֲסָרוּהָ. אָמַר רַבִּי מָנָא: וְיֵשׁ עִימְעוּם לְאִיסּוּר? וּפַת לָאו תַּבְשִׁילֵי עַכּו״ם הוּא?

כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין תַּבְשִׁילֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּיִין, בַּדִּין הָיָה שֶׁיְּהוּ תַּבְשִׁילֵי עַכּו״ם מוּתָּרִין, וְעִימְעֲמוּ עֲלֵיהֶן וַאֲסָרוּם. אֶלָּא כֵּיצִי, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה. בַּדִּין הָיָה שֶׁתְּהֵא פַּת עַכּו״ם אֲסוּרָה, וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָ וְהִתִּירוּהָ מִפְּנֵי חַיֵּי נֶפֶשׁ.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מַתִּיר, וּבִלְבַד מִן הַפַּלְטֵר. וְלָא עָבְדִין כֵּן.

אָמְרוּן קוֹמֵי רַבִּי חִייָא רוֹבָא: תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: **אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף וַאֲכַלְתֶּם וְגַם מַיִם תִּכְרוּ מֵאִתָּם** וְגוֹמֵר. מַה מַיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִיָּתָן, אַף כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִיָּתוֹ.

הַתִּיבוּן: חֲרֵי מוֹטַלְיֶיה, וּפַנְקְרִיסִים, וְקוּבְטִיוֹת, וּקְלָיוֹת, וְחַמִּין שֶׁלָּהֶן – חֲרֵי אֵלּוּ מוּתָּרִין. נִיתָּא כּוּלָּהֶן שֶׁהֵן יְכוֹלִין לְהַשְׁרוֹת וּלְהַחֲזִיר כְּמוֹ שֶׁהָיוּ, קְלָיוֹת לָמָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב: כָּל הָאוֹכֶל שֶׁהוּא נָאֶכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם תַּבְשִׁילֵי עַכּו״ם. וְיוֹצְאִין בּוֹ מִשּׁוּם עֵירוּבֵי תַּבְשִׁילִין.

מַה מְקַיֵּים רַבִּי חִייָא רוֹבָא **אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בְּאוֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ**? הָאֲכִילָתוֹ שְׁבָרָתוֹ. שֶׁאִם הָיָה קָשֶׁה עָלֶיךָ – בְּאוֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ. וְאִם לָאו – הַכְרַע עָלָיו כֶּסֶף.

אָמְרִין, בֵּן הֲוָה רַבִּי יוֹנָתָן עָבֵד, כַּד הֲוָה חָמֵי בַּר נַשׁ רַב עָלַיִל לְקַרְתֵּיהּ, הֲוָה מְשַׁלַּח לֵיהּ אִיקְרִין. מַיי אָמַר? דְּאִין הֲוָה דַּיָּין דְּיִיתָם אוֹ דַּיָּין דְּאַרְמְלָה, נִישְׁבַּח אַפֵּין מְפוּיְסֵיהּ עֲלוֹי.

גְּבִינָתָן, אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: חָלָב הָעַכּוּ"ם לָמָּה הוּא אָסוּר? מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבֶת בְּהֵמָה טְמֵאָה. וְתָנֵי כֵּן: עוֹמֵד הוּא יִשְׂרָאֵל בָּעֶדֶר וְהָעַכּוּ"ם חוֹלֵב וּמֵבִיא לוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה, רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: חָלָב הָעַכּוּ"ם לָמָּה הוּא אָסוּר? מִשּׁוּם גִּילּוּי. וְיַעֲמִיד! אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִפְּנֵי אֻמָּם הַנָּתוּן בֵּין הַנָּקָבִים.

וְתָנֵי כֵּן: שְׁלֹשָׁה אֵירָסִין הֵן, אֶחָד צָפּוּ, וְאֶחָד שׁוֹקֵעַ, וְאֶחָד עָשׂוּי כִּשְׁבָכָה וְעוֹמֵד מִלְּמַעְלָה.

בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי יִרְמְיָה אִיתְגְּלְיִין גִּינְיָיתָא דְּסַדְרָה רוּבָּא, שְׁתוֹן קַדְמָאֵי וְלָא מַיְיתוּן. אַחֲרָאֵי וּמַיְיתוּן. אֲנִי אוֹמֵר, אֵירָם שׁוֹקֵעַ הָוָה.

פּוֹעֲלָיָא הָווּ בְּטוּרָא אִיתְגַּלְיַית קוּלְתָא דְּמַיָּא שְׁתוֹן קַדְמָאֵי וְלָא מַיְיתוּן. אַחֲרָאֵי וּמַיְיתָן. אֲנִי אוֹמֵר אֵירָם שׁוֹקֵעַ הָוָה. הַשָּׁמָן וְהַחוֹמָץ הַצִּיר וְהַמּוּרְיָים וְהַדְּבַשׁ –

[דף י' ע"ב]

אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גִּילּוּי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסֵר. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן כְּשֶׁרָאוּ אוֹתוֹ נוֹקֵר. וְתָנֵי כֵּן: אֲבָטִיחַ שֶׁנִּיקַּר וְאָכְלוּ מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם. וְכֵן יַיִן שֶׁנִּתְגַּלָּה וְשָׁתוּ מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם – אָסוּר לוֹכַל וְלִשְׁתּוֹת אַחֲרֵיהֶן, אֲנִי אוֹמֵר, אֵירָם שׁוֹקֵעַ הָיָה.

שַׁמְנָן. מִי אָמַר אֶת הַשָּׁמָן? רַב יְהוּדָה אָמַר: דָּנִיֵּאל אָמַר אֶת הַשָּׁמָן. **וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַת בַּג הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין מִשְׁתָּיו.**

רַבִּי אַחָא, רַבִּי תַּנְחוּם בַּר חִייָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְאִית דְּאָמְרֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: שֶׁהָיוּ עוֹלִין עָלָיו לְהַר הַמֶּלֶךְ וְנֶהֱרָגִין עָלָיו. וּמִי הִתִּירוֹ? רַבִּי וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּשָׁמָן.

בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת נִקְרָא רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא "רַבּוֹתֵינוּ". בְּגִיטִּין וּבְשָׁמָן וּבְסַנְהֶדְרִי.

וְיִקְרְאוּ לוֹ בֵּית דִּין שָׂרָיָיא! שָׁכָל בֵּית דִּין שֶׁהוּא מְבַטֵּל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים – הוּא נִקְרָא בֵּית דִּין שָׂרָיָיא!

אָמַר רַבִּי יוּדָן בִּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: בֵּית דִּינוֹ חָלוּק עָלָיו בְּגִיטִּין.

רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: וְלֹא בֵּן תָּנֵינָן, שֶׁאֵין בֵּית דִּין יָכוֹל לְבַטֵּל דִּבְרֵי בֵּית דִּין חֲבֵירוֹ עַד שֶׁיִּהֵא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן! וְרַבִּי וּבֵית דִּינוֹ מַתִּירִין מַה שֶּׁאָסַר דָּנִיֵּאל וַחֲבוּרְתּוֹ?!

אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן כְּדַעְתֵּיהּ. וּמָר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי לִיעֶזֶר בִּי רַבִּי צָדוֹק: מְקוּבָּל אֲנִי, שֶׁכָּל גְּזֵירָה שֶׁבֵּית דִּין גּוֹזְרִין עַל הַצִּיבּוּר וְלֹא קִיְּמוּ רוֹב הַצִּיבּוּר עֲלֵיהֶן – אֵינָהּ גְּזֵירָה. וּבָדְקוּ וּמָצְאוּ גְּזֵירָה שֶׁל שָׁמָן וְלֹא קִבְּלוּ רוֹב הַצִּיבּוּר עֲלֵיהֶן.

יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מַרְתָּא נָחַת לְנְצִיבִין, אַשְׁכַּח רַבִּי שַׁמְלַאי הַדְּרוֹמִי יְתִיב וְדָרֵישׁ: רַבִּי וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּשֶׁמֶן. שְׁמוּאֵל קַבִּיל עֲלוֹי. וְאָכַל. רַב לֹא אָכַל. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל: אֶכוֹל, דְּלָא כֵּן, אֲנָא כָּתֵיב עֲלָךְ זָקֵן מַמְרֵא.

אָמַר לֵיהּ: עַד דַּאֲנָא תַּמָּן, אֲנָא יָדַע מַאן עֵירְעֵר עֲלֵיהּ, רַבִּי שַׁמְלַאי הַדְּרוֹמִי, מַהוּ מַר לֵיהּ בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ, לֹא בְּשֵׁם רַבִּי וּבֵית דִּינוֹ! וְאַטְרַח עֲלוֹי, וְאָכַל.

בְּנוֹתֵיהֶן. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: בְּשִׁבְעָה מְקוֹמוֹת כְּתִיב **לֹא תִתְחַתֵּן בָּם.** אָמַר רַבִּי אָבִין: לוֹסַר שִׁבְעָה עַמְמִין.

תָּנָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוּנְיָיא: לוֹסַר אֶת בֵּיצִיחָן. תָּנָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **וְאֶת בַּת הַיַּעֲנָה** – זוֹ בֵּיצַת הַנַּעֲמִית.

שִׁכְבַת זֶרַע. וְלֹא כֵּן אָמַר רַבִּי אַחָא רַבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל עַכּוּ״ם – טְהוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשִׁכְבַת זֶרַע לָצֵאת בְּלֹא מֵימֵי רַגְלַיִם.

וְעַל הַלְּכוֹת בַּעַל קֶרִי. רַבִּי בָּא בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי: שׁוֹנָה הֲלָכוֹת וְאֵינוֹ שׁוֹנֶה אַגָּדוֹת. תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת

[דף י״א ע״א]

רוֹגְלִיּוֹת. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַצִּיעַ אֶת מִשְׁנָתוֹ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַזְכִּיר אֶת הָאַזְכָּרוֹת.

וְעַל הִילּוּכוֹת אֲוִיר הָעַמִּים. וְלֹא כֵּן אָמַר רַבִּי וְעֵירָא בַּר אֲבוּנָא בְּשֵׁם רַב יִרְמְיָה, יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה, וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל אֲוִיר הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית!

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח, גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת. הִלֵּל וְשַׁמַּאי גָּזְרוּ עַל טָהֳרַת הַיָּדַיִם.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי: כָּךְ הָיְתָה הֲלָכָה בִּידָן, וּשְׁכָחוּהָ. וְעָמְדוּ הַשָּׁנִים וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנּוֹתְנִין בֵּית דִּין נַפְשָׁן עָלָיו – סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדָן כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר לְמשֶׁה בְּסִינַי.

וְאַתְיָיא כַּיי דְּמַר רַבִּי מָנָא: **כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם.** וְאִם דָּבָר רֵק הוּא – מִכֶּם. לָמָּה? הוּא שֶׁאֵין אַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ. **כִּי הוּא חַיֵּיכֶם,** אֵימָתַי הוּא חַיֵּיכֶם? בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ.

שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּתוֹךְ שְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה. הָא חוּץ לִשְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה – אֲפִילּוּ קָטָן מְבַטֵּל.

הֲתִיבוּן: חֲרֵי שְׁבִיעִית, חֲרֵי חוּץ לִשְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה דָּבָר! וְרַבִּי יוֹחָנָן מְקַשֵּׁי לָהּ. רַבִּי קְרִיסְפְּדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַנּוֹתֵן עֵרוּבוֹ בְּסוֹף אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁל תְּחוּם, אִם הָיָה בֵּיתוֹ סָמוּךְ לַחוֹמָה - יִכָּנֵס. וְאִם לָאו - לֹא יִכָּנֵס. נָתְנוּ אַמָּה אַחַת חוּץ לַתְּחוּם, אִם הָיָה בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלּוֹ - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. וְאִם לָאו - אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב.

ב. בָּרְאשׁוֹנָה הָיוּ בְּנֵי טְבֶרְיָא מְהַלְכִין אֶת כָּל חֲמָתָה, וְאֵין בְּנֵי חֲמָתָה בָּאִין אֶלָּא עַד מְקוֹם הַכִּפָּה, עַכְשָׁו בְּנֵי טְבֶרְיָא וּבְנֵי חֲמָתָה חָזְרוּ לִהְיוֹת עִיר אַחַת.

ג. אַנְשֵׁי עִיר גְּדוֹלָה מְהַלְכִין אֶת כָּל עִיר קְטַנָּה, וְאַנְשֵׁי עִיר קְטַנָּה מְהַלְכִין אֶת כָּל עִיר גְּדוֹלָה. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלָּהֶן. וְאִם לֹא הָיוּ בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלָּהֶן - אֵין לָהֶם אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה בִּלְבַד. וְאַנְשֵׁי עִיר קְטַנָּה - אֵין לָהֶם אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה בִּלְבַד.

ד. עִיר שֶׁל רַבִּים שֶׁחָרְבָה, וְנִשְׁתַּיְּרוּ בָהּ גְּדוּדִיּוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צוּרוֹת פְּתָחֶיהָ נִכָּרִים - הֲרֵי זוֹ מִתְעַבֶּרֶת לִהְיוֹת כְּעֵין עִיר. עִיר שֶׁל יָחִיד וְנַעֲשֵׂית שֶׁל רַבִּים, וּרְשׁוּת הָרַבִּים עוֹבֶרֶת בְּתוֹכָהּ, כֵּיצַד מְעָרְבִין אוֹתָהּ? עוֹשִׂין לֶחִי מִכָּאן וְלֶחִי מִכָּאן, אוֹ קוֹרָה מִכָּאן וְקוֹרָה מִכָּאן, וּמְעָרְבִין וְנוֹשְׁאִין וְנוֹתְנִין בָּאֶמְצַע. וְאֵין מְעָרְבִין אוֹתָהּ לַחֲצָאִין, אֶלָּא אוֹ כֻלָּהּ, אוֹ מָבוֹי מָבוֹי בִּפְנֵי עַצְמָהּ. עִיר שֶׁל רַבִּים, וַהֲרֵי הִיא שֶׁל רַבִּים, וְאֵין לָהּ אֶלָּא פֶּתַח אֶחָד - מְעָרְבִין אֶת כֻּלָּהּ.

ה. סֻכַּת הֶחָג בֶּחָג, רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב בְּעֵרוּב וּבַמְּזוּזָה וּבְמַעֲשֵׂר, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְעָרְבִין כְּכָר שָׁלֵם אֲפִלּוּ הוּא כְּאִיסָר, אֲפִלּוּ לֹא נִטַּל מִמֶּנּוּ אֶלָּא כְּדֵי דְּמוּעַ וְחַלְתּוֹ, יֶתֶר עַל כֵּן - הֲרֵי זֶה אָסוּר.

ו. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּעִיר אַחַת, אִם הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֻלָּן - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר אֶת כֻּלָּן. וְאִם לָאו - אֵין אוֹסֵר אֶלָּא מְקוֹם דִּירָתוֹ בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּבֶן נַפְחָא שֶׁהָיוּ לוֹ חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּאוּשָׁא, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: אֵינוֹ אוֹסֵר אֶלָּא בֵּית דִּירָה בִּלְבַד.

ז. חָמֵשׁ חֲבוּרוֹת מִקְצָת שְׁרוּיִן בַּחֲדָרִים, וּמִקְצָת שְׁרוּיִן בָּעֲלִיּוֹת - טְרַקְלִין שֶׁלָּהֶן כָּחָצֵר לַבָּתִּים. שְׁנַיִם שֶׁשְּׁתָּפִין זֶה לָזֶה, בֵּין בַּיַּיִן בֵּין בַּשֶּׁמֶן - אֵינָן צְרִיכִין לְעָרֵב. הָיוּ שְׁלֹשָׁה - זֶה שֻׁתָּף לָזֶה בַּיַּיִן, וְזֶה שֻׁתָּף לָזֶה בַּשֶּׁמֶן - צְרִיכִין לְעָרֵב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶחָד יַיִן וְאֶחָד שֶׁמֶן - אֵין צְרִיכִין לְעָרֵב. אֶלְעָזָר בֶּן תַּדְאִי אוֹמֵר: אֲסוּרִין עַד שֶׁיְּעָרְבוּ.

ח. אָב וּבָנוֹ, נָשָׁיו וְכֵלוֹתָיו, עֲבָדָיו וְשִׁפְחוֹתָיו, הָרַב וְתַלְמִידוֹ, בִּזְמַן שֶׁאֵין עִמָּהֶם דִּיּוּרִים - הֲרֵי הֵן כִּיחִידִים, צְרִיכִין לְעָרֵב, מִבּוֹי שֶׁלָּהֶן -בֵּין כָּךְ וְכָךְ נִתַּר בַּלֶּחִי וְקוֹרָה.

ט. עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין אֶצְלוֹ עֵרוּב, מוֹלִיךְ לוֹ כֹּהֵן כִּכַּר תְּרוּמָה, וְיוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרוֹ וּמַחְשִׁיךְ עָלָיו וְאוֹכְלוֹ, וּבָא לוֹ. וּבַשְּׁבִיעִית - הֲרֵי זֶה מַתָּר, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נֶחְשְׁדוּ עַל הַשְּׁבִיעִית.

י. בַּיִת שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ עֵרוּב - אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כִּכָּר, מְעָרְבִין בְּבַיִת יָשָׁן מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, אִם הָיָה שָׁם רַבּוֹ, אוֹ אָדָם גָּדוֹל, אוֹ שֶׁהָיָה מַשִּׂיא אֶת בְּנוֹ וְרָצָה לְנַהֵג בּוֹ כָּבוֹד - הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. מִצְוָה עַל כָּל אָדָם לְבַטֵּל רְשׁוּת, אִם הָיָה אָדָם גָּדוֹל - הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ.

יא. אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב - עָלָיו לְבַטֵּל הָרְשׁוּת. אִם הָיָה שָׁם בֵּית הָאָבֵל אוֹ בֵּית הַמִּשְׁתֶּה, וְרָצוּ לְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ - הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ.

יב. שְׁלֹשָׁה שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִן בְּחָצֵר, וּמֵת אֶחָד מִבְּנֵי הֶחָצֵר, וְהִנִּיחַ אֶת הָרְשׁוּת לְאֶחָד מִן הַשּׁוּק, מִבְּעוֹד יוֹם - אוֹסֵר. מִשֶּׁחָשְׁכָה - אֵינוֹ אוֹסֵר. וְאֶחָד מִן הַשּׁוּק שָׁמַת, וְהִנִּיחַ אֶת רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חָצֵר, מִבְּעוֹד יוֹם - אֵינוֹ אוֹסֵר. מִשֶּׁחָשְׁכָה - אֵין אוֹסֵר. הֲרֵי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עֵרֵב, וְחָזַר וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוֹגֵג

תּוֹסֶפְתָּא

בֵּין בְּמֵזִיד - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמֵזִיד - אוֹסֵר. בְּשׁוֹגֵג - אֵינוֹ אוֹסֵר. מִי שֶׁבִּטֵּל רְשׁוּתוֹ, וְחָזַר וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר.

יג. אֶחָד שֶׁלֹּא עֵרֵב - נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שֶׁעֵרֵב. וּשְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ - נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְאֶחָד שֶׁלֹּא עֵרֵב. וּשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ - נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לִשְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ, אוֹ לְאֶחָד שֶׁלֹּא עֵרֵב. אֲבָל אֵין אֶחָד שֶׁעֵרֵב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שֶׁלֹּא עֵרֵב, וְאֵין שְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לִשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ. וְאֵין שְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לִשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שְׁרוּיִן בֶּחָצֵר, וְשָׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר.

יד. יִשְׂרָאֵל מוּמָר מְשַׁמֵּר שַׁבָּתוֹ בַּשּׁוּק - מְבַטֵּל רְשׁוּת, שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּר שַׁבָּתוֹ בַּשּׁוּק - אֵינוֹ מְבַטֵּל רְשׁוּת. מִפְּנֵי מָה? שֶׁאָמְרוּ: יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל רְשׁוּת וְנוֹתֵן רְשׁוּת, וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים עַד שֶׁיַּשְׁכִּיר. כֵּיצַד מְבַטֵּל רְשׁוּת? אוֹמֵר: 'רְשׁוּתִי נְתוּנָה לְךָ, רְשׁוּתִי מְבֻטֶּלֶת לְךָ' - קָנָה וְאֵין צָרִיךְ לְזַכּוֹת.

טו. חֲצֵרוֹ שֶׁל נָכְרִי, הֲרֵי הוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֵמָה - מְתָר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מֶחָצֵר לַבָּתִּים וּמִן הַבָּתִּים לֶחָצֵר. וְאִם יֵשׁ שָׁם יִשְׂרָאֵל אוֹסֵר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיִּהוּ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה, וַהֲלָכָה כְּדִבְרָיו.

טז. הַגּוֹסֵס, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחִיּוֹת - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר. קָטָן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יָכוֹל לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר. קַסְדּוֹר הַבָּא לְעִיר, עַד שְׁלוֹשִׁים יוֹם - הֲרֵי זֶה אוֹסֵר מִיָּד. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁיִּחֲדוּ לוֹ בֵּית דִּירָה. לֹא יִחֲדוּ לוֹ בֵּית דִּירָה, אוֹ שֶׁאֵין עִמָּהֶן דִּיּוּרִין בֶּחָצֵר - אֵין אוֹסֵר. אַכְסַנַאי - אֵין אוֹסֵר לְעוֹלָם.

יז. אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב, וְהָיְתָה לוֹ אַכְסַדְרָה עַל פִּתְחוֹ, בִּזְמַן שֶׁמְּגֻפֶּפֶת - מֻתֶּרֶת לוֹ וַאֲסוּרָה לְכָל בְּנֵי חָצֵר.

הַשָּׁלֵם

אִם אֵינָהּ מְגֻפֶּפֶת - אֲסוּרָה לוֹ וַאֲסוּרָה לְכָל בְּנֵי הֶחָצֵר. כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר - מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר. אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכְחוּ וְלֹא עֵרְבוּ - אָסוּר מִלְהַכְנִיס וּמִלְהוֹצִיא מֵחָצֵר לַבָּתִּים וּמִבָּתִּים לֶחָצֵר. וְכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר - מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר.

יח. חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת זוֹ לָזוֹ וּפְתוּחוֹת לַמָּבוֹי, וְשָׁכְחוּ כֻּלָּם וְלֹא עֵרְבוּ - אָסוּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מֵחָצֵר לְמָבוֹי וּמִן הַמָּבוֹי לֶחָצֵר. וְכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר - מֻתָּר לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר, וּבַמָּבוֹי אָסוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר, שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל זְמַן שֶׁהֵן שֶׁל רַבִּים, וְשָׁכְחוּ וְלֹא עֵרְבוּ, גַּג וְחָצֵר וְאַכְסַדְרָה וּמִרְפֶּסֶת וְקַרְפֵּף וּמָבוֹי - כֻּלָּן רְשׁוּת אַחַת הֵן. אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁהָיִינוּ לוֹמְדִין תּוֹרָה אֵצֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּתִקְיִעִין, הָיִינוּ מַעֲלִין שֶׁמֶן בַּאֲלוּנְטִית מִגַּג לְגַג, וּמִגַּג לֶחָצֵר, וּמֵחָצֵר לְחָצֵר, וּמֵחָצֵר לְקַרְפֵּף, עַד שֶׁהָיִינוּ מַגִּיעִים אֵצֶל הַמַּעְיָן שֶׁהָיִינוּ רוֹחֲצִין בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בִּשְׁעַת הַסַּכָּנָה, הָיִינוּ מַעֲלִין סֵפֶר תּוֹרָה מֵחָצֵר לַגַּג, וּמִגַּג לֶחָצֵר, וּמֵחָצֵר לְקַרְפֵּף לִקְרוֹת בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שְׁעַת הַסַּכָּנָה רְאָיָה.

יט. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ, הַחִיצוֹנָה שֶׁל רַבִּים, וְהַפְּנִימִית שֶׁל יָחִיד - הַחִיצוֹנָה - צְרִיכָה עֵרוּב. וְהַפְּנִימִית - אֵין צְרִיכָה עֵרוּב. הַפְּנִימִית שֶׁל רַבִּים וְהַחִיצוֹנָה שֶׁל יָחִיד, הַפְּנִימִית - צְרִיכָה עֵרוּב. וְהַחִיצוֹנָה - אֵינָהּ צְרִיכָה עֵרוּב. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר אֶת הַחִיצוֹנָה, שֶׁדְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסַרְתָּהּ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין דְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסַרְתָּהּ. הָיוּ שְׁתֵּיהֶן שֶׁל רַבִּים, וְנָתְנוּ אֶת עֵרוּבָן בַּחִיצוֹנָה, וְשָׁכַח אֶחָד בֵּין מִן הַחִיצוֹנָה בֵּין מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עֵרֵב - שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת. נָתְנוּ עֵרוּבָן בַּפְּנִימִית, וְשָׁכַח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עֵרֵב - שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת. מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עֵרֵב - שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פְּנִימִית מַתֶּרֶת וְחִיצוֹנָה אֲסוּרָה. אֶחָד שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ, וְאֶחָד שֶׁלֹּשׁ דִּיוּטָאוֹת - זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁדֶּרֶךְ הַפְּנִימִית לָצֵאת עַל הַחִיצוֹנָה וְעַל מִקְצָתָהּ, וְדֶרֶךְ הָעֶלְיוֹנָה לִירֵד עַל הַתַּחְתּוֹנָה וְעַל מִקְצָתָהּ. חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְבֵית שַׁעַר, וְשָׁכְחוּ וְלֹא עֵרְבוּ - מְתֻרִין בַּחֲצֵרוֹת, וַאֲסוּרִין בְּבֵית שַׁעַר. חָמֵשׁ דִּיּוֹטָאוֹת פְּתוּחוֹת לָאֻלְקָט[1], וְשָׁכְחוּ וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ - מְתֻרִין בַּדִּיּוֹטָאוֹת וַאֲסוּרִין בָּאֻלְקָט.

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק שִׁשִּׁי

א. שִׁתּוּף מָבוֹי כֵּיצַד? מֵנִיחַ אָדָם חָבִית שֶׁל יַיִן, וְשֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל תְּמָרִים, וְשֶׁל גְּרוֹגָרוֹת וְשֶׁל שְׂאָר מִינֵי פֵּרוֹת, בֵּין מִשֶּׁלּוֹ בֵּין מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ, וְאוֹמֵר: ״הֲרֵי זוֹ לְכָל בְּנֵי מָבוֹי״; הָיְתָה מִשֶּׁלָּהֶן - אֵין צָרִיךְ לְזַכּוֹת. הָיְתָה מִשֶּׁלּוֹ - מַגְבִּיהָּ מִן הָאָרֹן וְאוֹמֵר: ״זְכִיתִי לָכֶם וּלְכָל שֶׁנִּתְוַסְּפוּ עֲלֵיכֶם״. נִתְוַסְּפוּ עֲלֵיהֶן - מְזַכֶּה וְאֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה וְהֵיינוּ שְׁרוּיִין בֵּית גְּלוּדָּה בְּלוּד, וְהֵיינוּ מְבַשְּׁלִין קְדֵרָה שֶׁל עֲדָשִׁים, וְאֶחָד עוֹמֵד עַל פֶּתַח הַמָּבוֹי וְאוֹמֵר: ״זְכִיתִי לָכֶם בִּקְדֵרָה שֶׁל עֲדָשִׁים״, הַיַּיִן - כְּדֵי לִשְׁתּוֹת בּוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. וְהַשֶּׁמֶן - כְּדֵי לֶאֱכוֹל בּוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. הַחֹמֶץ - כְּדֵי לְטַבֵּל בּוֹ. זֵיתִים וּבְצָלִים - כְּדֵי לֶאֱכֹל בָּהֶן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. תְּחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ - כַּשָּׁעוּר הַזֶּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: תְּחִלָּתוֹ כַּשָּׁעוּר הַזֶּה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין סוֹפוֹ כַּשָּׁעוּר הַזֶּה. כָּלָה הַחֵפֶץ - מוֹדִיעַ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְזַכּוֹת.

ב. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: פַּעַם אַחַת שָׁבַת רַבִּי מֵאִיר בְּעַרְדַּסְקָא וּבָא אָדָם אֶחָד וְאָמַר: ״רַבִּי! עֵרַבְתִּי בַּבְּצָלִים [לְטֶבַעִין]״, וְהוֹשִׁיבוֹ רַבִּי מֵאִיר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְעָרְבִין לְחוֹלָה וְלָאִסְטְנִיס וּלְזָקֵן כְּדֵי מְזוֹנוֹ. וְלָרַעֲבָתָן - סְעוּדָה בֵּינוֹנִית שֶׁל כָּל אָדָם.

ג. אֵין מִשְׁתַּתְּפִין, לֹא בְּאוֹצָר וְלֹא בְּמָבוֹי, אֶלָּא אִם כֵּן יְחֵד לוֹ מָקוֹם. הָאֲנָשִׁים

[1] בַּיִת הֶעָשׂוּי לְהִתְקָרֵר בּוֹ בַּקַּיִץ.

הַשָּׁלֵם

שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ וְעֵרְבוּ שֶׁלֹּא לְדַעַת הַנָּשִׁים - שִׁתּוּפָן שִׁתּוּף. וְנָשִׁים שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ שֶׁלֹּא לְדַעַת בַּעֲלֵיהֶן - אֵין שִׁתּוּפָן שִׁתּוּף, וְאֵין עֵרוּבָן עֵרוּב. וּמְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת בְּפַת, וְאִם רָצוּ לְעָרֵב בְּיַיִן - אֵין מְעָרְבִין. מִשְׁתַּתְּפִין בַּמָּבוֹי בְּיַיִן, וְאִם רָצוּ לְהִשְׁתַּתֵּף בְּפַת - מִשְׁתַּתְּפִין. מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת, וּמִשְׁתַּתְּפִין בַּמָּבוֹי, שֶׁלֹּא לְשַׁכֵּחַ תּוֹרַת עֵרוּב מִן הַתִּינוֹקוֹת, שֶׁיֹּאמְרוּ: ״אֲבוֹתֵינוּ לֹא עֵרְבוּ״; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אוֹ מְעָרְבִים אוֹ מִשְׁתַּתְּפִים.

ד. עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בֶּחָצֵר וְשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת בְּמָבוֹי. שְׁנַיִם שֶׁשִּׁתְּפִין זֶה לָזֶה זֶה בְּיַיִן וְזֶה בַּשֶּׁמֶן - צָרִיךְ שֶׁיְּבָא[2] עִמָּהֶן בַּמָּבוֹי. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ אֵין מְעָרְבִין לְאָדָם אֶלָּא מִדַּעְתּוֹ? לְפִי שֶׁאֵין רוֹצֶה שֶׁיִּשְׁתַּתְּפוּ אֲחֵרִים עִמּוֹ בְּחֶלְקוֹ, אֲבָל אִם הָיָה לוֹ תַּבְשִׁיל אוֹ עִסָּה אֵצֶל חֲבֵרוֹ - זָכָה לוֹ תַּבְשִׁילוֹ.

ה. הַמְעָרֵב עַל יְדֵי בְּנֵי עִירוֹ שֶׁיֵּלְכוּ עִמּוֹ לְבֵית הָאָבֵל, אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁיָּבוֹא - מֻתָּר. מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ - אָסוּר, שֶׁאֵין מְעָרְבִין מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. עֵרֶב עֲלֵיהֶן בְּקוּפּוֹת שֶׁל תְּמָרִים, וּבְקוּפּוֹת שֶׁל גְּרוֹגָרוֹת, וּבְקוּפּוֹת שֶׁל זֵיתִים, אִם יֵשׁ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יָבוֹאוּ. וְאִם לָאוּ - לֹא יָבוֹאוּ. קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם זֶה אַחַר זֶה, הָרִאשׁוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם - יָבֹאוּ, אַחֲרוֹנִים - לֹא יָבוֹאוּ.

ו. הַמְעָרֵב עַל יְדֵי עַצְמוֹ לְרוּחַ אַחַת לְשַׁבָּתוֹת שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאָמַר: רָצִיתִי - אֵלֵךְ, לֹא רָצִיתִי - לֹא אֵלֵךְ, רָצָה מִבְּעוֹד יוֹם - עֵרוּבוֹ עֵרוּב. מִשֶּׁחָשְׁכָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עֵרוּבוֹ עֵרוּב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב, עַל יְדֵי עַצְמוֹ לְשַׁבָּתוֹת רוּחוֹת לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאָמַר: ״לִמְקוֹם שֶׁאֵרְצֶה

[2] לְפִי הַגְּרָ״א תֵּבָה זוֹ הִיא תִּקּוּן בְּדָוְקָא, וּבֵאֵר זֹאת יָפֶה בַּחָזוֹן יְחֶזְקֵאל.

תוֹסֶפְתָּא

אֱלֹהִ׳, רָצָה מִבְּעוֹד יוֹם - עֵרוּבוֹ עֵרוּב, מִשֶּׁחָשְׁכָה - חֲרֵי זֶה חָמֵר גַּמָּל.

ז. לֹא יְעָרֵב אָדָם עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הָעִבְרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ, אֲבָל מְעָרֵב הוּא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הַכְּנַעֲנִים, וְעַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים, בֵּין לְדַעְתָּן בֵּין שֶׁלֹּא לְדַעְתָּן, מִפְּנֵי שֶׁיָּדָן כְּיָדוֹ. וְכֵן שֶׁעֵרְבוּ, וְעֵרֵב עֲלֵיהֶם רַבָּן - יוֹצְאִין בְּשֶׁל רַבָּן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שֶׁיְּכוֹלָה לִמְחוֹת עַל יְדֵי בַּעְלָהּ.

ח. עֶבֶד עִבְרִי, וּמִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - יוֹצְאִין עַל יְדֵי עַצְמָן. עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין - יוֹצֵא בְּעֵרוּב שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם, וּמְהַלֵּךְ בַּדָּרוֹם. בְּעֵרוּב שְׁנֵיהֶן - מְהַלֵּךְ בַּצָּפוֹן בְּעֵרוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם, וּבַדָּרוֹם בְּעֵרוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּצָּפוֹן, וְאִם מִצְוּוּ אֶת הַתְּחוּם - אַל יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ. קָטָן שֶׁצָּרִיךְ לְאִמּוֹ - יוֹצֵא בְּעֵרוּב אִמּוֹ, וְשֶׁאֵין צָרִיךְ לְאִמּוֹ - אֵין יוֹצֵא בְּעֵרוּב אִמּוֹ.

ט. כֹּתֶל חָצֵר שֶׁנִּפְרַץ, מֵאֲרְבָּעָה טְפָחִים עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת - מָתָר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כַּפֶּתַח, יָתֵר מִכָּאן - כְּנֶגֶד הַפִּרְצָה אָסוּר. נִפְרְצוּ בוֹ פִּרְצוֹת הַרְבֵּה, אִם הָעוֹמֵד מֻרְכָּה עַל הַפָּרוּץ - מָתָר. וְאִם הַפָּרוּץ מֻרְכָּה עַל הָעוֹמֵד, כְּנֶגֶד הַפִּרְצָה, נִפְרְצָה כְּנֶגֶד עֶשְׂרָה בְּתִים - בְּטֵלָה הַמְּחִיצָה. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, וּבֵין זוֹ לְזוֹ עֶשְׂרָה טְפָחִים, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גְּדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחִצָּה חֲמִשָּׁה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוֹהָה עֶשְׂרָה טְפָחִים, וּמַעֲטָהּ בָּאֲבָנִים, בַּכְּפִתִּים וּבְסָלָם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נָסָר רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פָּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם.

י. כֹּתֶל שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. אֵלּוּ מַאֲכִילִין מִכָּאן וְאֵלּוּ מַאֲכִילִין מִכָּאן, נִתְמַעֵט הַתֶּבֶן מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם, אֶלָּא אִם רָצָה - סוֹתֵם אֶת פִּתְחוֹ וּמְבַטֵּל אֶת רְשׁוּתוֹ, הוּא אָסוּר וַחֲבֵרוֹ מֻתָּר. וְכֵן בְּכֹתֶל שֶׁל תֶּבֶן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת.

יב. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: סִילּוֹנוֹת שֶׁבַּכְּרָכִין מַחֲזִיקִין סָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן נְקוּבִין - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָם מַיִם בַּשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּפָּקְקוּ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: בִּיב שֶׁקָּמוּר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מַיִם בַּשַּׁבָּת. עוּקָה שֶׁבְּחָצֵר מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְמַלְּאת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ בְּשַׁבָּת, אַחַת עוּקָה וְאַחַת גִּסְטֶרְא שֶׁבְּחָצֵר מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְמַלְּאוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָן בַּשַּׁבָּת.

יג. הַגֵּג וּמִרְפֶּסֶת הֶחָצֵר וְהָאַכְסַדְרָא - מִצְטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה הֶחָצֵר וְהַגֵּג - אֵין מִצְטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֵאָה אַמָּה - לֹא יִשְׁפֹּךְ עַל פִּי הַבִּיב, אֲבָל הוּא שׁוֹפֵךְ לַגֵּג, וְהַמַּיִם יוֹרְדִין לַבִּיב. אֵין עוֹשִׂין לָהּ צִנּוֹר, אֲבָל עוֹשִׂין לָהּ מִזְחֶלֶת, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: ׳צִנּוֹרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מְקַלֵּחַ מַיִם בְּשַׁבָּת׳.

יד. צִנּוֹר הַמְקַלֵּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶחָד מַיִם וְאֶחָד יַיִן - קוֹלֵט, בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי וְשׁוֹתֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְצָרֵף פִּיו עִם פִּי הֶחָבִית, אִם רְשׁוּת הַגֵּג לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְיִשְׁתֶּה. אֲבָל מְצָרֵף הוּא פִּיו לְצִנּוֹר לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְשׁוֹתֶה, לֹא יְצָרֵף אָדָם יָדוֹ עִם הַכֹּתֶל וְעִם הַמִּזְחֶלֶת, אִם רְשׁוּת הַגֵּג לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשׁוֹתֶה. אֲבָל

הַשָּׁלֵם

מְעָרְבִין אֶחָד. מֵעֲטוֹ בָּאֲבָנִים, בַּכְּפִתִּים וּבְסָלָם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נָסָר רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פָּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם.

יא. מַתְבֵּן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. אֵלּוּ מַאֲכִילִין מִכָּאן וְאֵלּוּ מַאֲכִילִין מִכָּאן, נִתְמַעֵט הַתֶּבֶן מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם, אֶלָּא אִם רָצָה - סוֹתֵם אֶת פִּתְחוֹ וּמְבַטֵּל אֶת רְשׁוּתוֹ, הוּא אָסוּר וַחֲבֵרוֹ מֻתָּר. וְכֵן בְּכֹתֶל שֶׁל תֶּבֶן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת.

יב. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: סִילּוֹנוֹת שֶׁבַּכְּרָכִין מַחֲזִיקִין סָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן נְקוּבִין - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָם מַיִם בַּשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּפָּקְקוּ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: בִּיב שֶׁקָּמוּר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מַיִם בַּשַּׁבָּת. עוּקָה שֶׁבְּחָצֵר מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְמַלְּאת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ בְּשַׁבָּת, אַחַת עוּקָה וְאַחַת גִּסְטֶרְא שֶׁבְּחָצֵר מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְמַלְּאוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָן בַּשַּׁבָּת.

יג. הַגֵּג וּמִרְפֶּסֶת הֶחָצֵר וְהָאַכְסַדְרָא - מִצְטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה הֶחָצֵר וְהַגֵּג - אֵין מִצְטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֵאָה אַמָּה - לֹא יִשְׁפֹּךְ עַל פִּי הַבִּיב, אֲבָל הוּא שׁוֹפֵךְ לַגֵּג, וְהַמַּיִם יוֹרְדִין לַבִּיב. אֵין עוֹשִׂין לָהּ צִנּוֹר, אֲבָל עוֹשִׂין לָהּ מִזְחֶלֶת, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: ׳צִנּוֹרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מְקַלֵּחַ מַיִם בְּשַׁבָּת׳.

יד. צִנּוֹר הַמְקַלֵּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶחָד מַיִם וְאֶחָד יַיִן - קוֹלֵט, בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי וְשׁוֹתֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְצָרֵף פִּיו עִם פִּי הֶחָבִית, אִם רְשׁוּת הַגֵּג לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְיִשְׁתֶּה. אֲבָל מְצָרֵף הוּא פִּיו לְצִנּוֹר לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְשׁוֹתֶה, לֹא יְצָרֵף אָדָם יָדוֹ עִם הַכֹּתֶל וְעִם הַמִּזְחֶלֶת, אִם רְשׁוּת הַגֵּג לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשׁוֹתֶה. אֲבָל

טו. לֹא יְעָרֵב אָדָם עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הָעִבְרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ, אֲבָל מְעָרֵב הוּא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הַכְּנַעֲנִים, וְעַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים, בֵּין לְדַעְתָּן בֵּין שֶׁלֹּא לְדַעְתָּן, מִפְּנֵי שֶׁיָּדָן כְּיָדוֹ. וְכֵן שֶׁעֵרְבוּ, וְעֵרֵב עֲלֵיהֶם רַבָּן - יוֹצְאִין בְּשֶׁל רַבָּן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שֶׁיְּכוֹלָה לִמְחוֹת עַל יְדֵי בַּעְלָהּ.

טז. עֶבֶד עִבְרִי, וּמִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - יוֹצְאִין עַל יְדֵי עַצְמָן. עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין - יוֹצֵא בְּעֵרוּב שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם, וּמְהַלֵּךְ בַּדָּרוֹם. בְּעֵרוּב שְׁנֵיהֶן - מְהַלֵּךְ בַּצָּפוֹן בְּעֵרוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם, וּבַדָּרוֹם בְּעֵרוּבוֹ שֶׁל זֶה בַּצָּפוֹן, וְאִם מִצְוּוּ אֶת הַתְּחוּם - אַל יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ. קָטָן שֶׁצָּרִיךְ לְאִמּוֹ - יוֹצֵא בְּעֵרוּב אִמּוֹ, וְשֶׁאֵין צָרִיךְ לְאִמּוֹ - אֵין יוֹצֵא בְּעֵרוּב אִמּוֹ.

יז. כֹּתֶל חָצֵר שֶׁנִּפְרַץ, מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת - מָתָר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כַּפֶּתַח, יָתֵר מִכָּאן - כְּנֶגֶד הַפִּרְצָה אָסוּר. נִפְרְצוּ בוֹ פִּרְצוֹת הַרְבֵּה, אִם הָעוֹמֵד מֻרְכָּה עַל הַפָּרוּץ - מָתָר. וְאִם הַפָּרוּץ מֻרְכָּה עַל הָעוֹמֵד, כְּנֶגֶד הַפִּרְצָה, נִפְרְצָה כְּנֶגֶד עֶשְׂרָה בְּתִים - בְּטֵלָה הַמְּחִיצָה. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, וּבֵין זוֹ לְזוֹ עֶשְׂרָה טְפָחִים, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גְּדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחִצָּה חֲמִשָּׁה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּמַעֲטָהּ בָּאֲבָנִים, בַּכְּפִתִּים וּבְסָלָם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נָסָר שֶׁרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פָּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם. אַחַת מֵהֶן גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - עוֹשִׂין לָהּ מְחִיצָה גְּבוֹהָה חֲמִשָּׁה טְפָחִים, וּמְבַטְּלָהּ.

יח. כֹּתֶל שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה -מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין

תּוֹסֶפְתָּא

מְצָרֵף הוּא יָדוֹ לַצָּנוֹר לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשׁוֹתֶה. וְאִם יֵשׁ פִּי צָנוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים – אָסוּר, שֶׁאֵין מְטַלְטְלִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת.

טו. בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאֵין בֵּינוֹ לַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדֵי שֶׁיְּהֵלֵךְ אָדָם – בְּנֵי חָצֵר מַתָּרִין, וּבְנֵי עֲלִיָּה אֲסוּרִין. אִם יֵשׁ בֵּינוֹ לְבֵין הַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדֵי שֶׁיְּהֵלֵךְ אָדָם – בְּנֵי חָצֵר אֲסוּרִין, וּבְנֵי עֲלִיָּה מַתָּרִין. בְּאֵר שֶׁלִּפְנֵי הַחַלּוֹן – מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הֵימֶנּוּ בַּשַּׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּינוֹ וּבֵין הַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁיְּהֵלֵךְ אָדָם. אִם יֵשׁ בְּפִי הַבּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים – בֵּין בְּפִי הַבּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים – בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הֵימֶנּוּ בַּשַּׁבָּת.

טז. בּוֹר שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת – מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הֵימֶנּוּ בַּשַּׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּינוֹ לַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדֵי שֶׁיְּהֵלֵךְ אָדָם. אִם יֵשׁ בְּפִי הַבּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים – אָסוּר, שֶׁאֵין מְטַלְטְלִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת.

יז. אַמַּת הַמַּיִם שֶׁלִּפְנֵי הַחַלּוֹן – מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הֵימֶנּוּ בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּינָהּ לַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁיְּהֵלֵךְ אָדָם. זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה בְּאַמָּה שֶׁל פַּרְטַלְיָה, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר: הוֹאִיל וְאֵין בֵּינָהּ לְבֵין הַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדֵי שֶׁיְּהֵלֵךְ אָדָם – מֻתֶּרֶת. וְאִם יֵשׁ בְּפִיהָ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הֵימֶנּוּ בְּשַׁבָּת.

יח. אַמַּת הַמַּיִם שֶׁעוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר – אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּכְּנִיסָה וּבִיצִיאָה. עָשׂוּ לָהּ בַּכְּנִיסָה וְלֹא בִיצִיאָה, בִּיצִיאָה וְלֹא בַכְּנִיסָה – אֵין מְמַלְּאִין הֵימֶנָּה בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לוֹ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּכְּנִיסָה וּבִיצִיאָה. הָיְתָה רְחָבָה מֵרֹאשָׁהּ אֶחָד וְצָרָה מֵרֹאשָׁהּ אֶחָד – הֲרֵי זֶה מַרְחִיב אֶת מְקוֹם הַצַּר, וְאֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה אֶלָּא לָרֹחַב בִּלְבַד. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּבִיבִין הַמְקֻשְׁקָשִׁין תַּחַת הַבָּתִּים וְתַחַת הַחֲצֵרוֹת.

הַשָּׁלֵם

יט. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֹּתֶל שֶׁעַל גַּבֵּהּ – נְדוֹנִין כְּמִחְצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאַמַּת הַמַּיִם שֶׁהָיְתָה בָּאָה מֵאֵבֶל לְצִפּוֹרִי, וְהָיוּ מְמַלְּאִין הֵימֶנָּה בַּשַּׁבָּת עַל פִּי הַזְּקֵנִים. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה.

כ. גְּזוּזְטְרָא שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם – אֵין מְמַלְּאִין הֵימֶנָּה בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה. וְאִם הָיָה לְמַטָּה מִן הַמַּיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם צָפִין עַל גַּבֵּהּ – אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף מִלְמַעְלָה. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַבְיָא אוֹמֵר: גְּזוּזְטְרָא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, חוֹקֵק בָּהּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, וּמְמַלֵּא הֵימֶנָּה בַּשַּׁבָּת.

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. שַׁעֲרֵי גִנָּה, בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ לָהֶן בֵּית שַׁעַר מִבִּפְנִים – פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן מִבִּפְנִים. מִבַּחוּץ – פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן מִבַּחוּץ. מִכָּאן וּמִכָּאן – פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן מִכָּאן וּמִכָּאן. אֵין לָהֶם לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן – אֲסוּרִים כָּאן וְכָאן. וְכֵן פִּתְחֵי חֲנֻיּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּזְמַן שֶׁהַמַּנְעוּל לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה – מֵבִיא אֶת הַמִּפְתֵּחַ מֵעֵרֶב שַׁבָּת וּמַנִּיחוֹ בְּאַסְקוּפָא, לְמָחָר, פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל וּמַחֲזִירוֹ לָאַסְקָפָה. וּבִזְמַן שֶׁהַמַּנְעוּל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה – מֵבִיא מַפְתֵּחַ מֵעֵרֶב שַׁבָּת וּמַנִּיחוֹ בַּמַּנְעוּל. לְמָחָר – פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל וּמַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף בִּזְמַן שֶׁהַמַּנְעוּל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, מֵבִיא מַפְתֵּחַ מֵעֵרֶב שַׁבָּת וּמַנִּיחוֹ בְּאַסְקוּפָא, לְמָחָר – פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל וּמַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ, אוֹ בְּחַלּוֹן שֶׁעַל גַּבֵּי הַפֶּתַח. אִם יֵשׁ בַּחַלּוֹן אַרְבַּע עַל אַרְבַּע – אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת.

תּוֹסֶפְתָּא

ב. חַרִּים וְהַפֶּסְקָנִין[3] וּסְפִינָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵין מְטַלְטְלִין, לֹא מִתּוֹכָן לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָן, אֲבָל יוֹרֵד לְתוֹכָן וְאוֹכֵל. פָּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת מָתָר, חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - אָסוּר. אֲמַת הַמַּיִם - אָסוּר. אֲמַת הַמַּיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, עֲמוּקָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְכֵן גּוּמָא - אֵין מְטַלְטְלִין, לֹא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ, אֲבָל יוֹרֵד לְתוֹכָהּ וְשׁוֹתֶה. אִם הָיוּ הַמַּיִם מוּעָטִים - מְזַלֵּף לְתוֹךְ יָדוֹ וְשׁוֹתֶה. אִם הָיוּ שְׁנַיִם, זֶה מַעֲמִיד לַחֲבֵרוֹ, וְהַלָּה שׁוֹתֶה. וְזֶה מַעֲמִיד לַחֲבֵרוֹ וְהַלָּה שׁוֹתֶה. פָּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - מָתָר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - אָסוּר.

ג. אֵילָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים. אִם אֵין גּוּפוֹ גָּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - מְטַלְטְלִין תַּחְתָּיו. הָיָה גָּבוֹהַּ מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹתָיו, וְנָמַךְ מֵרוּחַ אַחַת - רוֹאִין אֶת הַנָּמוּךְ כְּאִלּוּ הוּא פָּתַח, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא נָמוּךְ יֶתֶר עַל הַגָּבוֹהַּ.

ד. חֲרָבָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, עֲמוּקָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, חַלּוֹן שֶׁעַל גַּבָּהּ שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת. הָיוּ שְׁנַיִם - שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת, שֶׁאֵין שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת. הָיְתָה אַחַת וְהִיא שֶׁל רַבִּים - אֲסוּרָה עַד שֶׁיֵּעָרְבוּ.

ה. אַשְׁפָּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, חַלּוֹן שֶׁעַל גַּבָּהּ - זוֹרְקִין לָהּ בְּשַׁבָּת. הָיוּ שְׁתַּיִם - שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת, שֶׁאֵין שְׁנֵי רְשׁוּיוֹת מְשַׁמְּשׁוֹת כְּאַחַת, הָיְתָה אַחַת וְהִיא שֶׁל רַבִּים - אֲסוּרָה עַד שֶׁיֵּעָרְבוּ.

ו. בְּנֵי חָצֵר וּבְנֵי מִרְפֶּסֶת, שֶׁאֵין צְרִיכִים לְעֵרֶב, שֶׁעֵרְבוּ אֵלּוּ לְעַצְמָן וְאֵלּוּ לְעַצְמָן, כָּל שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - לַמִּרְפֶּסֶת. פָּחוֹת מִכֵּן - לֶחָצֵר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהֵן שֶׁל רַבִּים, וְעֵרְבוּ אֵלּוּ לְעַצְמָן וְאֵלּוּ לְעַצְמָן, אוֹ שֶׁהָיוּ שֶׁל יְחִידִים וְשָׁכְחוּ וְלֹא עֵרְבוּ. אֲבָל אִם הָיוּ שֶׁל רַבִּים וְשָׁכְחוּ וְלֹא עֵרְבוּ, גַּג וְחָצֵר וְאַכְסַדְרָה וּמִרְפֶּסֶת - כֻּלָּן רְשׁוּת אַחַת הֵן.

ז. חָצֵר גְּדוֹלָה שֶׁנִּפְרְצָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְנִשְׁתַּיְּרוּ בָהּ גְּדוּדְיוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים, עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת - מָתָר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפֻתָּח. פָּחוֹת מִכֵּן - מָתְרִין לְאוֹתָהּ שַׁבָּת וַאֲסוּרִין לֶעָתִיד לָבֹא; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֲסוּרִין לֶעָתִיד לָבֹא אֲסוּרִין לְאוֹתָהּ שַׁבָּת. וּקְטַנָּה שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא כְּעֶשֶׂר, וְנִטְלָה דוֹפְנָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְנִשְׁתַּיֵּר כְּפֶס מִכָּאן כְּפֶס מִכָּאן - מָתָר. נִטְלָה כֻּלָּהּ - מָתָר לְאוֹתָהּ שַׁבָּת וַאֲסוּרָה לֶעָתִיד לָבֹא; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֲסוּרָה לֶעָתִיד לָבוֹא, כָּךְ אֲסוּרָה לְאוֹתָהּ שַׁבָּת.

ח. חַלּוֹן שֶׁמְּקָצָתָהּ בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה וּמְקָצָתָהּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. הָיְתָה כֻּלָּהּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה וּמֵעֲטָהּ בָּאֲבָנִים, אוֹ בְּגִפְתִּים, וּבְסָלָם הַמְּצָרִי, אוֹ שֶׁהָיָה נֵסֶר שֶׁרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים וְקָבְעָה בָּהּ, מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פָּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד[4]. הָיְתָה רְחָבָה מֵרֹאשָׁהּ אַחַת וּקְצָרָה מֵרֹאשָׁהּ אַחֵר - הֲרֵי זֶה מַרְחִיב אֶת מְקוֹם הַצַּר. חַלּוֹן שֶׁהִיא אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - עוֹשֶׂה לָהּ מִרְבִּיּוֹת[5] וּמְבַטְּלָהּ. כֵּיוֹצֵא בּוֹ, מִי שֶׁהָיוּ לוֹ חֲנֻיּוֹת פְּתוּחוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּפְתוּחוֹת לַחֲצֵרוֹת, אִם אֵין שָׁם אֶלָּא דָּבָר מוּעָט - מֵבִיא וּמְטַלְטֵל מִזֶּה לָזֶה. הָיְתָה חָצֵר וּבָהּ דִּיּוּרִין. עֵרְבוּ - מָתָּרִין. לֹא עֵרְבוּ - אֲסוּרִין.

ט. אֶחָד חַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁנֵי בָתִּים, וְאֶחָד חַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, וְאֶחָד חַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי

[3] בְּרֵכוֹת הָעֲשׂוּיוֹת לְמַלֹּאוֹת בָּהֶן מַיִם.

[4] בַּסְּפָרִים כָּתוּב לְהַקֵּפָה, וְהִגַּהְתִּי עַל פִּי ׳חֲזוֹן יְחֶזְקֵאל׳, וְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת הַגְּרָ״א זַ״ל.

[5] סוֹתֵם אֶת הַחַלּוֹן עִם עֲנָפִים.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

עֲלִיּוֹת, וְאֶחָד חֲלוֹן שֶׁבֵּין שְׁנֵי גַּנּוֹת, וְאֶחָד חֲלוֹן שֶׁבֵּין שְׁנֵי דִּיּוּרִין, וּגְשָׁרִים, וּנְפָשׁוֹת[6], וּרְשׁוּת הָרַבִּים הַמְקֹרָה - מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בְּשַׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּתִּים בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים - עוֹשֶׂה לֶחִי מִכָּאן וְלֶחִי מִכָּאן, אוֹ קוֹרָה מִכָּאן וְקוֹרָה מִכָּאן. מְעָרְבִין וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּאֶמְצַע. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְעָרְבִין רְשׁוּת הָרַבִּים בְּךָ. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּמַעֲשֶׂה בְּגִינוֹסָר, שֶׁזֶּה פָּתַח דֶּלֶת קֶרְפִּיפוֹ וְסָתַם רְשׁוּת הָרַבִּים, וְזֶה פָּתַח דֶּלֶת קֶרְפִּיפוֹ וְסָתַם רְשׁוּת הָרַבִּים - שֶׁמְּעָרְבִין וְנוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בָּאֶמְצַע, שֶׁכָּל מְחִיצָה הַנַּעֲשֵׂית לְשַׁבָּת, בֵּין אֲנוּסִין בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מֻטְעִין בֵּין מְזִידִין - הֲרֵי זֶה מְחִיצָה. הֶחְזִירוּ הַפְּתָחִים לִמְקוֹמָן - חָזְרוּ לְאִסּוּרָן. חָצֵר שֶׁגַּגּוֹתֶיהָ מִבַּצָּרִין[7] - כָּל אֶחָד וְאֶחָד רְשׁוּת לְעַצְמוֹ.

י. כָּל גַּגּוֹת הָעִיר - רְשׁוּת אַחַת הֵן. אָסוּר לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד מִן הַגַּגִּין לֶחָצֵר וּמִן הֶחָצֵר לַגַּגִּין, וְכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר - מֻתָּר לְטַלְטְלָן בַּגַּגִּין, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵהֵא גַּג גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה אוֹ נָמוּךְ עֲשָׂרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל אֶחָד וְאֶחָד רְשׁוּת לְעַצְמוֹ, וְאֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה. אָמַר לָהֶם רַבִּי מֵאִיר: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּאַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכְחוּ וְלֹא עֵרְבוּ, שֶׁאָסוּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מֵחָצֵר לַבָּתִּים, וּמִבָּתִּים לֶחָצֵר, וְכֵלָן שֶׁשָּׁבְתוּ בֶּחָצֵר - מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר, מַה נִּשְׁתַּנָּה גַּג מֵחָצֵר? אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בֶּחָצֵר, שֶׁאֵין תַּחְתֶּיהָ דִּיּוּרִין! אָמַר לָהֶם: אַף חָצֵר, פְּעָמִים שֶׁיֵּשׁ תַּחְתֶּיהָ דִּיּוּרִין. אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בֶּחָצֵר, שֶׁאֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ, תֹּאמַר בַּגַּגּוֹת, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ? אָמַר לָהֶם: הֲרֵי שֶׁהָיְתָה חֲלוּקָה, אוֹ שֶׁהָיְתָה עֲשׂוּיָה פִּסְפָּס[8], לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ?[9] אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: עַד כָּאן הָיְתָה תְּשׁוּבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַגַּג, וְהַמִּרְפֶּסֶת, הֶחָצֵר וְהָאַכְסַדְרָה - כֻּלָּן רְשׁוּת אַחַת הֵן.

מַסֶּכֶת עֵרוּבִין פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, אַחַת פְּתוּחָה לַצָּפוֹן וְאַחַת פְּתוּחָה לַדָּרוֹם, וְגַגוֹתֵיהֶן שָׁוִין - הַגַּגִּין רְשׁוּת לְעַצְמָן. וְהַחֲצֵרוֹת - כָּל אַחַת וְאַחַת רְשׁוּת לְעַצְמָן. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּמְעֻטָּה בָּאֲבָנִים, וּבִכְפָתִים[10] וּבְסָלָם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נָסָר שֶׁהוּא רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים וְקָבְעוֹ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם. אִם רָצוּ - מְעָרְבִין אַחַת. פָּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד.

ב. שְׁתֵּי גְּזוּזְטְרָאוֹת, זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבֵין זוֹ לְזוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. פָּחוֹת מִכָּאן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם. שָׁלֹשׁ דִּיּוֹטָאוֹת, זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, וְזוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ - הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל אֶחָד, וְאֶמְצָעִית שֶׁל אַחֵר - לֹא יְשַׁלְשֵׁל מִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה דֶּרֶךְ הָאֶמְצָעִית, שֶׁאֵין מְשַׁלְשְׁלִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת דֶּרֶךְ רְשׁוּת, אֲבָל מְשַׁלְשֵׁל הוּא מִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ אֶמְצָעִית. מְשַׁלְשֵׁל אָדָם קְדֵרָה שֶׁל בָּשָׂר וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבֵּי זִיז שֶׁרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים. הָיְתָה חַלּוֹן בָּאֶמְצַע, שֶׁהִיא אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - אָסוּר, שֶׁאֵין מְשַׁלְשְׁלִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת דֶּרֶךְ רְשׁוּת.

ג. צִנּוֹר הַמְקַלֵּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶחָד יַיִן וְאֶחָד שֶׁמֶן - קוֹלֵט, בֵּין בְּיָד בֵּין בַּכֶּלִי,

---

[6] צִיּוּנֵי קְבָרִים.

[7] חָצֵר אֲשֶׁר גַּגּוֹת הַבָּתִּים שֶׁבְּתוֹכָהּ הֵם שָׁוִים לְקַרְקַע הֶחָצֵר, הֵינוּ שֶׁהַבָּתִּים בְּנוּיִים בְּמָקוֹם נָמוּךְ שֶׁבְּחָצֵר.

[8] סִיָּמָנִים עַד הֵיכָן מַגִּיעָה הַדִּירָה שֶׁל כָּל אֶחָד.

[9] הֵינוּ שֶׁוַּדַּאי כָּל אֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ.

[10] בַּקּוֹרוֹת (כְּפִיסֵי עֵץ).

תּוֹסֶפְתָּא

וּמַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהִיא מְלֵאָה אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין - מַכְנִיסָהּ אֲצָלוֹ. הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהִיא מְלֵאָה אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין - מוֹצִיאָהּ אֲצָלוֹ. גָּמָל שֶׁרֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בִּפְנִים - אוֹבְסִין אוֹתוֹ בִּפְנִים. בַּחוּץ - אוֹבְסִין אוֹתוֹ בַּחוּץ. אוֹתָן כֵּלִים שֶׁפּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם, שֶׁבַּקְּרָקָעוֹת - אֲסוּרִין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אַף שֶׁבַּקְּרָקָעוֹת, פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם.

ד. הַכּוֹחֶה[11] בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְכָל מִי שֶׁנִּתְלַשׁ רָקוֹ בְּפִיו - לֹא יְהַלֵּךְ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, עַד שֶׁיָּרוֹק.

ה. שְׁתֵּי מְטַהֲרוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ - נוֹטֵל אֶת הַפָּקָק מִבְּנָתַיִם וּמְשַׁקְּן, וּמַחֲזִיר אֶת הַפָּקָק לִמְקוֹמוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: שְׁתֵּי בְּרֵכוֹת, אַחַת שֶׁל חַמִּין וְאַחַת שֶׁל צוֹנֶן - נוֹטֵל אֶת הַפָּקָק מִבְּנָתַיִם, כְּדֵי שֶׁיֵּרְדוּ חַמִּין לְתוֹךְ הַצּוֹנֶן, וְצוֹנֶן לְתוֹךְ הַחַמִּין, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחֲזִיר אֶת הַפָּקָק לִמְקוֹמוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנּוֹטֵל אֶת הַפָּקָק כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ הַמַּיִם וְיֵילְכוּ לָהֶם, וְאִם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּנָּגֵב - אָסוּר. וּפוֹקְקִין אֶת הַבִּיב בְּסוּדָרִין, וּבְכָל דָּבָר הַמְּסַלְּטֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָצִיפוּ הַמַּיִם אֶת הָאוֹכְלִין וְאֶת הַכֵּלִים. אֵין פּוֹקְקִין אֶת הַבִּיב כְּדֵי שֶׁיֵּרְדוּ הַמַּיִם לַבּוֹר. רַבִּי מְנַחֵם אִישׁ גְּלִיָּא אוֹמֵר: צִנּוֹר שֶׁעָלוּ בּוֹ קוֹצִים וְקִישׁוּשִׁיּוֹת[12] - דּוֹרְסָן בְּרֶגֶל בִּצְנָעָא, כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ הַמַּיִם וְיֵילְכוּ לָהֶם.

ו. חֲבִילָה שֶׁל עֵצִים וְסוֹכָהּ שֶׁל קוֹצִין שֶׁהִתְקִינָם לַפִּרְצָה שֶׁבְּחָצֵר, אִם הָיוּ קְשׁוּרוֹת וּתְלוּיוֹת - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. אִם לָאו - אֵין פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: הָיְתָה כְבוּשָׁה בְּאֲבָנִים מֵרֹאשָׁהּ אֶחָד - אֵין רַשַּׁאי לִגַּע בָּהֶן. נִתְלוּ בָּהּ קוֹצִין וְדוֹקְרָנִין - מְפַשֵּׁר בְּיָדוֹ בִּצְנָעָא, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְרַע. וְשֶׁל בְּהֵמָה - דּוֹרֵס בְּרַגְלָיו. מַחֲצָלוֹת פְּרוּשׁוֹת עַל פִּתְחֵי חֲנֻיּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אִם הָיוּ קְשׁוּרוֹת וּתְלוּיוֹת - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם. וְאִם לָאו - אֵין פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם. גָּמָל שֶׁרֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בִּפְנִים, וְשֶׁל שַׁבָּלִין וְשֶׁל עָשָׂה לָהֶם צִיר שֶׁל קָנִים, וְשֶׁל שַׁבָּלִין וְשֶׁל כָּל דָּבָר - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. דֶּלֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ צִיר - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. נִשְׁבְּרוּ צִירֶיהָ - אֵין פּוֹתְחִין וְאֵין נוֹעֲלִין בָּהּ בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּשַּׁבָּת. דֶּלֶת הַנִּגָּרֶרֶת, וּמַחֲצֶלֶת הַנִּגָּרֶרֶת, וְקַנְקַן הַנִּגָּרֶר, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְשׁוּרִין וּתְלוּיִן פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב.

ז. הָיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא בְּסֵפֶר עַל הָאַסְקֻפָּה, וְנִתְגַּלְגֵּל הַסֵּפֶר מִיָּדוֹ, וְלִפָּנִים וְלַחוּץ - גּוֹלְלוֹ מִכָּאן וּמִכָּאן וּמַנִּיחוֹ עַל הָאַסְקֻפָּה. אֲבָל מַפְתֵּחַ אֵינוֹ כֵן, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַמַּפְתֵּחַ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - נוֹטֵל אֶת הַמַּפְתֵּחַ מִן הָאַסְקֻפָּה, וְנוֹתְנוֹ לַמַּנְעוּל, וּפוֹתֵחַ וְנוֹטֵל כְּלִי מִתּוֹךְ הַבַּיִת, וּמַחֲזִירוֹ לַמַּנְעוּל, וְנוֹעֵל וּמַנִּיחַ הַמַּפְתֵּחַ בַּחֲלוֹן שֶׁעַל גַּב שְׁקוּף. אִם יֵשׁ בְּפִי הַחֲלוֹן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - אָסוּר, שֶׁאֵין מְטַלְטְלִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת.

ח. מַלְבֵּן שֶׁל סְפַקְלַרְיָא[13] וּתְרִיסִין שֶׁל חֲנֻיּוֹת - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן. אִם הָיוּ נִשְׁמָטִים - אֲסוּרִים. נֶגֶר נִשְׁמָט[14] - אָסוּר. נִקְמָז[15] - מֻתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִקְמָז, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָט - אָסוּר.

ט. נֶגֶר נִגָּרַר, אִם הָיָה קָשׁוּר וְתָלוּי - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. וְאִם לָאו - אֵין פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין

[11] מִלְּשׁוֹן כְּיחוֹ וְנִיעוֹ.

[12] מִלְּשׁוֹן לְקוֹשֵׁשׁ קַשׁ.

[13] מַרְאָה [שְׁפִיגֶ'על].

[14] שֶׁנִּפְסַק הַחֶבֶל שֶׁהוּא קָשׁוּר בּוֹ, וּכְשֶׁפּוֹתְחִין אוֹתוֹ הוּא מַנִּיחוֹ בְּקֶרֶן זָוִית.

[15] שֶׁנִּתְחַב בְּחוֹר הָאַסְקֻפָּה וְנִפְתַּח אוֹתוֹ הַחוֹר, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ לָאָרֶץ וְנוֹקֵב וְנִכְנָס בָּאָרֶץ.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

בּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קָשׁוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ תָלוּי. אֵיזֶהוּ נָגֵר? הַגּוֹרֵר שֶׁנּוֹעָלִין בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, כָּל שֶׁקָּשׁוּר וְתָלוּי וְרֹאשׁ אֶחָד מַגִּיעַ לָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֶה - אַף בַּמְּדִינָה מֻתָּר, אֶלָּא אֵיזֶהוּ נָגֵר שֶׁנּוֹעָלִין בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה? כָּל שֶׁאֵינוֹ לֹא קָשׁוּר וְלֹא תָלוּי, וְשׁוֹמְטוֹ וּמַנִּיחוֹ בְּזָוִית.

י. הַמּוֹצֵא תְּפִלִּין - מַכְנִיסָן זוּג זוּג. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁנַיִם שְׁנַיִם. אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה, אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְאֶחָד יְשָׁנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בַּחֲדָשׁוֹת וּמַתִּיר בַּיְשָׁנוֹת. הַמּוֹצֵא סֵפֶר בַּשָּׂדֶה - יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרוֹ, וּמַחְשִׁיךְ עָלָיו, וְנוֹטְלוֹ וּבָא לוֹ. וּבִשְׁעַת הַסַּכָּנָה - מְכַסָּן וְהוֹלֵךְ לוֹ. אִם הָיוּ גְּשָׁמִים יוֹרְדִין - הוּא מִתְעַטֵּף בְּבִגְדּוֹ וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ.

יא. מִי שֶׁיָּצָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ - מְכַסֶּה אֶת רֹאשׁוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ, וּמְכַסֶּה אוֹתָן. אִם הָיָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ - נוֹטְלָן וּמַנִּיחָן בְּמָקוֹם הַמְצֻנָּע. מֵחֲזִירִין צִיר הַתַּחְתּוֹן שֶׁל דֶּלֶת, שְׁדֵּה, תֵּבָה וּמִגְדָּל, וְאֵין מֵחֲזִירִין צִיר הָעֶלְיוֹן. שֶׁל בּוֹר, שֶׁל יָצִיעַ, וְשֶׁל דּוּת - הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר. וְאִם הֶחֱזִיר - חַיָּב חַטָּאת.

יב. נִימַת כִּנּוֹר שֶׁנִּפְסְקָה - קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ. קָשְׁרָהּ וְנִפְסְקָה - אֵין קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: וַהֲלֹא אִם קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ אֵין לָהּ קוֹל! אֶלָּא מְשַׁלְשֵׁל שֶׁל מַעְלָה וְעוֹנֵב לְמַטָּה.

יג. כֹּהֵן שֶׁעָלְתָה בּוֹ יַבֶּלֶת בְּמָתְנָיו - חֲבֵרוֹ חוֹתְכָהּ לוֹ בְּשָׁנָיו, בְּמִקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, אִם בַּכְּלִי - כָּאן וְכָאן אָסוּר.

יד. אֵין מְמַלְּאִין בַּעֲדָשָׁה[16] בְּשַׁבָּת, אִם כְּחָס עַל חֻבָּל וְעַל הַמַּשְׁיְרִים[17] - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. אֵין מְמַלְּאִין מִבְּאֵר הַקָּר בְּגַלְגַּל בְּיוֹם-טוֹב, וּכְשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה וְחָנוּ עָלֶיהָ, הִתִּירוּ לָהֶם נְבִיאִים שֶׁבֵּינֵיהֶם, לִהְיוֹת מְמַלְּאִין מִבּוֹר הַקָּר בְּגַלְגַּל בְּיוֹם-טוֹב, וְלֹא כָל בּוֹר וְדוּת הַקָּר הִתִּירוּ, אֶלָּא אוֹתוֹ בּוֹר שֶׁחָנוּ עָלֶיהָ בִּלְבַד.

טו. הִלְכוֹת שַׁבָּת, חֲגִיגוֹת וּמְעִילוֹת - כַּהֲרָרִים תְּלוּיִן בִּשְׂעָרָה. מִקְרָא מֵעֵט וַהֲלָכוֹת מְרֻבּוֹת, וְאֵין לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסָּמְכוּ.

טז. מִכָּאן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: צְבָתָא בִּצְבָתָא מִתְעַבֵּד, צְבָתָא קַדְמָיְיתָא בְּמָה מִתְעַבֵּד? הָא לָאו בְּרִיָּה הוּא![18]

יז. הַדְּיוֹנִין, וְהָעֲבוֹדוֹת, הַטָּהֳרוֹת, וְהַטְּמְאוֹת, וְהָעֲרָיוֹת, וּמוּסָף עֲלֵיהֶן הָעֲרָכִין, וְהַחֲרָמִין, וְהֶקְדֵּשׁוֹת, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, מִקְרָא מֻרְבֶּה וּמִדְרָשׁוֹת וַהֲלָכוֹת מְרֻבּוֹת, וְיֵשׁ לָהֶן עַל מַה שֶּׁיִּסָּמְכוּ. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן חָנָן אוֹמֵר: אִלּוּ שְׁמוֹנָה מִקְצוֹעַ תּוֹרָה - גּוּפֵי הֲלָכוֹת הֵן.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר. אֵין בּוֹדְקִין, לֹא לְאוֹר הַחַמָּה, וְלֹא לְאוֹר הַלְּבָנָה, וְלֹא לְאוֹר הָאֲבוּקָה, אֶלָּא לְאוֹר הַנֵּר, מִפְּנֵי שֶׁאוֹר הַנֵּר יָפֶה לַבְּדִיקָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר - זֵכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, יט): "שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם", וְאוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית מד, יח): "וַיְחַפֵּשׂ בַּגָּדוֹל הֵחֵל", וְאוֹמֵר (צְפַנְיָה א, יב): "וְהָיָה בָּעֵת הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַיִם בַּנֵּרוֹת"; וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כ, כז): "נֵר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן".

---

[16] מֹאזְנַיִם.

[17] בְּנֻסַּח הַסְּפָרִים כָּתוּב: מְשִׁיחָה, וְהוּא הַחֶבֶל שֶׁדּוֹלִים עִמּוֹ מִן הַבּוֹר.

[18] הַצְּבָת שֶׁעוֹשִׂים הַנַּפָּחִים, עַל יְדֵי צְבָת אַחֶרֶת הִיא עֲשׂוּיָה, שֶׁאוֹחֶזֶת בִּצְבָת וּמַכָּה בַּקּוֹרְנָם עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית. וְזֶהוּ מָשָׁל, כְּשֵׁם שֶׁמִּצְבַת אַחַת נַעֲשׂוּ כַּמָּה צְבָתוֹת, כָּךְ מִשְּׁבוּת אַחַת לָמְדוּ לִגְזֹר אַחֵר כָּךְ כַּמָּה שְׁבִיתוֹת.

תוֹסֶפְתָּא

ב. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁתֵּי שׁוּרוֹת עַל פְּנֵי כָּל הַמַּרְחָף, שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה הָרוֹאָה אֶת הַפֶּתַח, וְהָעֶלְיוֹנָה הָרוֹאָה אֶת הַקּוֹרָה, וְשֶׁלְּפָנִים הֵימֶנָּה וְשֶׁלְּמַטָּה הֵימֶנָּה - אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: שְׁתֵּי שׁוּרוֹת הַחִיצוֹנוֹת שֶׁהֵן הָעֶלְיוֹנוֹת, הָעֶלְיוֹנָה הָרוֹאָה אֶת הַפֶּתַח וְאֶת הַקּוֹרוֹת, וְאֶת שְׁנַיִּים שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶנָּה, אֲבָל שֶׁלְּפָנִים הֵימֶנָּה - אֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק.

ג. חוֹרֵי הַבַּיִת, הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְגַג הַיְצִיעַ, וְהַדּוּת, וְגַג הַבַּיִת, וְגַג הַמִּגְדָּל, וְרֶפֶת בָּקָר, וּמַתְבֵּן, וְלוּלִין, וְאוֹצְרוֹת יַיִן, וְאוֹצְרוֹת שֶׁל שֶׁמֶן - אֵין צְרִיכִין בְּדִיקָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִטָּה שֶׁהִיא חוֹצֶצֶת וְחוֹלֶקֶת אֶת כָּל הַבַּיִת, וְעַצִּים וַאֲבָנִים מֻנָּחִים תַּחְתֶּיהָ - בּוֹדֵק אֶת צַד הַחִיצוֹן, וְאֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק אֶת צַד הַפְּנִימִי.

ד. הַיּוֹצְאִין בּוֹ בַּשַּׁיָּרָא, וְהַמְּפָרֵשׁ בִּסְפִינָה, לִפְנֵי שְׁלֹשִׁים יוֹם - אֵין צָרִיךְ לִבְדּוֹק. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - בּוֹדֵק וּמַשְׁכִּים, וְהוֹלֵךְ לְדַרְכּוֹ.

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: שְׁתֵּי חַלּוֹת שֶׁל תּוֹדָה פְּסוּלוֹת, מֻנָּחוֹת עַל גַּב הָאֲצַטְבָא, כָּל זְמַן שֶׁמֻּנָּחוֹת - כָּל הָעָם אוֹכְלִין חֻלִּין. נִטְלָה אַחַת מֵהֶן - כָּל הָעָם אוֹכְלִין תְּרוּמָה. נִטְלוּ שְׁתֵּיהֶן - שׁוֹרְפִין אֲלוּ וְאֲלוּ. אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת - מְבַעֲרִין אֶת הַכֹּל מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹרְפִין תְּרוּמוֹת טְמֵאוֹת, תְּלוּיוֹת וּטְהוֹרוֹת כְּאַחַת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טְהוֹרוֹת בִּפְנֵי עַצְמָן וּתְלוּיוֹת בִּפְנֵי עַצְמָן, וּטְמֵאוֹת בִּפְנֵי עַצְמָן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נָחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל הַטְּהוֹרָה וְעַל הַטְּמֵאָה - שֶׁאֵין שׁוֹרְפִין, עַל הַתְּלוּיָה וְעַל הַטְּהוֹרָה - שֶׁשּׁוֹרְפִין, עַל מָה נָחְלְקוּ? עַל הַתְּלוּיָה וְעַל הַטְּמֵאָה, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תִּשָּׂרֵף זוֹ בְּעַצְמָהּ וְזוֹ בְּעַצְמָהּ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵין הַנִּדּוֹן זֶה דּוֹמֶה לְרָאָיָה! כְּשֶׁהֵעִידוּ רַבּוֹתֵינוּ, עַל מַה הֵעִידוּ? אִם עַל הַבָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא בְּוַלַד הַטֻּמְאָה שֶׁשּׁוֹרְפִין אוֹתָהּ עִם הַבָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא

הַשָּׁלֵם

בְּאַב הַטֻּמְאָה, זֶה טָמֵא וְזֶה טָמֵא! אֶלָּא שֶׁזֶּה טָמֵא טֻמְאָה חֲמוּרָה וְזֶה טָמֵא טֻמְאָה קַלָּה, אִם עַל הַשֶּׁמֶן שֶׁנִּפְסַל בְּטִבּוּל יוֹם שֶׁמַּדְלִיקִין אוֹתוֹ בְּנֵר שֶׁנִּטְמָא בְּטֻמְאַת מֵת - זֶה פָּסוּל וְזֶה טָמֵא, אַף אָנוּ מוֹדִים בִּתְרוּמָה שֶׁנִּטְמָא בְּוַלַד הַטֻּמְאָה, שׁוֹרְפִין אוֹתָן עִם תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמְאַת בְּאַב הַטֻּמְאָה, אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹסִיפִין לָהּ טֻמְאָה עַל טֻמְאָתָהּ. אֲבָל הֵיאַךְ נִשְׂרֹף הַתְּלוּיָה עִם הַטְּמֵאָה, נִמְצָא זֶה מְטַמֵּאתָהּ שֶׁמָּא יָבֹא אֵלִיָּהוּ וְיַטַּהֲרֶנָּה? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹרְפִין בָּשָׂר טָהוֹר עִם בָּשָׂר טָמֵא, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

ו. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אֵין מוֹכְרִים חָמֵץ לְנָכְרִי, וְאֵין נוֹתְנִין לוֹ בְּמַתָּנָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ שְׁעַת בִּעוּר, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָה וְלִמֵּד - שֶׁמּוֹכְרִין וְנוֹתְנִין בְּמַתָּנָה אַף בִּשְׁעַת הַבִּעוּר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵלּוּ דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, וְאֵלּוּ דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל, הִכְרִיעַ רַבִּי עֲקִיבָה לְסַיֵּעַ דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹתֵחַ הַבַּבְלִי וְכָל מִינֵי כּוֹתֵחַ - אָסוּר לְמָכֹר שְׁלוֹשִׁים יוֹם קֹדֶם הַפֶּסַח.

ז. הָאוֹכֵל חָמֵץ אַחַר חֲצוֹת, וְחָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח - הֲרֵי זֶה בְּלֹא תַּעֲשֶׂה וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. תּוֹךְ זְמָנוֹ - עוֹבֵר עָלָיו בְּלָאו וְכָרֵת. דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת - אֵין בּוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה. חָמֵץ לִפְנֵי זְמָנוֹ וּלְאַחַר זְמָנוֹ - אֵין עוֹבְרִים עָלָיו בְּלֹא כְּלוּם. תּוֹךְ זְמָנוֹ - עוֹבֵר עָלָיו בִּכְרֵת וּבְלָאו, וְעַל לֹא הוֹדַע אָשָׁם תָּלוּי. וּמִשָּׁעָה שֶׁאָסוּר בְּאֲכִילָה - אָסוּר בַּהֲנָאָה. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת חָמֵץ בַּפֶּסַח - חַיָּב עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת וְעַל לֹא הוֹדַע אָשָׁם תָּלוּי.

ח. הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בְּפֶסַח - פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין וּמִדְּמֵי עֲצִים לַכֹּהֵן; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְחַיֵּב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: נַמְתִּי לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָה, מִפְּנֵי מָה הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בְּפֶסַח אֵין מְשַׁלֵּם דְּמֵי עֲצִים לַכֹּהֵן? וּמַה נִּשְׁתַּנִּית זוֹ מִשְּׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁבִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה מְשַׁלֵּם

תּוֹסֶפְתָּא

דְּמֵי עֵצִים לַכֹּהֵן? ! אָמַר לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּתִרוּמָה טְמֵאָה בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ בָּהּ הֶתֵּר אֲכִילָה - יֵשׁ לוֹ בָּהּ הֶתֵּר הַסָּקָה, תֹּאמַר בְּזֶה שֶׁאֵין לוֹ בָּהּ, לֹא הֶתֵּר אֲכִילָה וְלֹא הֶתֵּר הַסָּקָה? ! הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה? לְתִרוּמַת תּוּתִים וַעֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאוּ, שֶׁאֵין לוֹ בָּהּ הֶתֵּר אֲכִילָה וְלֹא הֶתֵּר הַסָּקָה, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמַפְרִישׁ תְּרוּמָה וְהֶחְמִיצָה, אֲבָל בְּמַפְרִישׁ תְּרוּמַת חָמֵץ בְּפֶסַח זֶה, אֵינָהּ קְדוּשָׁה.

ט. הָאוֹכֵל קֹדֶשׁ חָמֵץ בְּפֶסַח - אֵינָהּ כִּתְרוּמָה. הָאוֹכֵל קֹדֶשׁ חָמֵץ בְּפֶסַח, בְּשׁוֹגֵג - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם וַדַּאי וְאָשָׁם תָּלוּי. בְּמֵזִיד -פָּטוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמַפְרִישׁ קֹדֶשׁ וְהֶחְמִיצוֹ, אֲבָל בְּמַפְרִישׁ קֹדֶשׁ חָמֵץ בְּפֶסַח זֶה, אֵינָהּ קְדוּשָׁה.

י. אֶחָד הָאוֹכֵל, אֶחָד הַמַּמְחֶה, וְהַשּׁוֹתֶה, אָכַל וְחָזַר וְאָכַל, וְחָזַר וְאָכַל, אִם יֵשׁ מֵאֲכִילָה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס -מִצְטָרְפִין. וְאִם לָאו - אֵין מִצְטָרְפִין. שָׁתָה, וְחָזַר וְשָׁתָה, וְחָזַר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס - מִצְטָרְפִין. וְאִם לָאו - אֵין מִצְטָרְפִין. כֵּיצַד? שֶׁאֲכִילָה בִּכְזַיִת - כָּךְ שְׁתִיָּה בִּכְזַיִת. וּשְׁתִיָּה וַאֲכִילָה אֵין מִצְטָרְפִין. אֲכָל כַּזַּיִת, אֲפִלּוּ מֻחֱמֶשֶׁת הַמִּינִים - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין, אָכַל כַּחֲצִי זַיִת, וְנוֹדַע לוֹ, וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת אַחֵר, אֲפִלּוּ מִמִּין אֶחָד - אֵין מִצְטָרְפִין.

יא. חָמֵץ שֶׁל נָכְרִים - מֻתָּר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמְרִים: אַף שֶׁל הֶקְדֵּשׁ מֻתָּר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. חָמֵץ שֶׁל כּוּתִים, מֵאֵימָתַי מֻתָּר אַחַר הַפֶּסַח? שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים - אַחַר שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת. שֶׁל אֲפִיָּה וְשֶׁל נַחְתּוֹמִים בַּכְּפָרִים - עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּבַכְּרַכִּין - עַד שְׁלֹשָׁה תַּנּוּרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר:

הַשָּׁלֵם

כְּשֶׁאָמְרוּ שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים אַחַר שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת - שֶׁל אֲפִיָּה. אִם הָיָה הַרְבֵּה בְּנֵי הַבַּיִת, אוֹ שֶׁעָשָׂה מִשְׁתֶּה לִבְנוֹ וְאָפָה בִּשְׁלֹשָׁה תַּנּוּרִים זֶה אַחַר זֶה - מֻתָּר. וְשֶׁאָמְרוּ שֶׁל נַחְתּוֹמִין בַּכְּפָרִים - עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְאִם נִדְחַק וְאָפָה בִּשְׁלֹשָׁה תַּנּוּרִים זֶה אַחַר זֶה, אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד - מֻתָּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף כְּשֶׁאָמְרוּ הַנַּחְתּוֹמִים בַּכְּרַכִּים עַד שְׁלֹשָׁה תַּנּוּרִים אָסוּר עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁמִּשַּׁחֲרִית הָיָה בּוֹדֶה לוֹ שְׁאוֹר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא עָשׂוּ פִּסְחֵיהֶן עִם יִשְׂרָאֵל, אוֹ שֶׁהִקְדִּימוּ יוֹם אֶחָד. אֲבָל אִם עָשׂוּ פִּסְחֵיהֶן עִם יִשְׂרָאֵל, אוֹ שֶׁעִבְּבוּ יוֹם אֶחָד אַחַר יִשְׂרָאֵל - חֲמֵצוֹ מֻתָּר, אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד.

ב. מְצָה שֶׁל כּוּתִים - מֻתֶּרֶת, וְאָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר, לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין בִּדְקְדּוּקֵי מִצְוָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל מִצְוָה שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ כּוּתִים הַרְבֵּה מִדְקְדְּקִין בָּהּ יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל.

ג. חֻמְצָן שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבֵרָה - מֻתָּר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד, מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲלִיפִין אֶת הַשְּׂאוֹר. הַחֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמִלְאֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפוֹעֲלֵי נָכְרִים נִכְנָסִין לְשָׁם, חֻמְצָן שֶׁנִּמְצָא שָׁם אַחַר הַפֶּסַח - אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּאֲכִילָה.

ד. חֲנוּת שֶׁל נָכְרִים וּפוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ, וּמָצְאוּ בוֹ חָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח - מֻתָּר בָּאֲכִילָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּהֲנָאָה. חֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפוֹעֲלֵי נָכְרִים עוֹשִׂין בְּתוֹכָהּ וּמָצְאוּ בוֹ חָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח - אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּאֲכִילָה. חֲנוּת שֶׁל נָכְרִים וּפוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכָהּ, וּמָצְאוּ בָהּ חָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח - מֻתָּר בַּאֲכִילָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּהֲנָאָה.

ה. נָכְרִי שֶׁהִלְוָה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל חֲמֵצוֹ, וְאָמַר לוֹ: ׳אִם לֹא בָּאתִי קֹדֶם הַפֶּסַח, הֲרֵי זֶה מָכוּר לְךָ אַחַר הַפֶּסַח׳ - מֻתָּר בַּאֲכִילָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּהֲנָאָה. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הַנָּכְרִי עַל חֲמֵצוֹ, וְאָמַר לוֹ: ׳אִם לֹא

תוֹסֶפְתָּא

בְּאתַי קֹדֶם הַפֶּסַח, חֵרֵי זֶה מְכוּר לְךָ אַחַר הַפֶּסַח׳ - אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בָּאֲכִילָה.

ו. נָכְרִי שֶׁבָּא לְבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַחֲמָצוֹ בְּיָדוֹ - אֵין זָקוּק לְבָעֵר. הִפְקִידוֹ אֶצְלוֹ - חַיָּב לְבָעֵר. יְחֵד לוֹ בַּיִת בְּפָנֵי עַצְמוֹ - אֵין זָקוּק לוֹ. יִשְׂרָאֵל וְנָכְרִי שֶׁהָיוּ בָּאִין בְּסַפִּינָה וַחֲמֵץ בְּיַד יִשְׂרָאֵל - חֵרֵי זֶה מוֹכְרוֹ לַנָּכְרִי, וְנוֹתְנוֹ בְּמַתָּנָה, וְחוֹזֵר וְלוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ אַחַר הַפֶּסַח, וּבִלְבַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה.

ז. רַשַׁאי יִשְׂרָאֵל שֶׁיֹּאמַר לַנָּכְרִי: ׳עַד שֶׁאַתָּה לוֹקֵחַ בְּמָנֶה בֹּא וּלְקַח בְּמָאתַיִם, וְאִם אֶצְטָרֵךְ לִי אָבוֹא וְאֶקַּח מִמְּךָ אַחַר הַפֶּסַח׳.

ח. מַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל חֲמוֹרוֹ לַנָּכְרִי לְהוֹלִיךְ עָלָיו חָמֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, מָצָא חָמֵץ בַּדֶּרֶךְ, אִם רַבָּה חָמֵץ - מַתָּר. וְאִם לָאו - אָסוּר.

ט. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, וְהָיָה הוֹלֵךְ מֵעַכּוֹ לְכְזִיב, וְהָיָה רַבִּי אִילָעִי מְהַלֵּךְ אַחֲרָיו. אָמַר לְרַבִּי אִילָעִי: ׳טוֹל גְּלוּסְקִין מִן הַדֶּרֶךְ׳, מָצָא נָכְרִי אַחֵר, אָמַר לוֹ: ׳מַכְגְּאִי! טוֹל גְּלוּסְקִין הַלָּלוּ מֵאִילָעִי׳! נִטְפַּל לוֹ רַבִּי אִילָעִי, אָמַר לוֹ: ׳מֵהֵיכָן אַתָּה׳? אָמַר לוֹ: ׳מֵהָעֲרוֹת הַלָּלוּ שֶׁל בְּרְגָּנִין׳. ׳וּמַה שְׁמְךָ׳? אָמַר לוֹ: ׳מַכְגְּאִי׳. אָמַר לוֹ: ׳מִכֵּירְךָ רַבָּן גַּמְלִיאֵל מִיָּמָיו׳? אָמַר לוֹ: ׳לָאו׳! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לָמְדוּ שֶׁכֵּוֵן רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וּשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים לָמְדוּ בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, לָמְדוּ שֶׁאֵין מַעֲבִירִים עַל הָאוֹכָלִים. וְלָמְדוּ שֶׁהוֹלְכִים אַחַר רוֹב הוֹלְכֵי דְּרָכִים. וְלָמְדוּ שֶׁחֲמֵצוֹ שֶׁל נָכְרִי אַחַר הַפֶּסַח מֻתָּר בַּהֲנָאָה, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְכְזִיב, בָּא אֶחָד וְשָׁאַל עַל נִדְרוֹ, וְאָמַר לְזֶה שֶׁעִמּוֹ: ׳כְּלוּם שָׁתִינוּ רְבִיעִית יַיִן הָאִיטַלְקִי׳? אָמַר לוֹ: ׳הֵן׳. - ׳אִם כֵּן יְטַיֵּל אַחֲרֵינוּ עַד שֶׁיָּפִיג יֵינוֹ׳. וְטִיֵּל אַחֲרָיו שְׁלוֹשָׁה מִילִין, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְסַלְמָה שֶׁל צוֹר, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְסַלְמָה שֶׁל צוֹר, יָרַד רַבָּן גַּמְלִיאֵל מִן הַחֲמוֹר, וְנִתְעַטֵּף, וְיָשַׁב, וְהִתִּיר לוֹ אֶת נִדְרוֹ. וְהַרְבֵּה דְּבָרִים לָמְדוּ

הַשָּׁלֵם

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה: לָמְדוּ, שֶׁרְבִיעִית יַיִן הָאִיטַלְקִי מְשַׁכֵּר. וְלָמְדוּ, שֶׁכּוֹר אֵל יוֹרֶה. וְלָמְדוּ, שֶׁהַדֶּרֶךְ מְפִיגָה אֶת הַיַּיִן. וְלָמְדוּ, שֶׁאֵין מְפִירִין נְדָרִים - לֹא רָכוּב, וְלֹא מְהַלֵּךְ, וְלֹא עוֹמֵד, אֶלָּא מְעַטֵּף וּמְיַשָּׁב.

י. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: אַף הַקָּרְמִית[19] אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח. יוֹצְאִין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, אֲבָל לֹא בַּבְּכוּרִים. וּמַה הֶפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְבִכּוּרִים? מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לוֹ הֶתֵּר אֲכִילָה בַּגְּבוּלִין, וּבִכּוּרִים אֵין לָהֶם הֶתֵּר אֲכִילָה בִּגְבוּלִין.

יא. יוֹצְאִין בְּרָקִיק הַשָּׁרוּי וּבְמֻבְשָׁל שֶׁלֹּא נִמּוֹחַ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יוֹצְאִין בְּרָקִיק הַשָּׁרוּי, וְאֵין יוֹצְאִין בְּמֻבְשָׁל, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִמּוֹחַ. יוֹצְאִין בַּסַּפְגָּנִים הַנַּעֲשִׂים בָּאוּר, וְאֵין יוֹצְאִין בַּסַּפְגָּנִים הַנַּעֲשִׂים בַּחַמָּה, אֵין עוֹשִׂין סוּפְגָּנִים בַּחַמָּה בַּפֶּסַח.

יב. יוֹצְאִין בְּפַת נְקִיָּה וּבְהַדְרָאָה, וּבַסְּרִיקִין הַמְצֻיָּרִין, וְאֵין עוֹשִׂין סְרִיקִין מְצֻיָּרִין בַּפֶּסַח. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: דָּבָר זֶה שָׁאַל בֵּיתוּס בֶּן זוֹנִין לַחֲכָמִים, מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ אֵין עוֹשִׂין סְרִיקִין הַמְצֻיָּרִין בַּפֶּסַח? אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה שׁוֹהָה עֲלֵיהֶן וּמְחַמֶּצֶתְן. אָמַר לָהֶם: אֶפְשָׁר יַעֲשֶׂנָּה בַּדְּפוּס וְיִקָּבְעֶנָּה כֵּיוָן[20]! אָמְרוּ לוֹ: יֹאמְרוּ - ׳כָּל הַסְּרִיקִין אֲסוּרִין וּסְרִיקֵי בֵיתוּס מֻתָּרִין׳. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צָדוֹק: פַּעַם אַחַת נִכְנַסְתִּי אַחַר אַבָּא לְבֵית רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְהֵבִיאוּ לְפָנָיו סְרִיקִין הַמְצֻיָּרִין בַּפֶּסַח, אָמַרְתִּי: ׳אַבָּא! לֹא כֵן אָמְרוּ חֲכָמִים - אֵין עוֹשִׂין סְרִיקִין הַמְצֻיָּרִין בַּפֶּסַח׳? אָמַר לִי: ׳בְּנִי! לֹא שֶׁל כָּל אָדָם אָמְרוּ, אֶלָּא שֶׁל נַחְתּוֹמִין אָמְרוּ׳. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עוֹשִׂין סְרִיקִין כְּמִין רְקִיקִין, וְאֵין עוֹשִׂין סְרִיקִין כְּמִין גְּלוּסְקָאוֹת.

---

[19] מִין דָּגָן.

[20] מְכֻוָּן וּבְדִיּוּק.

תּוֹסֶפְתָּא

יג. אֵין יוֹצְאִין, לֹא בְּחָלוּט, וְלֹא בִּמְעִיסָה, וְלֹא בְּסֹפְגָנִין, וְלֹא בְּדוּבְשִׁין, וְלֹא בְּאַסְקְרִיטִין. אֲבָל מְמַלֵּא כְּרֵסוֹ מֵהֶן, וּבִלְבַד שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת מַצָּה בְּאַחֲרוֹנָה. יוֹצְאִין בְּמַצָּה מְתֻבֶּלֶת, בֵּין שֶׁנִּתְבַּלָּה בְּאִלְפָּס, בֵּין שֶׁנִּתְבַּלָּה בְּקֻדֶּרָה. יוֹצְאִין בְּחֲרֶרָה וּבְמַצָּה יְשָׁנָה, וּבִלְבַד שֶׁעֲשָׂאהּ מִתְּחִלָּה לְשֵׁם פֶּסַח.

יד. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: יוֹצְאִין בְּחַזֶּרֶת וּבְחַרְדָּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁרָף - אֵין יוֹצְאִין בּוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁפָּנָיו מַכְסִיפִין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כָּל יֶרֶק מַר יֵשׁ לוֹ שָׁרָף וּפָנָיו מַכְסִיפִין - יוֹצְאִים בָּהֶם בֵּין לַחִים בֵּין יְבֵשִׁים, וְאֵין יוֹצְאִין בָּהֶן כְּמוּשִׁים. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף יוֹצְאִין בָּהֶן יְבֵשִׁין, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ: יוֹצְאִין בָּהֶן כְּמוּשִׁין.

טו. הַחַזֶּרֶת, וְהַמַּצָּה, וְהַפֶּסַח - לֵילֵי יוֹם-טוֹב רִאשׁוֹן חוֹבָה, וְהַשְּׁאָר יָמִים - רְשׁוּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לָאֲנָשִׁים - חוֹבָה; לְנָשִׁים - רְשׁוּת. הִלֵּל הַזָּקֵן הָיָה כּוֹרְכָן שְׁלָשְׁתָּן, זֶה בָּזֶה וְאוֹכְלָן. מֵאֵימָתַי אוֹכְלָן? מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ, לֹא אוֹכְלָן מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ - אוֹכְלָן כָּל הַלַּיְלָה, לֹא אוֹכְלָן כָּל הַלַּיְלָה - לֹא יֹאכְלֵם מֵעַתָּה. הַחַזֶּרֶת, וְהַמַּצָּה, וְהַפֶּסַח - אֵין מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בְּצַק שֶׁבִּסְדָקֵי עֲרֵבָה בְּמָקוֹם הֶעָשׂוּי לְחַזֵּק - אֵינוֹ חוֹצֵץ וְאֵינוֹ עוֹבֵר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְחַזֵּק - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. אִם יֵשׁ כַּזַּיִת בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. הָיָה כַּחֲצִי זַיִת מִכָּאן וְכַחֲצִי זַיִת מִכָּאן, וּכְמִין חוּט בָּאֶמְצַע, אִם נִטְלִין שְׁלָשְׁתָּן כְּאֶחָד - הֲרֵי זֶה צָרִיךְ לְבַעֲרָם, וְאִם לָאו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר.

ב. עֲרֵבַת הָעִבְדָּנִין שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ קֶמַח תּוֹךְ שְׁלוֹשָׁה יָמִים - חַיָּב לְבָעֵר. קֹדֶם שְׁלשָׁה יָמִים - אֵינוֹ חַיָּב לְבָעֵר, מְלוּגְמָא שֶׁנִּסְרְחָה - אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר. הַקִּילּוֹר, וְהָאִסְפְּלָנִית,

הַשָּׁלֵם

וְהָרִטְיָה, שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ קֶמַח - אֵין צָרִיךְ לְבָעֵר. חֲרֹסֶת שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ קֶמַח - הֲרֵי זֶה אָסוּר. חַלּוֹת בָּצֵק שֶׁעִפְּשׁוּ אוֹ שֶׁיִּבְּשׁוּ - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים.

ג. חִמּוּץ שֶׁיָּרַד לְתוֹךְ הַבּוֹר - הֲרֵי זֶה כְּמִבְעָר. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קֶמַח קָלִי שֶׁיָּרַד לְתוֹכָהּ דָּלֶף - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם חָמֵץ.

ד. הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׂעוֹרִים בַּמַּיִם וְהֶחְמִיצוּ - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַשּׁוֹרֶה שְׂעוֹרִין בְּמַיִם וְנִתְבַּקְּעוּ - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. וּבֵחֻמָּץ - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מֻתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֻמָּץ צוֹמְתָן.

ה. אֵין לָשִׁין אֶת הַמַּצָּה בְּרוֹתְחִין - מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּפוֹשָׁרִים - מִפְּנֵי שֶׁמַּחְמִיצִין. אֲבָל לָשִׁין אוֹתָהּ בְּצוֹנֵן. אֵין לָשִׁין אֶת הַמַּצָּה בִּשְׁאָר מַשְׁקִין, וְאִם לָשׁ, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּשָּׁרֵף מִיָּד, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּאָפֶה. אֲבָל מְקַטְּפִין אוֹתָהּ בְּכָלָן.

ו. מֵי תַּשְׁמִישׁוֹ שֶׁל נַחְתּוֹם שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם הָאֶשְׁבָּרָן, וְאֵין שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם מִדְרוֹן - מִפְּנֵי שֶׁמִּתְכַּנְּסוֹת וּבָאוֹת לִידֵי חִמּוּץ.

ז. הָאִשָּׁה שֶׁכִּנְסָהּ מֵי תַּשְׁמִישׁוֹ שֶׁל נַחְתּוֹם לְלוּשׁ בָּהֶן לְמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. יֶתֶר עַל כֵּן, הָיוּ נָשִׁים נוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ לָשִׁין בְּמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּיוֹם-טוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵיאַךְ אַתָּה אוֹמֵר שֶׁמַּפְרִישִׁין חַלָּה בְּטָמְאָה בְּיוֹם-טוֹב, וְהַכָּתוּב אוֹמֵר (שְׁמוֹת יב, יט): "שְׁאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לִדְבָרֵינוּ, הֲרֵי הַהוּא עוֹבֵר מִשּׁוּם: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה". אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: עֲדַיִן הַדָּבָר שָׁקוּל, מִי מַכְרִיעוֹ? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אַכְרִיעַ, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּיָדַי נִמְצֵאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וַהֲרֵי הוּא בְּיָדַי. כְּשֶׁאֲנִי מַנִּיחַ כְּמוֹ שֶׁהָיָא, נִמְצֵאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאֵינוֹ בְּיָדַי.

תּוֹסֶפְתָּא

ח. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שָׁלֹשׁ נָשִׁים עוֹסְקוֹת בְּבָצֵק כְּאַחַת, אַחַת לָשָׁה וְאַחַת עוֹרֶכֶת, וְאַחַת אוֹפָה, לָשָׁה - הִיא מְקַטֶּפֶת וַחֲבֶרְתָּהּ לָשָׁה תַּחְתֶּיהָ. הִיא מְקַטֶּפֶת - הִיא אוֹפָה וַחֲבֶרְתָּהּ מְקַטֶּפֶת תַּחְתֶּיהָ, וְהַשְּׁלִישִׁית לָשָׁה. אוֹפָה - הִיא לָשָׁה וַחֲבֶרְתָּהּ אוֹפָה תַּחְתֶּיהָ, וְהַשְּׁלִישִׁית מְקַטֶּפֶת, וְחוֹזְרוֹת חְלִילָה. כָּל זְמַן שֶׁעוֹסְקוֹת בְּבָצֵק אֵינוֹ בָּא לִידֵי חִמּוּץ. כַּמָּה הוּא שִׁעוּר הָעִסָּה? רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: בְּחִיטִּין - עַד שְׁלֹשֶׁת קַבִּין. וּבְשְׂעוֹרִין - עַד אַרְבַּעַת קַבִּין. וְכָל זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה עֲסוּקָה בּוֹ - אֵינוֹ בָּא לִידֵי חִמּוּץ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חִלּוּף הַדְּבָרִים.

ט. אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת - מְבָעֲרִין אֶת הַכֹּל מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת, וְאוֹפִין לוֹ מֵצָּה מֵעֶרֶב שַׁבָּת. תְּרוּמָה טְהוֹרָה וּטְמֵאָה - מְבָעֲרִין אוֹתָן מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חִלִּין - בְּזִמַּנָּן, תְּרוּמָה טְהוֹרָה וּטְמֵאָה - מְבָעֲרִין בַּשַּׁבָּת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צָדוֹק: תְּרוּמָה מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת - שֶׁאוֹכְלֶיהָ מוּעָטִין, וְחִלִּין בַּשַּׁבָּת - שֶׁאוֹכְלֵיהֶן מְרֻבִּין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צָדוֹק: פַּעַם אַחַת שָׁבַת אַבָּא בְּיַבְנֶה, וְחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. וּבָא זוּנִין, מְמֻנֶּה שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר: 'הִגִּיעַ עֵת לְבָעֵר הֶחָמֵץ'; וְהָלַכְתִּי אֲנִי וְאַבָּא לְבֵית רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וּבִעַרְנוּ אֶת הֶחָמֵץ.

י. אֵיזֶה הוּא "צוֹפִים"? הָרוֹאֶה וְאֵינוֹ מַפְסִיק. מִכָּאן אַתָּה אוֹמֵר: הַהוֹלֵךְ לִשְׁחוֹט אֶת פִּסְחוֹ, וְלָמוּל אֶת בְּנוֹ, וְלֶאֱכֹל סְעוּדַת אֲרוּסִין בְּבֵית חָמִיו, וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אִם יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת כְּדֵי שֶׁיַּחְזֹר לְבֵיתוֹ - חוֹזֵר. וְאִם לָאו - אֵינוֹ חוֹזֵר, וּמְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל סְעוּדָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה - אֵין חָבֵר רַשַּׁאי לֶאֱכֹל הֵימֶנָּה. אִם עָבַר צוֹפִים - שׁוֹרְפוֹ בְּמְקוֹמוֹ, וְאִם לָאו -חוֹזֵר וְשׁוֹרְפוֹ לִפְנֵי הַבִּירָה מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, הֲוֵי, לֹא אָמְרוּ לַחְזֹר, אֶלָּא לְהָקֵל עָלָיו. עַד כַּמָּה הֵן חוֹזְרִין? בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: עַד כְּשֶׁנֵּי בֵיצִים, וְלֹא מָצִינוּ לוֹ חָבֵר. רָצָה לְשׁוֹרְפוֹ לִפְנֵי בִירָה מֵעֲצֵי עַצְמוֹ, אוֹ עַל גַּגּוֹ מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

הַשָּׁלֵם

יא. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַחֲזִיר אֶת הַקְּדוּשִׁין - מַחֲזִירִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לַחְזֹר - אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲמָד וּמוֹשָׁב - עוֹשִׂין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת - אֵין עוֹשִׂין. אֵין מַעֲמָד וּמוֹשָׁב פָּחוֹת מִשִּׁבְעָה פְּעָמִים. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִשְׁאוֹל שְׁלוֹם אֲבֵלִים בְּשַׁבָּת - שׁוֹאֲלִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִשְׁאוֹל - אֵין שׁוֹאֲלִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהָיוֹת אֲבֵלִים הוֹלְכִין לְאַחַר הַמִּטָּה - הוֹלְכִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַלֵּךְ - אֵין הוֹלְכִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים - מַדְלִיקִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק - אֵין מַדְלִיקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מַדְלִיקִין בְּפוּנְדָּקָאוֹת וּבְבֵית הַמַּיִם, אֲבָל שֶׁאָמְרוּ מַדְלִיקִין וְאֲבָל שֶׁאָמְרוּ אֵין מַדְלִיקִין - שְׁנֵיהֶם לֹא נִתְכַּוְּנוּ אֶלָּא לְדָבָר אֶחָד: מִשּׁוּם הֶרֵגֶל עֲבֵרָה.

יב. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּמֹחֲרַת לַקַּרְקַע עַד חֲצוֹת - עוֹשִׂין, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת - אֵין עוֹשִׂין.

יג. מֵאֵימָתַי אַרְבָּעָה עָשָׂר אָסוּר בְּמְלָאכָה? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מֵאוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשֶּׁתָּנַץ הַחַמָּה. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב לְרַבִּי יְהוּדָה: הֵיכָן מְצִינוּ שֶׁמִּקְצָת הַיּוֹם אָסוּר בְּמְלָאכָה וּמִקְצָתוֹ מֻתָּר? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: הוּא עַצְמוֹ יוֹכִיחַ עַל עַצְמוֹ, שֶׁמִּקְצָתוֹ מֻתָּר בַּאֲכִילַת חָמֵץ וּמִקְצָתוֹ אָסוּר.

יד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ אֵין עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעַרְבֵי פְּסָחִים עַד חֲצוֹת, אֲבָל שָׁלֹשׁ אֻמָּנִיּוֹת עוֹשִׂין: הַחַיָּטִין, וְהַסַּפָּרִין, וְהַכּוֹבְסִין. הַחַיָּטִין - שֶׁכֵּן מָצִינוּ הֶדְיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ בַּמּוֹעֵד. הַסַּפָּרִין - שֶׁכֵּן נָזִיר וּמְצֹרָע, וּמִי שֶׁעָלְתָה לוֹ מַכָּה בְּרֹאשׁוֹ, מִסְפָּרִין בַּמּוֹעֵד. הַכּוֹבְסִין - שֶׁכֵּן הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם, וְהַיּוֹצֵא בֵּית הָאֲסוּרִים מְכַבְּסִין בַּמּוֹעֵד. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה

אוֹמֵר: אַף הָרַצְעָנִין, שֶׁכֵּן עוֹלֵי רְגָלִים מְתַקְּנִין מִנְעָלֵיהֶן וְסַנְדָּלֵיהֶן בְּחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד. הַזֶּבֶל שֶׁבְּחָצֵר - מְסַלְּקִין אוֹתוֹ לַצְּדָדִין, שֶׁבְּרֶפֶת וְשֶׁבְּחָצֵר - מְסַלְּקִין אוֹתוֹ לְאַשְׁפָּה.

טו. שִׁשָּׁה דְּבָרִים עָשׂוּ אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ, שְׁלֹשָׁה בִּרְצוֹן חֲכָמִים, וּשְׁלֹשָׁה שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים. וְאֵלּוּ בִּרְצוֹן חֲכָמִים: מַרְכִּיבִין דְּקָלִים בְּעַרְבֵי פְּסָחִים כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, וְכוֹרְכִין אֶת שְׁמַע, וְקוֹצְרִין לִפְנֵי הָעֹמֶר - בִּרְצוֹן חֲכָמִים. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים: גּוֹדְשִׁין לִפְנֵי הָעֹמֶר, וְאוֹכְלִין נְשׂוֹרִין בְּשַׁבָּת, וּמַתִּירִין גִּמְזִיוֹת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ - שֶׁל חָרוּב וְשֶׁל שִׁקְמָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אִם בִּרְצוֹן חֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂין, יְהוּ כָּל אָדָם עוֹשִׂין כֵּן! אֵלּוּ וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים. עַל שְׁלֹשָׁה מְחוּ בְיָדָן, וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא מְחוּ בְיָדָן, וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מְחוּ בְיָדָן: מַרְכִּיבִין דְּקָלִים בְּעַרְבֵי פְּסָחִים כָּל הַיּוֹם, וְכוֹרְכִין אֶת שְׁמַע, וְקוֹצְרִין וְגוֹדְשִׁין לִפְנֵי הָעֹמֶר - וְלֹא מְחוּ בְיָדָן. אֵלּוּ שֶׁמִּחוּ בְיָדָן: מַתִּירִין גִּמְזִיוֹת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ - שֶׁל חָרוּב וְשֶׁל שִׁקְמָה. וְאוֹכְלִין נְשׂוֹרִין בְּשַׁבָּת, וְנוֹתְנִין פֵּאָה לַיָּרָק - וּמִחוּ בְיָדָן חֲכָמִים.

טז. כֵּיצַד כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע? אוֹמְרִים: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", וְלֹא הָיוּ מַפְסִיקִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַפְסִיקִין הָיוּ, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹמְרִים: "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ" וְגוֹ'.

יז. כֵּיצַד נוֹתְנִין פֵּאָה לַיָּרָק? לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אֶלָּא לַלֶּפֶת וְלַקַּפְלוֹט - מִפְּנֵי שֶׁלִּקְיטָתָן כְּאַחַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף לַכְּרוּב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בִּבְנוֹ שֶׁל 'נְבוֹ הָיוּ'[21], שֶׁנָּתַן פֵּאָה לַלֶּפֶת, וּבָא אָבִיו וּמָצָא עֲנִיִּים עַל פֶּתַח גִּנָּתוֹ. אָמַר לָהֶם: בָּנַי! לֹא נָחוּשׁ לְדִבְרֵי חֲכָמִים? הַשָּׁלִיכוּ מַה שֶּׁבְּיֶדְכֶם! וְהִשְׁלִיכוּ, וְנָתַן כִּפְלַיִם בְּמַעֲשֵׂר. וְלֹא שָׁהְיְתָה עֵינוֹ צָרָה, אֶלָּא שֶׁחָשׁ לְדִבְרֵי חֲכָמִים.

---

[21] שֵׁם אָדָם.

יחזקאל פרק ה

א וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ ׀ חֶרֶב חַדָּה תַּעַר הַגַּלָּבִים תִּקָּחֶנָּה לָךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל־רֹאשְׁךָ וְעַל־זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ לְךָ מֹאזְנֵי מִשְׁקָל וְחִלַּקְתָּם: **ב** שְׁלִשִׁית בָּאוּר תַּבְעִיר בְּתוֹךְ הָעִיר כִּמְלֹאת יְמֵי הַמָּצוֹר וְלָקַחְתָּ אֶת־הַשְּׁלִשִׁית תַּכֶּה בַחֶרֶב סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלִשִׁית תִּזְרֶה לָרוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם: **ג** וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר וְצַרְתָּ אוֹתָם בִּכְנָפֶיךָ: **ד** וּמֵהֶם עוֹד תִּקָּח וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ אֹתָם בָּאֵשׁ מִמֶּנּוּ תֵּצֵא־אֵשׁ אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: {פ}

ה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה זֹאת יְרוּשָׁלַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת: **ו** וַתָּמֶר אֶת־מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מִן־הַגּוֹיִם וְאֶת־חֻקּוֹתַי מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ כִּי בְמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם: {ס} **ז** לָכֵן כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הֲמָנְכֶם מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם בְּחֻקּוֹתַי לֹא הֲלַכְתֶּם וְאֶת־מִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם: **ח** לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ גַּם־אֲנִי וְעָשִׂיתִי בְתוֹכֵךְ מִשְׁפָּטִים לְעֵינֵי הַגּוֹיִם: **ט** וְעָשִׂיתִי בָךְ אֵת אֲשֶׁר לֹא־עָשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר־לֹא־אֶעֱשֶׂה כָמֹהוּ עוֹד יַעַן כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ: {פ}

י לָכֵן אָבוֹת יֹאכְלוּ בָנִים בְּתוֹכֵךְ וּבָנִים יֹאכְלוּ אֲבוֹתָם וְעָשִׂיתִי בָךְ שְׁפָטִים וְזֵרִיתִי אֶת־כָּל־שְׁאֵרִיתֵךְ לְכָל־רוּחַ: {ס} **יא** לָכֵן חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא יַעַן אֶת־מִקְדָּשִׁי טִמֵּאת בְּכָל־שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ וְגַם־אֲנִי אֶגְרַע וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְגַם־אֲנִי לֹא אֶחְמוֹל: **יב** שְׁלִשִׁתַּיִךְ בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ וּבְרָעָב יִכְלוּ בְתוֹכֵךְ וְהַשְּׁלִשִׁית בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סְבִיבוֹתָיִךְ וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָל־רוּחַ אֱזָרֶה וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם: **יג** וְכָלָה אַפִּי וַהֲנִחוֹתִי חֲמָתִי בָּם וְהִנֶּחָמְתִּי וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בְקִנְאָתִי בְּכַלּוֹתִי חֲמָתִי בָּם: **יד** וְאֶתְּנֵךְ לְחָרְבָּה וּלְחֶרְפָּה בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר: **טו** וְהָיְתָה חֶרְפָּה וּגְדוּפָה מוּסָר וּמְשַׁמָּה לַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ בַּעֲשׂוֹתִי בָךְ שְׁפָטִים בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְתוֹכְחוֹת חֵמָה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי: **טז** בֶּשַׁלְּחִי אֶת־חִצֵּי הָרָעָב הָרָעִים בָּהֶם אֲשֶׁר הָיוּ לְמַשְׁחִית אֲשֶׁר־אַשַׁלַּח אוֹתָם לְשַׁחֶתְכֶם וְרָעָב אוֹסֵף עֲלֵיכֶם וְשָׁבַרְתִּי לָכֶם מַטֵּה־לָחֶם: **יז** וְשִׁלַּחְתִּי עֲלֵיכֶם רָעָב וְחַיָּה רָעָה וּשְׁכִּלֵךְ וְדֶבֶר וָדָם יַעֲבָר־בָּךְ וְחֶרֶב אָבִיא עָלַיִךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי: {פ}

יחזקאל פרק ו

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְהִנָּבֵא אֲלֵיהֶם: **ג** וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים ולגיאות וְלַגֵּיאָיוֹת הִנְנִי אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְאַבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם: **ד** וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִּלּוּלֵיכֶם: **ה** וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְזֵרִיתִי אֶת־עַצְמוֹתֵיכֶם סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם: **ו** בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תִּישַׁמְנָה לְמַעַן יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ גִּלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ חַמָּנֵיכֶם וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם: **ז** וְנָפַל חָלָל בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: **ח** וְהוֹתַרְתִּי בֶּהְיוֹת לָכֶם פְּלֵיטֵי חֶרֶב בַּגּוֹיִם בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם בָּאֲרָצוֹת: **ט** וְזָכְרוּ פְלֵיטֵיכֶם אוֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת־לִבָּם הַזּוֹנָה אֲשֶׁר־סָר מֵעָלַי וְאֶת

עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָקְטוּ בִּפְנֵיהֶם אֶל־
הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ לְכָל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם: י וְיָדְעוּ כִּי־
אֲנִי יְהוָה לֹא אֶל־חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה
הַזֹּאת: {פ}

יא כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַכֵּה בְכַפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלְךָ
וֶאֱמָר־אָח אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר יִפֹּלוּ: **יב** הָרָחוֹק בַּדֶּבֶר
יָמוּת וְהַקָּרוֹב בַּחֶרֶב יִפּוֹל וְהַנִּשְׁאָר וְהַנָּצוּר בָּרָעָב
יָמוּת וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם: **יג** וְיָדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה
בֶּהְיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ גִּלּוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת
מִזְבְּחוֹתֵיהֶם אֶל כָּל־גִּבְעָה רָמָה בְּכֹל | רָאשֵׁי
הֶהָרִים וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל־אֵלָה עֲבֹתָה
מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ־שָׁם רֵיחַ נִיחֹחַ לְכָל
גִּלּוּלֵיהֶם: **יד** וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־
הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה מִמִּדְבַּר דִּבְלָתָה בְּכֹל
מוֹשְׁבֹתֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}

יחזקאל פרק ז

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** וְאַתָּה בֶן־אָדָם
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ
עַל־אַרְבַּעַת אַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: **ג** עַתָּה הַקֵּץ
עָלַיִךְ וְשִׁלַּחְתִּי אַפִּי בָּךְ וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי
עָלַיִךְ אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתָיִךְ: **ד** וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי עָלַיִךְ
וְלֹא אֶחְמוֹל כִּי דְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ
בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיןָ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}
ה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה
בָאָה: **ו** קֵץ בָּא בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ אֵלַיִךְ הִנֵּה
בָאָה: **ז** בָּאָה הַצְּפִירָה אֵלַיִךְ יוֹשֶׁב הָאָרֶץ בָּא
הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם מְהוּמָה וְלֹא־הֵד הָרִים: **ח** עַתָּה
מִקָּרוֹב אֶשְׁפְּךָ חֲמָתִי עָלַיִךְ וְכִלֵּיתִי אַפִּי בָּךְ
וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֵת כָּל־
תּוֹעֲבוֹתָיִךְ: **ט** וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמוֹל

כִּדְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיןָ
וִידַעְתֶּם תִּהְיֶיןָ כִּי אֲנִי יְהוָה מַכֶּה: **י** הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָאָה
יָצְאָה הַצְּפִירָה צָץ הַמַּטֶּה פָּרַח הַזָּדוֹן: **יא** הֶחָמָס |
קָם לְמַטֵּה־רֶשַׁע לֹא־מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם וְלֹא
מֵהֶמְיָם וְלֹא־נַהּ בָּהֶם: **יב** בָּא הָעֵת הִגִּיעַ הַיּוֹם
הַקּוֹנֶה אַל־יִשְׂמַח וְהַמֹּכֵר אַל־יִתְאַבֵּל כִּי חָרוֹן אֶל־
כָּל־הֲמוֹנָהּ: **יג** כִּי הַמֹּכֵר אֶל־הַמִּמְכָּר לֹא יָשׁוּב
וְעוֹד בַּחַיִּים חַיָּתָם כִּי־חָזוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ לֹא
יָשׁוּב וְאִישׁ בַּעֲוֹנוֹ חַיָּתוֹ לֹא יְתַחַזָּקוּ: **יד** תָּקְעוּ
בַּתְּקוֹעַ וְהָכֵין הַכֹּל וְאֵין הֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה כִּי חֲרוֹנִי
אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ: **טו** הַחֶרֶב בַּחוּץ וְהַדֶּבֶר וְהָרָעָב
מִבַּיִת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יָמוּת וַאֲשֶׁר בָּעִיר רָעָב
וָדֶבֶר יְאׇכְלֻנּוּ: **טז** וּפָלְטוּ פְלֵיטֵיהֶם וְהָיוּ אֶל־
הָהָרִים כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת כֻּלָּם הֹמוֹת אִישׁ
בַּעֲוֹנוֹ: **יז** כָּל־הַיָּדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה
מָיִם: **יח** וְחָגְרוּ שַׂקִּים וְכִסְּתָה אוֹתָם פַּלָּצוּת וְאֶל
כָּל־פָּנִים בּוּשָׁה וּבְכָל־רָאשֵׁיהֶם קָרְחָה: **יט** כַּסְפָּם
בַּחוּצוֹת יַשְׁלִיכוּ וּזְהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה כַּסְפָּם וּזְהָבָם
לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה נַפְשָׁם לֹא
יְשַׂבֵּעוּ וּמֵעֵיהֶם לֹא יְמַלֵּאוּ כִּי־מִכְשׁוֹל עֲוֹנָם
הָיָה: **כ** וּצְבִי עֶדְיוֹ לְגָאוֹן שָׂמָהוּ וְצַלְמֵי תּוֹעֲבָתָם
שִׁקּוּצֵיהֶם עָשׂוּ בוֹ עַל־כֵּן נְתַתִּיו לָהֶם
לְנִדָּה: **כא** וּנְתַתִּיו בְּיַד־הַזָּרִים לָבַז וּלְרִשְׁעֵי הָאָרֶץ
לְשָׁלָל וחללוה וְחִלְּלוּהוּ: **כב** וְהַסְבּוֹתִי פָּנַי מֵהֶם
וְחִלְּלוּ אֶת־צְפוּנִי וּבָאוּ־בָהּ פָּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ: {פ}
כג עֲשֵׂה הָרִתּוֹק כִּי הָאָרֶץ מָלְאָה מִשְׁפַּט דָּמִים
וְהָעִיר מָלְאָה חָמָס: **כד** וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ
אֶת־בָּתֵּיהֶם וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן עַזִּים וְנֶחֱלוּ
מִקְדְּשֵׁיהֶם: **כה** קִפָּדָה־בָּא וּבִקְשׁוּ שָׁלוֹם
וָאָיִן: **כו** הוֹוָה עַל־הוֹוָה תָּבוֹא וּשְׁמוּעָה אֶל־שְׁמוּעָה
תִּהְיֶה וּבִקְשׁוּ חָזוֹן מִנָּבִיא וְתוֹרָה תֹּאבַד מִכֹּהֵן
וְעֵצָה מִזְּקֵנִים: **כז** הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל וְנָשִׂיא יִלְבַּשׁ

שִׁמָּה וִידֵי עַם־הָאָרֶץ תִּבָּהֲלָנָה מִדַּרְכָּם אֶעֱשֶׂה אֹתָם וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ {פ}

יחזקאל פרק ח

א וַיְהִי | בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשִּׁשִּׁי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים לְפָנָי וַתִּפֹּל עָלַי שָׁם יַד אֲדֹנָי יְהוִה׃ **ב** וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה דְמוּת כְּמַרְאֵה־אֵשׁ מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה אֵשׁ וּמִמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה כְּמַרְאֵה־זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַלָה׃ **ג** וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצֹת רֹאשִׁי וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ | בֵּין־הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנָה צָפוֹנָה אֲשֶׁר־שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה׃ **ד** וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי בַּבִּקְעָה׃ **ה** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם שָׂא־נָא עֵינֶיךָ דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וָאֶשָּׂא עֵינַי דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וְהִנֵּה מִצָּפוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה הַזֶּה בַּבֹּאָה׃ **ו** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲרֹאֶה אַתָּה מהם מָה הֵם עֹשִׂים תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל | עֹשִׂים פֹּה לְרָחָקָה מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת׃ {פ}

ז וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח הֶחָצֵר וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה חֹר־אֶחָד בַּקִּיר׃ **ח** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם חֲתָר־נָא בַקִּיר וָאֶחְתֹּר בַּקִּיר וְהִנֵּה פֶּתַח אֶחָד׃ {ס} **ט** וַיֹּאמֶר אֵלַי בָּא וּרְאֵה אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים פֹּה׃ **י** וָאָבוֹא וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה כָל־תַּבְנִית רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה שֶׁקֶץ וְכָל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל מְחֻקֶּה עַל־הַקִּיר סָבִיב | סָבִיב׃ **יא** וְשִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶן־שָׁפָן עֹמֵד בְּתוֹכָם עֹמְדִים לִפְנֵיהֶם וְאִישׁ מִקְטַרְתּוֹ בְיָדוֹ וַעֲתַר עֲנַן־הַקְּטֹרֶת עֹלֶה׃ **יב** וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם אֲשֶׁר זִקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ אִישׁ בְּחַדְרֵי מַשְׂכִּיתוֹ כִּי אֹמְרִים אֵין יְהוָה רֹאֶה אֹתָנוּ עָזַב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ׃ **יג** וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים׃ **יד** וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר אֶל־הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת מְבַכּוֹת אֶת־הַתַּמּוּז׃ {ס} **טו** וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃ **טז** וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־חֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וְהִנֵּה־פֶתַח הֵיכַל יְהוָה בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ אַחֹרֵיהֶם אֶל־הֵיכַל יְהוָה וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיתֶם קֵדְמָה לַשָּׁמֶשׁ׃ **יז** וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם הֲנָקֵל לְבֵית יְהוּדָה מֵעֲשׂוֹתָם אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ־פֹה כִּי־מָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָמָס וַיָּשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי וְהִנָּם שֹׁלְחִים אֶת־הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם׃ **יח** וְגַם־אֲנִי אֶעֱשֶׂה בְחֵמָה לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם׃

יחזקאל פרק ט

א וַיִּקְרָא בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר קָרְבוּ פְּקֻדּוֹת הָעִיר וְאִישׁ כְּלִי מַשְׁחֵתוֹ בְּיָדוֹ׃ **ב** וְהִנֵּה שִׁשָּׁה אֲנָשִׁים בָּאִים | מִדֶּרֶךְ־שַׁעַר הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר | מָפְנֶה צָפוֹנָה וְאִישׁ כְּלִי מַפָּצוֹ בְיָדוֹ וְאִישׁ־אֶחָד בְּתוֹכָם לָבֻשׁ בַּדִּים וְקֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ אֵצֶל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת׃ **ג** וּכְבוֹד | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲלָה מֵעַל הַכְּרוּב אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֶל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיִּקְרָא אֶל־הָאִישׁ הַלָּבֻשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר קֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו׃ {פ}

ד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָו עֲבֹר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהִתְוִיתָ תָּו עַל־מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת

בְּתוֹכָהּ: **ה** וְלְאֵלֶּה אָמַר בְּאָזְנַי עִבְרוּ בָעִיר אַחֲרָיו
וְהַכּוּ עַל־ אַל־ תָּחֹס עֵינֵיכֶם וְאַל־
תַּחְמֹלוּ: **ו** זְקֵן בָּחוּר וּבְתוּלָהּ וְטַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ
לְמַשְׁחִית וְעַל־כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־עָלָיו הַתָּו אַל־תִּגָּשׁוּ
וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
לִפְנֵי הַבָּיִת: **ז** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם טַמְּאוּ אֶת־הַבַּיִת
וּמַלְאוּ אֶת־הַחֲצֵרוֹת חֲלָלִים צֵאוּ וְיָצְאוּ וְהִכּוּ
בָּעִיר: **ח** וַיְהִי כְּהַכּוֹתָם וְנֶאשְׁאַר אֲנִי וָאֶפְּלָה עַל־
פָּנַי וָאֶזְעַק וָאמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הֲמַשְׁחִית אַתָּה
אֶת כָּל־שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל בְּשָׁפְכְּךָ אֶת־חֲמָתְךָ עַל־
יְרוּשָׁלִָם: **ט** וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה
גָּדוֹל בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר
מָלְאָה מֵשֶׁה כִּי אָמְרוּ עָזַב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין
יְהוָה רֹאֶה: **י** וְגַם־אֲנִי לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל
דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתָתִי: **יא** וְהִנֵּה הָאִישׁ | לְבֻשׁ
הַבַּדִּים אֲשֶׁר הַקֶּסֶת בְּמָתְנָיו מֵשִׁיב דָּבָר לֵאמֹר
עָשִׂיתִי כאשר כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: {פ}

יחזקאל פרק י

א וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אֶל־הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
הַכְּרֻבִים כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמַרְאֵה דְּמוּת כִּסֵּא נִרְאָה
עֲלֵיהֶם: **ב** וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ | לְבֻשׁ הַבַּדִּים
וַיֹּאמֶר בֹּא אֶל־בֵּינוֹת לַגַּלְגַּל אֶל־תַּחַת לַכְּרוּב
וּמַלֵּא חָפְנֶיךָ גֶּחָלֵי־אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל־
הָעִיר וַיָּבֹא לְעֵינָי: **ג** וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִימִין לַבַּיִת
בְּבֹאוֹ הָאִישׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית: **ד** וַיֶּרָם כְּבוֹד־יְהוָה מֵעַל הַכְּרוּב עַל
מִפְתַּן הַבָּיִת וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן וְהֶחָצֵר
מָלְאָה אֶת־נֹגַהּ כְּבוֹד יְהוָה: **ה** וְקוֹל כַּנְפֵי
הַכְּרוּבִים נִשְׁמַע עַד־הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה כְּקוֹל אֵל־
שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ: **ו** וַיְהִי בְּצַוֹּתוֹ אֶת־הָאִישׁ לְבֻשׁ־
הַבַּדִּים לֵאמֹר קַח אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַגַּלְגַּל מִבֵּינוֹת

לַכְּרוּבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד אֵצֶל הָאוֹפָן: **ז** וַיִּשְׁלַח
הַכְּרוּב אֶת־יָדוֹ מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר
בֵּינוֹת הַכְּרֻבִים וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן אֶל־חָפְנֵי לְבֻשׁ הַבַּדִּים
וַיִּקַּח וַיֵּצֵא: **ח** וַיֵּרָא לַכְּרֻבִים תַּבְנִית יַד־אָדָם תַּחַת
כַּנְפֵיהֶם: **ט** וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים אֵצֶל
הַכְּרוּבִים אוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב וְאוֹפַן
אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד וּמַרְאֵה הָאוֹפַנִּים כְּעֵין
אֶבֶן תַּרְשִׁישׁ: **י** וּמַרְאֵיהֶם דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּם
כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן: **יא** בְּלֶכְתָּם אֶל־
אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּם כִּי
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ
בְּלֶכְתָּם: **יב** וְכָל־בְּשָׂרָם וְגַבֵּהֶם וִידֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם
וְהָאוֹפַנִּים מְלֵאִים עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם
אוֹפַנֵּיהֶם: **יג** לָאוֹפַנִּים לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל
בְּאָזְנָי: **יד** וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי
הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה
וְהָרְבִיעִי פְּנֵי־נָשֶׁר: **טו** וַיֵּרֹמּוּ הַכְּרוּבִים הִיא הַחַיָּה
אֲשֶׁר רָאִיתִי בִּנְהַר־כְּבָר: **טז** וּבְלֶכֶת הַכְּרוּבִים
יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְשָׂאֵת הַכְּרוּבִים אֶת־
כַּנְפֵיהֶם לָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ לֹא־יִסַּבּוּ הָאוֹפַנִּים גַּם־
הֵם מֵאֶצְלָם: **יז** בְּעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְרוֹמָם יֵרֹמּוּ
אוֹתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּהֶם: **יח** וַיֵּצֵא כְּבוֹד יְהוָה
מֵעַל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיַּעֲמֹד עַל־הַכְּרוּבִים: **יט** וַיִּשְׂאוּ
הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם וַיֵּרֹמּוּ מִן־הָאָרֶץ לְעֵינַי
בְּצֵאתָם וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר
בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם
מִלְמָעְלָה: **כ** הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל בְּנְהַר־כְּבָר וָאֵדָּע כִּי כְרוּבִים
הֵמָּה: **כא** אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְאַרְבַּע
כְּנָפַיִם לְאֶחָד וּדְמוּת יְדֵי אָדָם תַּחַת
כַּנְפֵיהֶם: **כב** וּדְמוּת פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר

רָאִיתִי עַל־נְהַר־כְּבָר מַרְאֵיהֶם וְאוֹתָם אִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ׃

יחזקאל פרק יא

א וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קָדִימָה וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֶרְאֶה בְתוֹכָם אֶת־יַאַזַנְיָה בֶּן־עַזֻּר וְאֶת־פְּלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם׃ {פ}
ב וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אָוֶן וְהַיְעֲצִים עֲצַת־רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃ **ג** הָאֹמְרִים לֹא בְקָרוֹב בְּנוֹת בָּתִּים הִיא הַסִּיר וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃ {ס} **ד** לָכֵן הִנָּבֵא עֲלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶּן־אָדָם׃ **ה** וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלוֹת רוּחֲכֶם אֲנִי יָדָעְתִּיהָ׃ **ו** הִרְבֵּיתֶם חַלְלֵיכֶם בָּעִיר הַזֹּאת וּמִלֵּאתֶם חוּצֹתֶיהָ חָלָל׃ {פ}
ז לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר שַׂמְתֶּם בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר וְהִיא הַסִּיר וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ׃ **ח** חֶרֶב יְרֵאתֶם וְחֶרֶב אָבִיא עֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ **ט** וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־זָרִים וְעָשִׂיתִי בָכֶם שְׁפָטִים׃ **י** בַּחֶרֶב תִּפֹּלוּ עַל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ **יא** הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ לְבָשָׂר אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם׃ **יב** וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי לֹא הָלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם׃ **יג** וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי וּפְלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָה מֵת וָאֶפֹּל עַל־פָּנַי וָאֶזְעַק קוֹל־גָּדוֹל וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כָּלָה אַתָּה עֹשֶׂה אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ {פ}
יד וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **טו** בֶּן־אָדָם אַחֶיךָ אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּה אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם רָחֲקוּ מֵעַל יְהוָה לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃ {ס} **טז** לָכֵן אֱמֹר כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וֶאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם׃ {ס} **יז** לָכֵן אֱמֹר כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְאָסַפְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצוֹתֶם בָּהֶם וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ **יח** וּבָאוּ־שָׁמָּה וְהֵסִירוּ אֶת־כָּל־שִׁקּוּצֶיהָ וְאֶת־כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃ **יט** וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃ **כ** לְמַעַן בְּחֻקֹּתַי יֵלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ **כא** וְאֶל־לֵב שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ **כב** וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה׃ **כג** וַיַּעַל כְּבוֹד יְהוָה מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר וַיַּעֲמֹד עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִקֶּדֶם לָעִיר׃ **כד** וְרוּחַ נְשָׂאַתְנִי וַתְּבִאֵנִי כַשְׂדִּימָה אֶל־הַגּוֹלָה בַּמַּרְאֶה בְּרוּחַ אֱלֹהִים וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי׃ **כה** וָאֲדַבֵּר אֶל־הַגּוֹלָה אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר הֶרְאָנִי׃ {פ}

הספר הקדוש

הזה הודפס

לישועת והצלחת

מנחם מענדל

בן ציפורה

וכל משפחתו

וכל עם ישראל

נתרם ע"י קופת צדקה

מנחם מעהל

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ויגש

יום **ראשון**	**ח** 17	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא מה **ירושלמי:** שבת ד **תוספתא:** ערובין ה נ"ך: יחזקאל ה	עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | חצות היום ..... 11:34 נץ החמה ..... 6:34 | שקיעה ..... 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:34 | צאת הכוכבים ..... 4:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:45
יום **שני**	**ו** 18	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא מו **ירושלמי:** שבת ה **תוספתא:** ערובין ו נ"ך: יחזקאל ו	עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | חצות היום ..... 11:34 נץ החמה ..... 6:34 | שקיעה ..... 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:34 | צאת הכוכבים ..... 4:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:04 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:46
יום **שלישי**	**ז** 19	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא מז **ירושלמי:** שבת ו **תוספתא:** עירובין ז נ"ך: יחזקאל ז	עלות השחר (72 דק') ... 5:23 | חצות היום ..... 11:35 נץ החמה ..... 6:35 | שקיעה ..... 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:35 | צאת הכוכבים ..... 4:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:05 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:46
יום **רביעי**	**ח** 20	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא מח **ירושלמי:** שבת ז **תוספתא:** ערובין ח נ"ך: יחזקאל ח	עלות השחר (72 דק') ... 5:23 | חצות היום ..... 11:35 נץ החמה ..... 6:35 | שקיעה ..... 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:35 | צאת הכוכבים ..... 4:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:05 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:46
יום **חמישי**	**ט** 21	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא מט **ירושלמי:** שבת ח **תוספתא:** פסחים א נ"ך: יחזקאל ט	עלות השחר (72 דק') ... 5:24 | חצות היום ..... 11:36 נץ החמה ..... 6:36 | שקיעה ..... 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 | צאת הכוכבים ..... 4:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:47
יום **ששי**	**י** 22	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נ **ירושלמי:** שבת ט **תוספתא:** פסחים ב נ"ך: יחזקאל י	**עשרה בטבת, הילולא דמוהרנ"ת ז"ל** עלות השחר (72 דק') ... 5:24 | חצות היום ..... 11:36 נץ החמה ..... 6:36 | שקיעה ..... 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 | צאת הכוכבים ..... 4:48 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:47 **הדלקת נרות** (40 דק'): 3:55 (20 דק'): 4:15
שב"ק	**יא** 23	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נא **ירושלמי:** שבת י **תוספתא:** פסחים ג נ"ך: יחזקאל יא	**שבת פרשת ויגש** עלות השחר (72 דק') ... 5:25 | חצות היום ..... 11:37 נץ החמה ..... 6:37 | שקיעה ..... 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | צאת הכוכבים ..... 4:48 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:48 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 5:48

הַשְׁפָּעוֹת לֹא טוֹבוֹת יֶשְׁנָן, יֵשׁ כָּל מִינֵי תִּקְשֹׁרֶת, כֵּלִים טְמֵאִים, אִינְטֶרנֶט וְכוּ', אַךְ עִם כָּל זֹאת יֵשׁ דֶּרֶךְ שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲמֹד בְּזֶה! לַעֲמֹד חָזָק! הָעִקָּר לִהְיוֹת מְקֹרָב לְצַדִּיקִים שֶׁיּוֹרוּהוּ הַדֶּרֶךְ לְכָךְ... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)